The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St.,
Editor-in-Chief: ALFREDS VINČELS
Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921-7121; 368-3239
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe,
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — D. Vallena,
648 South 23rd Ave., Bellwood, Ill.,
60104, U. S. A.
SATURDAY, JANUARY 22, 1966.

LATVIJA AMERIKĀ

7. N-RS. SESTDIENA, 1966. G. 22. JANVĀRIS 16. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu apрūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFREDS VINČELS
Redakcija un kantoris: 491 College St.,
Toronto 4, Ontario, Canada
Tālruņi: 368-3239 (redakcijai) un 921-7121 (kantorim)
Redaktora tālrunis vakaros — 531-4533
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE,
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Tālrunis 994-7917
Čikagas redakcijas vadītāja D. VALLENA
648 South 23rd Ave, Bellwood, Ill., 60104, U. S. A
tālrunis 544-4278

Vai Rietumvāciju iesaistīs Vietnamas karā?

Nav noslēpums, ka Rietumvācijas federātīvā republika, tāpat Berlīnes rietumdaļa, pasargāta no komūnistu masīva uzbrukuma tikai tik ilgi, kamēr šo territoriju drošību garantē pasaules stiprākā valsts — ASV. Gandrīz visi pēdējā laika Amerikas prezidenti vairākas reizes apgalvojuši, ka uzbrukums Berlīnei vai Rietumvācijai tiks uzskatīts par tiešu ASV robežu aizkārumu. Lai garantijas nebūtu tikai tukša runāšana, ASV gan Berlīnē, gan Rietumvācijā stacionējušas ievērojamas un ļoti modernas armijas vienības. Kā zināms, šī savstarpējā militārā garantija skaidras līnijas iegūst t. s. NATO paktā, kuŗa noteikumi un prakse funkcionēja bez grūtībām, kamēr pasaules interešu un konfliktu krustceļos sastapās dalītajā Vācijā. Stāvoklis tomēr manāmi mainījies, kopš ASV iestigušas Vietnamas politikas un kaŗa džungļos. Rodas pamatots jautājums: kā uz šo ASV vientuļo cīņu pret komūnistu agresiju Āzijā lai reaģē pārējās NATO valstis, bet jo sevišķi Rietumvācija?

Rietumvācija, meklējot atbildi uz šo jautājumu, vispirms atduŗas uz veselu virkni tīri morālas dabas problēmu. Ja amerikāņu jaunekļi gadiem ilgi sargājuši Vāciju no komūnistu agresijas, vai tad šodien nebūtu laiks vācu kaŗavīriem steigties palīgā uz Vietnamas kaŗa lauku un sākt morālo parādu atmaksāt? Tikai pateicoties savā laikā izveidotajam „gaisa tiltam", kas darbojās 11 mēnešu un prasīja krietnu skaitu amerikāņu pilotu dzīvību, izdevās bijušo Vācijas metropoli Berlīni pasargāt no pilnīgas ieklaušanas komūnistu iespaida joslā. Nepieminēta nevar palikt arī ASV izšķērdīgā saimnieciskā palīdzība, kuŗas rezultātā Rietumvācija ieguva to „saimniecisko brīnumu", kuŗa dēļ tagad draud pazaudēt sirdsapziņas balsi, ka lielā mērā un visādā ziņā daudz parādā savam bijušajam ienaidniekam, bet tagadējam NATO sabiedrotajam.

Nav šaubu, ka par šiem jautājumiem runāts arī bundeskanclera Erharda nesenajā apciemojumā pie prezidenta Džonsona. Ir zināms, ka ASV prezidents šajās sarunās kancleram licis pie sirds — šādā vai tādā veidā aktīvi atbalstīt Ameriku Vietnamas karā. Ievērojot Vācijas dalīto stāvokli, ASV prezidents nav lūdzis konkrētu militāru palīdzību, kas raksturotos vācu kaŗaspēka vienību sūtīšanā uz Vietnamu, bet savas prasības formulējis trīs galvenos virzienos. Vispirms, Rietumvācijai ASV akcija Vietnamā jāatbalsta politiski un morāli; otrkārt — saimnieciski un financiālā ziņā; treškārt — Vācijas palīdzība varētu izpausties humānitāra atbalsta veidā. Pirmo prasību ievērot, protams, visvieglāk, jo tā neprasa vairāk kā pāris deklarāciju un simpatijas apliecinājumu. Lai atsauktos uz otru prezidenta lūgumu, būtu dziļāk roka jābāž vācu tautas naudas makā. Pie labas gribas arī šī prasība izpildāma, jo ik gadus Rietumvācija t. s. „neapgūtajām zemēm" izdod ap 3 miljardu marku. Dienvidvietnama no šī pilnības raga saņem nepilnus 2 miljonus.

Arī trešajā — humānitārās palīdzības veidā līdz šim nav tikpat kā nekas darīts, ja neskaita 30 ambulances automašīnu, kuŗas Rietumvācija savā laikā nodevusi Dienvidvietnamas valdības rīcībā. Nav zināms, cik atturīgā veidā ASV prezidents visas šīs problēmas licis priekšā vācu kancleram, bet ir skaidrs, ka prezidenta rīcībā ir kāds fatāls trumpis, kuŗa priekšā sašķobās ikviena vācu politiķa pašapziņa. Tas ir drauds, ka ASV varētu savu militāro spēku kontingentu Vācijas territorijā ievērojami samazināt. Pazūdot šim aizsārgvalnim, austrumu skarbie vēji ar daudz lielāku asumu sāktu pūst tieši Vācijas „saimnieciskā brīnuma" izlutinātajā sejā. Tādēļ nav brīnums, ka, pēc Erharda atgriešanās no ASV, vācu politiķu un parlamenta aprindās sākušās diskusijas, kā vispieticīgākā veidā būtu iespējams amerikāņiem sniegt vēlamo palīdzību.

Šīs pārrunas vispirms koncentrējās uz palīdzību humānitārā veidā, kas pamazām sāk pieņemt arī konkrētus apveidus. Iespējams, ka visdrīzākā laikā Vāciju ar kursu uz Vietnamas pusi atstās moderns, 3000 brt. lielais kuģis „Helgoland", kas Vietnamas ūdeņos pildīs peldošas kaŗa slimnīcas uzdevumu. „Helgoland" ir jauns, tikai 1963. gadā būvēts izpriecu kuģis, ātri pārbūvējams un piemērojams modernas slimnīcas vajadzībām. Kādā veidā izpaudīsies cita veida vācu palīdzība Vietnamas kaŗa laukā, par to spriedīs federātīvās republikas bundestāgs janvāŗa beigās. Tad arī noskaidrosies, vai Vācija ir ar mieru nostāties blakus ASV, pilnīgi atklāti demonstrēt, ka ir otrs varenākais pīlārs pretkomūnistiskajā frontē, tai pašā laikā stājoties pretī komūnistiskajai agresijai, lai kuŗā pasaules stūrī tā uzliesmotu.

P. G.

LATVIEŠA PLĀNI APVIENOTAJĀS NĀCIJĀS

Prof. Dr. P. Lejiņš, sakarā ar jauno amatu Apvienotajās nācijās, kurās ASV prezidents iecēlis viņu par ASV korespondentu sociālās aizsardzības laukā, mūsu laikraksta reportierim intervijā izteicās: „Šī nav atalgota vieta, drīzāk goda amats, kaut ar to saistītos izdevumus, kā sekretāriātu un nepieciešamos ceļojumus, protams, segs valsts. Palieku strādāt tepat Merilendas universitātē. Manos pienākumos ietilps piedalīšanās starptautiskos semināros, konferencēs, kongresos un konsultēšanās ar ASV ārlietu ministriju un ASV delegāciju AN. Mans darbs risināsies AN sociālās drošības (Social Defense) sekcijā, kur būs jāaizstāv ASV intereses un jādalās informācijā ar citu valstu pārstāvjiem par izdarītajiem pētījumiem, piemēram, mazgadīgo noziedzību laukā — par mazgadīgo tiesām, pirmstermiņa atlaišanu u. t. t."

Jautājums: „Vai šis darbs paredz arī tiešu sadarbību ar ASV sūtni AN Goldbergu?"

Atbilde: „Tā jādomā."

Jautājums: „Vai, izmantojot šo saskari, Jums būs izdevība viņam atgādināt Baltijas tautu likteni un prasīt, lai viņš par to runātu arī ar jauno Afrikas tautu pārstāvjiem?"

Atbilde: „Par to, protams, varētu sākt domāt tikai tad, kad būtu nodibināta personīga pazīšanās."

Novēlam mūsu ievērojamam zinātniekam labākos panākumus, it sevišķi personīgās pazīšanās nodibināšanā!

D. V.

Baltā nama pateicība

Sakarā ar pag. gada ASV valdībai iesniegto Nacionālās baznīcu padomes (NCC) konferences aicinājumu izbeigt kaŗu Vietnamā un atzīt sarkano Ķīnu, latviešu ev.-lut. draudžu apvienība Amerikā (LELDA), ar ALAs priekšsēža prof. P. Lejiņa starpniecību decembŗa beigās iesniedza prezidentam Džonsonam rakstu, kuŗā norādīts, ka nepievienojas NCC lēmumam, bet atbalsta ASV valdības viedokli minētajos jautājumos.

Šinīs dienās saņemta atbildes vēstule, kuŗā prezidenta speciālasistents Bills Moijers ALAS priekšsēdim prof. P. Lejiņam apliecina prezidenta atzinību par iesniegumu. Vēstules teksts saīsinātā tulkojumā šāds: „Prezidents man uzdevis atbildēt uz Jūsu nesen caur senātoru Taidingu saņemto vēstuli, kuŗā Jūs izsakāt savas organizācijas atbalstu mūsu valsts nostājai Vietnamā... Mēs nekad neesam šaubījušies, ka amerikāņu tautas pārliecinošais vairums izprot un atbalsta šo nostāju, bet ir labi, ja to apstiprina ar pozitīvas rezolūcijas apliecinājumu.— Bills Moijers, prezidenta speciālasistents."

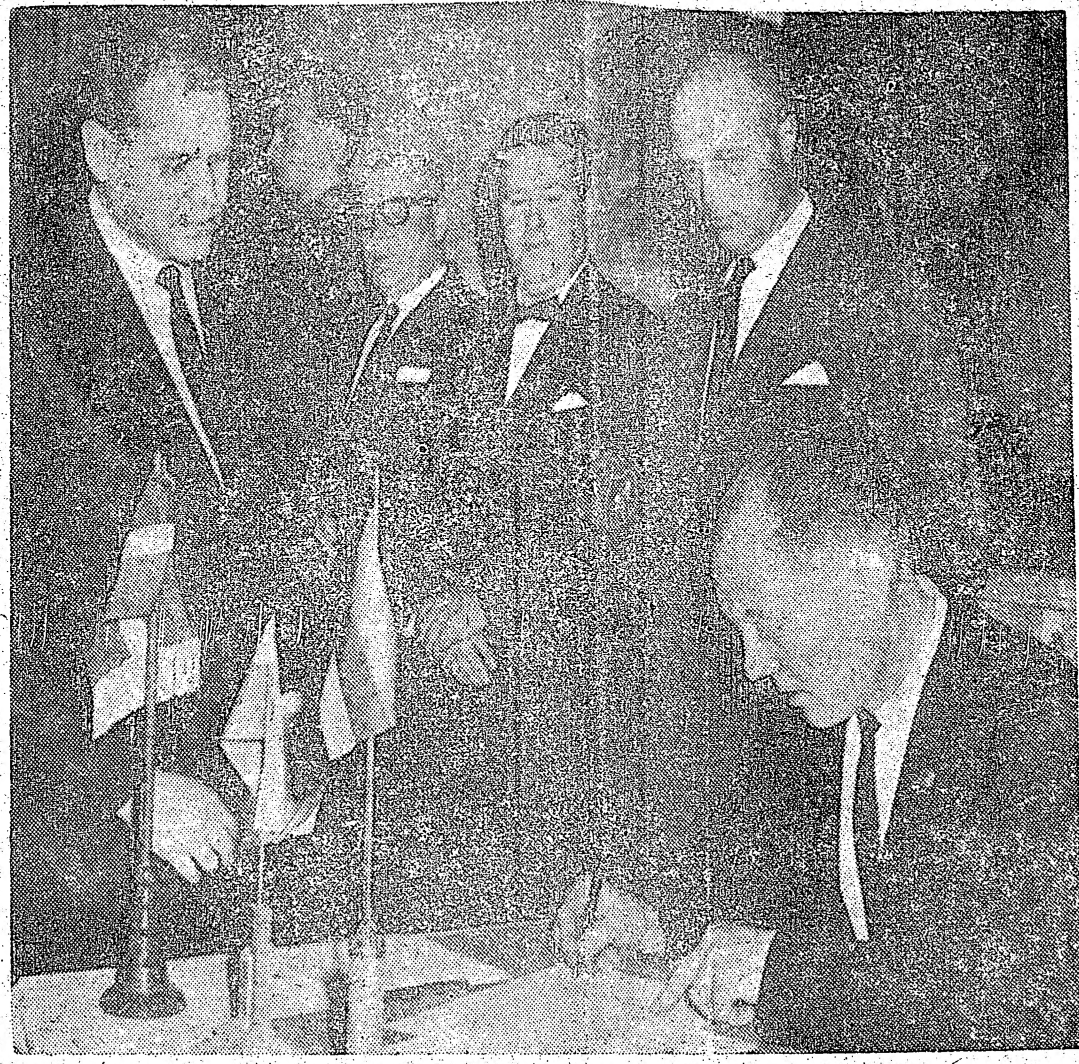

DV Toronto nodaļas priekšsēdis I. Zamlovskis paraksta baltiešu veterānu draudzības un sadarbības deklarāciju. No kreisās stāv igauņu veterānu apvienības Toronto sekretārs A. Tomings, lietuvietis J. Preikšaitis, lietuviešu veterānu apvienības priekšsēdis S. Jokubaitis un DV pārstāvis O. Perro. Foto: JAK

SVINĪGS KULTŪRAS DIENU IEVADĪJUMS ŅUJORKĀ

Kultūras dienas ASV latviešu dzīvē ar katru gadu sāk pieņemt plašākus apmērus. Ja agrākos gados tās ievadīja vienīgi ALAs kultūras biroja un Ņujorkas latviešu organizāciju kopīgi rīkotais koncerts ar īsiem ievadvārdiem, tad šogad bija vismaz 18 pilnu stundu sarīkojums ar 11 referātiem, daudziem koreferātiem, 39 ilggadēju ASV austrumpiekrastes latviešu skolotāju un 6 aktīvāko laicīgo organizāciju godināšanu, dubultkvarteta Tēvija koncertu un ALT Bostonas ansambļa uzvedumu no J. Raiņa „Krauklītis."

Šī gada kultūras dienas un ASV austrumu apgabala kultūras darbinieku konferenci Picadilly viesnīcas telpās Ņujorkā 15. janvāŗa rītā, pēc prāv. K. Birznieka svētbrīža, ievadīja ALAs kultūras biroja vadītājs Dr. P. Norvilis. Atklāšanas runā ALAs centrālās valdes pr-dis P. Lejiņš norādīja, ka latvieši kopš Tautas atmodas laikmeta darbojušies ne tikai vienā, bet tai pašā laikā daudzos laukos: izglītības, kultūras, sabiedriskā un politiskā. Jau tautskolotāji blakus studijām ne tikai mācīja, bet arī organizēja un rosināja sabiedriski kultūrālo dzīvi, tā, paši paceldamies, ceļot arī citus izglītoto šķirā, lai cienīgāk reprezentētos citu tautu vidū. Tas ļoti svarīgi arī šodien. To sevišķi redzam, dzīvojot starp citām tautām. Latviešu aktīvitāte nav personīgas godkāres dēļ, tā ir uzskatāma par misiju. Tā, piemēram, universitāte Latvijā bija mīļa ne tikai studentiem un profesoriem, bet visai tautai. Tā bija nacionālais simbols. Tā bija tautas pacelšanās kultūras tautu līmenī. Arī 18. novembŗa sarīkojumi dzimtenē un trimdā bijuši un ir nozīmīgi akti, kuŗos tauta atceras, ka pēc ilgiem nebrīvības gadiem iegūta vieta daudzo tautu vidū. Šajos aktos neatņemama sastāvdaļa ir arī kultūrālie sarīkojumi. Cittautu viesi arvien prasījuši, vai tā ir mūsu tautas rakstur̄ība, ka šādi nacionālpolītiski akti apvienoti ar kultūras sarīkojumiem. Tas norāda uz tautas ciešu saistību un apņemšanos mūsu kultūras saglabāšanā. Latviešu tautas vēsturē kultūrai piekrīt svarīgāka nozīme nekā citām tautām. Dzīvojot starp citām tautām un daļēji piesavinoties to tradicijas, nedrīkstam aizmirst, ka nepieciešams arī vecais, īpati latviskais.

Tālākā konferences norisē Dr. P. Norvilis iepazīstināja ar ALAs kultūras biroja izstrādātajām vadlīnijām latvisko mērķu sasniegšanai, pasvītrojot projektēto audzināšanas padomju lielo nozīmi. Latviešu koloniju sabiedriski kultūrālās dzīves organizētājus viņš aicināja kultūras dienu ietvaros rīkot vismaz vienu plašāku sarīkojumu, kas latviskumā un svinīgumā paceltos pāri parastajiem. Kultūras dzīves sasniegumi 1965. gadā nav bijuši mazāki kā iepriekšējos gados, bet jācer, ka tie šogad vēl pieaugs. Ar katru gadu vairojas interese par mūsu tautas dejām un koklēšanu. Priecāsimies, ja drīz kokļu ansambļi, līdzīgi deju kopām, kļūs par kultūras dzīves pastāvīgu faktoru. Mūsu latviskā apziņa vēl dzīva. Piederība pie latvietības nav apkaunojums. Lai mūsu kultūras dzīve vēl labāk sekmētos, mums katram jādara vēl vairāk, un, ja to darīsim, sekmes neizpaliks.

Analizējot mūsu organizāciju darbību 1965. gadā, Uldis Grava to raksturoja pozitīvi. (Skat. atsevišķu rakstu „ASV latviešu aktīvitāte un intereses." — Red.)

V. Vīksniņš no Čikagas, runājot par sarīkojumiem, mākslinieku turnejām un aģentūrām, pašreizējo organizāciju aizraušanos ar namu iegādi atzina par nepieciešamu, jo reizē ar īpašumu iegādi paveŗas jauns kultūrāli sabiedriskās dzīves posms.

Sekojošajās pārrunās par pirmā posma (kultūras dzīve latviešu centros un organizācijās) referātiem V. Cerbulis ierosināja draudzēs ievest bērnu dievkalpojumus, bet Dr. J. Volmars — izveidot Ņujorkā centrālu bibliotēku, kas būtu atvērta 7 dienas nedēļā, arī vakaros. (Ierosinātājs šim mērķim arī nodeva 100 dol. ziedojumu). ALAs priekšsēža vietn. Alfr. Bērziņš, pamatojoties uz U. Gravas datiem, pašreizējo sabiedrisko stāvokli atzina par veselīgu. To vēl vairāk pasvītroja ALAs ģenerālsekretārs B. Albats, uzsveŗot, ka ALAs 15 gadu darbībā bijuši vairāki pesimistiski posmi, bet tie izrādījušies nepamatoti. Paregotā apsīkuma vietā pieaug aktīvitāte. Aizgājušo vietā stājas jaunā audze, pie tam nevis spiesta, bet nāk pati, un tās sniegums var tikai iepriecināt.

Referātu otru posmu (latviskās zinātnes un mākslas, jaunrade) ievadīja J. Bičolis, runājot par šī cēliena virstematu. Latvietis var lepoties ar latvisku zinātni un mākslu, kam arī netrūkst tautas atbalsta. Kultūras fonda ziedojumu akcijās latviešu saime ASV katru gadu saziedo ap 11.000 dol. Mums nav jānoliec galva mazo panākumu dēļ, tā vietā varam droši ieiet citu tautu saimē. Piemēram, V. Rūķes darbs par pamazināmiem vārdiem latviešu valodā un par latviešu bērnu valodas attīstību ir vienreizējs sniegums pasaules zinātniskajā literātūrā. Ja svešums mums nav ļāvis izveidot latviešu universitāti, mākslas akadēmiju vai konservātoriju, tad mums ir citi vērtīgi sasniegumi: piemēram, 12 tautas dziesmu sējumu pret 3 okupētajā Latvijā izdotajiem. Svešumā tieši latviešu zinātnei ir liela nacionāla nozīme.

Konferencē ierasties kavētais prof. J. Siliņš bija iesūtījis savu referātu par mūsdienu mākslas problēmām, kuŗu nolasīja L. Linauts.

Doc. A. Šturms apskatīja latviešu komponistu sniegumu. Viņš ierosināja koncertu apvienībām koncertu programmās uzņemt galvenokārt latviešu kompozicijas. No skaņu platēm runātājs ieteica V. Dārziņa klavierkoncertu, K. Bauera un J. Mediņa instrumentālo darbu.

L. Linauts atzīmēja, ka kādreiz aizmiršanai nolemtā kokle jaunu uzplaukumu piedzīvojusi tagad trimdā. Ja brīvajā Latvijā bija tikai daži koklētāji, tad trimdā ir jau 80 kokļu un 160

(Nobeigums 5. lpp.)

Osvalds Freivalds

1946. gada 25. janvāris

ZVIEDRIJA IZDOTOS LEĢIONĀRUS PIEMINOT

26. janvāris ir vēsturiska diena latviešu tautai. 1921. gada 26. janvārī pasaules lielvalstis atzina Latvijas republiku de jure. Tas bija gadsimtiem auklēto tautas brīvības ilgu piepildījums. Šo dienu visos vēlākos gados Latvijā svinēja kā priecīgu svinamdienu. Bet pēc 25 gadiem — 1946. gadā — šai latviešu tautas svētku dienai blakus nostājās dziļas traģēdijas diena. Iepriekšējā dienā — 25. janvārī — Zviedrija, kas pirms 25 gadiem bija atzinusi latviešu tautas tiesības uz brīvību un savu valsti, šo svinīgo atzīšanas aktu bija jau pēc 20 gadiem aizmirsusi un vēl 5 gadus vēlāk — 1946. gada 25. janvārī — aizmirsa arī savu daudzināto neitrālitāti un gadsimtiem augsti turētos taisnības un humānitātes principus, nodeva ciešanām un nāvei 146 baltiešu kaŗavīrus, to vidū 130 latviešus, — brīvības cīnītājus, kas tās robežās bija meklējuši patvērumu.

Kapitulācijas dienās 1945. gada maijā Zviedrijā patvērumu meklēja 167 baltiešu kaŗavīri vācu uniformās: 150 latviešu, 10 lietuvju un 7 igauņi. 126 latvieši Zviedrijā ieradās no Dānijai Baltijas jūrā piederošās Bornholmas salas un 24 no Kurzemes. Visus kopā ar apm. 3000 vāciešiem internēja dažādās nometnēs, bet vasaras vidū baltiešus sapulcināja vienkopus Renesletes nometnē.

Tikai novembŗa vidū kļuva zināms, ka zviedru valdība jau 15. jūnijā uz padomju pieprasījumu nolēmusi visus internētos kaŗavīrus izdot krieviem. Pēc tam vairāk nekā divus mēnešus 167 baltiešu jaunekļi, vīri un sirmgalvji brīvajā Zviedrijā cīnījās par savu dzīvību. Viņu klusā, izmisuma pilnā cīņa (bada streiks, pašnāvību mēģinājumi u. t. t.) dziļi saviļņoja ne tikai baltiešus visā brīvajā pasaulē, bet arī visu zviedru tautu tā, kā neviens cits notikums pēdējā gadsimtā.

Sevišķi aktīvi ar visu savu morālo spēku pret internēto baltiešu izdošanu iestājās zviedru baznīca, universitātes, humānitārās organizācijas un visa pilsoniskā prese. Liktenīgajās dienās internēto kaŗavīru nometne slīka ziedu jūrā, tos sūtīja zviedru iedzīvotāji, organizācijas, pat zviedru armijas vienības no visām valsts malām. Visās zviedru baznīcās notika aizlūgumi par mūsu kaŗavīriem. Pilsētās notika plašas studentu un citu spontānas masu demonstrācijas pret izdošanu.

Pat zviedru valdības partijas — sociāldemokratu otrs lielākais laikraksts „Arbetaren" rakstīja: „Mums, kam labos apstākļos bijis iespējams skaidri skatīties uz notikumiem, gan vajadzētu šos bargi pārbaudītos un bezpalīdzīgos cilvēkus tiesāt pavisam citādā veidā, nekā tas pašlaik notiek zviedru strādnieku kustības lielā daļā. Kad rakstāmgalda varoņi strādnieku presē paskaidro, ka tie, kas reiz ir uzvilkuši vācu uniformas, var par to arī atbildēt, tad viņi var to teikt tāpēc, ka nekad nav bijuši un nedomā nonāk līdzīgā situācijā. Citādi viņi nerunātu tik lielus vārdus."

Visa zviedru tauta ļoti labi saprata, kāds liktenis sagaida internētos kaŗavīrus Pad. savienībā. Tādēļ ievērojamais zviedru rakstnieks Vilhelms Mūbergs šajās traģiskajās dienās rakstīja: „Šiem cilvēkiem azīltiesības ir dodamas, ja vispār kādam tās tiek dotas!"

Baltiešu kaŗavīru liktenis un īpatā, izmisuma diktētā cīņa atbalsojās arī tālu visā brīvajā pasaulē un pievērsa tās uzmanību Baltijas tautu traģēdijai. Sevišķi daudz par to rakstīja Anglijas un Šveices prese. Piemēram, Randolfs Čerčils pēc sava Zviedrijas apmeklējuma rakstīja: „Bailes no krieviem šodien zviedriem ir lielākas nekā jebkad agrāk. Zviedrija ir pirmā valsts uz zemes lodes, kas, izņemot Balkānu satelītus, atzina Baltijas valstu aneksiju. Par spīti šādai Zviedrijas piekāpībai pret krieviem, kas tagad izpaužas baltiešu leģionāru izdošanā, krievi vai katru dienu uzbrūk zviedriem Pravdā un Maskavas raidītājā..."

Tam visam par spīti, 146 kaujas laukos neuzvarēti pašaizliedzīgi cīnītāji par savas tautas un tēvzemes brīvību aizgāja Golgātas ceļu, bet divi citi (ltn. O. Lapa un P. Vabulis) labāk izvēlējās nāvi un izdarīja pašnāvību. Diviem citiem (virsl. A. Plūmem un ltn. E. Alksnim) tas neizdevās, viņi sevi vienīgi smgi sakropļoja, bet ar to izglābās no izdošanas. 146 jaunekļi, vīri un sirmgalvji aizgāja to pašu ceļu, kuŗu tūkstošiem šo tautu labāko dēlu jau bija gājuši pēdējos piecos gados.

Kādēļ arī viņiem no brīvās zviedru zemes bija jāiet šis ceļš? — To jautāja daudzi traģiskajās dienās savās lūgšanās Dievam, to atkārto šodien — pēc 20 gadiem. Kādēļ? To jautāja arī kāda zviedru māte kādā Dienvidzviedrijas laikrakstā: „Varbūt man jāmāca mans dēls, lai viņš neaizstāv dzimteni, kad tai uzbrūk, jo aizstāvēt savu zemi ir noziegums. Ko gan vairāk jaunie baltieši ir nodarījuši, kā vien mīlējuši savu zemi un gribējuši to aizstāvēt?"— Arī šī māte palika bez atbildes.

Zviedru rakstnieks A. Olsons savā grāmatā „Azīltiesības un humānitāte" (1947. g.) ar rūgtu ironiju rakstīja: „Cilvēki tika upurēti bez kādas nozīmes. Azīltiesību principi un kristietības normas aizkartas, parlamenta un stipra tautas pretestība ignorēta. Zviedrijas starptautiskais gods ir aptraipīts."

Arī tā laika armijas šefs ģenerālis A. Dūglass savā atmiņu grāmatā „Es biju virsnieks" (1950. g.) rakstīja: „Nekas nespieda zviedru valdību izpildīt krievu prasību un izdot šos internētos."

Kad izdošana bija noticis fakts, zviedru laikraksti rakstīja: „Pēdējais cēliens baltiešu drāmā bija vissatriecošākais, ko cilvēks var piedzīvot, un ir grūti ticēt, ka vēl tiešām var eksistēt līdzīgi traģiski epilogi gandrīz gadu pēc kaŗa beigām."

„Notikušo mēs izjutām kā apkaunojošu rīcību — vēl nelaimīgāk, ka mēs neesam pārliecināti, ka tas nebija nenovēršams," rakstīja laikraksts „Stockholms Tidningen".

Pēc 10 gadiem tas pats laikraksts arī atbildēja: „Tas nebija nenovēršams. Paliek pāri uz visiem laikiem fakts, ka šo baltiešu leģionāru, kuŗi pēc patriotiskas cīņas bija zaudējuši savu dzimteni, izdošana ir kauna traips mums kā zemei, kas pārkāpusi humānitātes likumus."

Tai pašā laikā arī prof. Birgers Nērmans žurnālā „Ung Hoeger" un vēlāk savā grāmatā „Baltijai jādzīvo" (1956. g.) rakstīja: „Ir skaidrs, ka tās sēras un rūgtums, tas riebums, ko lielākai daļai zviedru tautas izsauca izdošana, nekad nepāries. Lielākai daļai zviedru izdošana ir viņu taisnības izjūtas aizkārums, traips Zviedrijas godam."

Jā, šis zviedru kauna traips nav izdzēšams ne no Latvijas, ne Lietuvas un Igaunijas, ne arī no Zviedrijas vēstures. To arvien atminēs un pieminēs kā zviedru, tā baltiešu tautu paaudžu paaudzes.

Kopš traģiskajām dienām nu pagājuši 20 gadi, bet vēl arvien visu notikušo baltieši izjūt kā šodien notikušu, līdzīgi baigajai 1941. gada 13./14. jūnija naktij.

Ar šo traģēdiju un izmisuma cīņu uz svešas zemes baltiešu kaŗavīrs ievijis jaunu asiņainu varonības leģendu savu tautu liktena un brīvības cīņu vēsturē. Bet ne tikai savu tautu vēsturē vien!

(Nobeigums 5. lpp.)

LASĪTĀJU VĒSTULES

BEIGSIM NOMELNOT!

Vēlos izteikt pateicību R. Noritim par rakstu „No baumām darināta vēsture". Tiešām, kur uzbrucējs ģen. Balodim bija agrāk? Kad cilvēks nevar aizstāvēties, nevar par apvainošanu pie atbildības saukt, pat pierakstīto apvainojumu nemaz neuzzina, tad gan var rakstīt droši! Vai tas stipri neatgādina Staļina laikmetu? Tad arī notiesāja bez pierādījumiem! Vai kāds jebkad varējis pats sev izlūgties ordeņus un goda vietas? Tad jau daudz godkārīgo būtu tādus saņēmuši. Attiecīgas komisijas un brīvā nobalsošanā mūsu izvēlētie tautas pārstāvji ģen. Balodim ordeņus un godu piešķīra par nopelniem. Vai tie visi bija apmāti, tāpat kā Anglijas karalis, kas ģen. Balodi apbalvoja ar Sv. Miķeļa un Sv. Georga ordeņiem? Vai arī Francijas prezidents, apbalvojot ģen. Balodi ar zelta zobenu? Ko vairs dod tāda ķengāšanās tagad? Vai ar nāvi nebeidzas viss, pat moku kambaros? Tikai sadists vēl spārda līķi.

Reiz lasīju vēstuli no tāda paša uz 25 gadiem notiesātā un pēc amnestijas atbrīvotā, kāds bija ģen. Balodis. Viņš rakstīja par bezcerīgajām skumjām un dienām, kuras ir tumšas kā nakts bez rīta, jo 25 gadi nozīmēja lēnu nāves spriedumu, bet pēc atbrīvošanas iestājās bailes to pašu nieka brīvību atkal zaudēt, bailes no katra troksnīša. To visu pārdzīvoja arī ģen. Balodis. Protams, dzīvojot drošībā, brīvībā, pārticībā un pārpilnībā, to grūti saprast. Mēs, vecā paaudze, ģen. Balodi pieminēsim cieņā un godbijībā, jo viņš ir daļa no brīvās Latvijas. Tādēļ novēlam izmocītajam, nogurušajam cilvēkam mieru savas dzimtenes zemē, kuru viņš tik ļoti mīlēja, un saldu dusu, jo:

Tēvu zeme viegla zeme
sedz kā dūnu paladziņš,
un pār viņa kluso kapu
Latvijas zilā debess mirdz.

Veca tautiete Toronto

★

MANAM SKOLOTĀJAM PĒC 39 GADIEM

Izlasīju laikrakstā, ka manam skolotājam A. Bankovičam aprit 75 mūža gadi. Gribas arī man sacīt, ka vēl pēc 39 gadiem, kopš beidzu skolu, kurā strādāja skolotājs A. Bankovičs, jūtu sirdī siltumu. Viņam toreiz skola, skolēni un puķes bija visa dzīve, tāpat tas ir vēl tagad. Kanadas dziesmu svētkos satiekoties, aicināju skolotāju Bankoviču pie sevis ciemos. Pirmais jautājums bija: „Vai tev ir bērni?" Atbildēju, ka nav.— „Tad jau man nav ko darīt tavās mājās!" Šī atbilde raksturo manа bijušā skolotāja mūža darbu — mīlēt un audzināt bērnus un jaunatni.

Kaut mums būtu daudz šādu skolotāju, kuŗus pēc daudziem gadiem var atcerēties ar neviltotu mīlestību par visu labo, ko tie devuši skolniekam, neprasot, kas pašam par to būs.

Milda, Toronto

★

DAŽI VĀCIEŠI BRĪDINĀJA KRIEVUS

Vēl pēc 20 gadiem ar interesi var lasīt par vēl nezināmiem notikumiem, kas saistās ar 1941. gada jūniju — otra pasaules kaŗa sākumu. LA 5. numurā rakstā „Liktenīgajā naktī" varam lasīt par Vācijas kaŗa pieteikumu Pad. savienībai. Bet daudzi nezinās, ka īsi pirms kaŗa darbības uzsākšanas divi vācu kaŗavīri dažādās vietās pārpeldēja Bugas upi un ziņoja krieviem par gaidāmo uzbrukumu. Komandējošais krievu virsnieks par to nekavējoties ziņoja Staļinam, no kuŗa saņēma atbildi-pavēli: „Provokācija! Nošaut!" Komandieris pretēji zināmajai praksei tomēr nolēma ar nošaušanu pagaidīt. Tā abi vācu pārbēdzēji izglābās un kļuva pirmie kaŗa gūstekņi. Viens no viņiem pat runājis propagandas raidījumos, gan nezinādams neko par savas izglābšanās iemesliem. Ir zināmi 12 gadījumi, kuŗos šai laikā vācu kaŗavīri pārbēguši pie krieviem, to vidū arī kāda vācu bumbvedēja apkalpe, kas nolaidās Krievijā cilvēcības vārdā. Pagājušā gada uzvaras svētkos Maskavā krievi kā ar uguni meklējuši minētos divus „varoņus", kas pirmie bija brīdinājuši „vareno" Krieviju, lai sēdinātu tos goda krēslos. Bet veltīgi — viņu vietas palika tukšas, jo — ne šie divi, nedz pārējie desmit nav dzimtenē atgriezušies. Viņu pēdas izzudušas Krievijas plašajās taigās.

T., Toronto

★

MAZS PAPILDINĀJUMS

Izlasījis Veltas Tomas rakstu par Dr. Zentu Mauriņu LA 15. decembŗa numurā, patiesi priecājos par to sirsnību un iejūtu, ar kādu tas rakstīts. Taču gribu norādīt uz faktisku kļūdu un apstākļiem, kas liek domāt arī citādi.

1) Dr. Zenta Mauriņa nekad nav bijusi Upsalas universitātes lektore. 2) Starp daudziem latviešu tautu un kultūru noniecinošiem izteikumiem savos rakstos viņa par sevi saka: „Ar vācu kultūru ne mazāk saistīta, kā ar latviešu, jo latviešu valoda bija mana tēva valoda, vācu mana mātes valoda, es šo dienu (vāciešu ienākšanu Rīgā 1941. gadā,— H. B.) pārdzīvoju kā Latvijas atbrīvošanu un atgriešanos pie tās zemes, kas runā manu valodu" (Die eisernen Riegel zerbrechen, 175. lpp.).

H. Biezais, Upsalā

★

PAR SEKSUĀLO MĪLESTĪBU

„Latvija Amerikā" 6. numurā O. Krolls raksta par seksuālo mīlestību, kas, man šķiet, ir pārprasts jēdziens no autora puses. Ja mīlestība jau būtu reducēta tik zemu, ka to pilnīgi identificē ar dzimumdzīvi (seksu), tad jādomā, ka arī suņi un kaķi zināmos laikos spēj mīlēt. Šī doma nav jauna pie tiem, kas netic, ka cilvēks ir dvēselisks radījums, bet, man liekas, jauna no O. Krolla puses.

Nav nekas jauns, ka uz seksa rēķina viens otrs mēģina viegli un ātri iedzīvoties, ieskaitot teātŗa režisorus un grāmatu autorus. Bet cik šādi režisori vai autori tamdēļ ir nopietni ņemami, to katrs zinām. Tāpat: lai arī cik skaista kāda aktrise būtu, ja viņa neapzinās, cik tālu savas sievišķīgās iekāres var demonstrēt publikas priekšā, kaut arī tikai teātrī uz skatuves, tad jādomā, ka arī viņas saprašanā kaut kas sameties nepareizi.

Aplami ir censties attaisnot salkanības ar to, ka latviešiem būtu jāzina, kas notiek pasaulē literārajā laukā. Ir vēl daudz lielāki un skaistāki literāri darbi, un tos latviešiem nerāda. Ir redzēti vēl lielāki teātŗi kā šie, kas te mēģinājuši popularizēt seksa kultūru, bet tajos nekā tamlīdzīga līdz šim vēl nerāda, jo īsti lieli režisori vienmēr spēj atšķirt pornografiju no mākslas.

Daudzi cilvēki nav spējīgi saprast īstu mīlstību, daudzi nav spējīgi vispār mīlēt. Klasiskākais piemērs ir Donžuans, kas piekopj šāda veida t. s. seksuālo mīlestību, nekad īsti nebauda mīlestības skaistumu. Bez tam šie cilvēki, kas sievietēm šķiet tik pievilcīgi un lieli uzdzīvotāji, bieži vien ir pilnīgi impotenti, t. i., īsti uzdzīvot nemaz nespēj. Un tas viņus dara vēl nemierīgākus.

Tas, par ko O. Krolls tagad jūsmo kā par kaut ko jaunu, senajiem romiešiem jau bijis pazīstams daudz izsmalcinātākās formās, pirms tie sāka iegrimt deģenerācijā. Atšķirība tikai tā, ka šodien mūsu kristīgās pasaules cilvēkam ir skaidri izveidojies jēdziens par to, kas seksā ir skaists un labs un kas ir zemisks. Sekss cilvēka dzīvē ir nebeidzamu enerģiju avots, kuŗu var izlietot sev par svētību neiedomājamu dzīves skaistumu radīšanai, bet to var arī pārvērst sev par pazušanu, tāpat kā tas ir ar atomenerģiju.

Pirms O. Krolls sāka rakstīt par šo tematu, būtu derējis izlasīt Zentas Mauriņas esejas par mīlestību. Tajās ir skaistas un laikmetīgas domas un atziņas, kas tiklab jaunekļus kā sirmgalvjus spēj pacelt augstākā, garīgākā sfairā, lai prāts nesapītos jutekļu pinekļos.

—ks, Toronto

★

KĀDĒĻ NEPADZEN SUKARNO?

Izlasot LA 19. janvāŗa numura politiskajās piezīmēs par to, kādēļ Indonēzijas armija neraisās vaļā no Sukarno, jāatzīst, ka ir patiešām savādi, ka Indonēzija ar saviem 100 milj. iedzīvotājiem un pusmiljonu kaŗavīru neraisās vaļā no 64 gadus vecā, izšķērdīgā un slimā Achmeda Sukarno. Bet Indonēzija ir tik auglīga un bagāta izrakteņiem, ka desmitgadīgā korrupcija nav varējusi valsti ruinēt, indonēzieši Sukarno kļūdās arī redz paši savas kļūdas, viņi savu prezidentu arī mīl, kā vien tauta var mīlēt savu nacionālo varoni. Sukarno bija tas, kas atbrīvoja Indonēziju no koloniālisma; viņš bija tas, kas rūpējās, lai tauta mācītos lasīt un rakstīt; viņš bija arī tas, kas padarīja Indonēziju par respektējamu valsti. Un Sukarno nedod tautai laika domāt par badu un nabadzību, bet sagādā arvien „izklaidēšanos" kaŗa un revolūciju veidā.

Saka, ka Indonēzijā esot 3 milj. komūnistu, bet — tie nevalda; Indonēzijai ir stiprākā armija Dienvidaustrumāzijā, bet — arī tā nevaldīs, kamēr Sukarno būs dzīvs. Ārpus Indonēzijas Sukarno draugu tomēr nav, jo visi zina, ka tiek vazāti aiz deguna. Pekinga zina ļoti labi, ka Sukarno slavē komūnismu, bet ienīst ķīniešus, un ar to, varbūt, arī izskaidrojams viņa gāšanas mēģinājums.

Un Sukarno ir „tūkstoš seju": saka, ka no rīta viņš pielūdzot Allahu, jo ir muhamedānis, pēcpusdienā lasot Marksu un dēvējot sevi par sociālistu, bet vakaros noklausoties savu astrologu pareģojumus, jo — kā tautas lielais vairums — tic zvaigznēm un gariem. Sukarno slava ir katra indonēzieša lepnums, tādēļ arī armija neraisās no viņa vaļā, bet — kas zina . . .

et, Toronto

★

„BLANKO PARAKSTA" ALAS VALDEI NEPRASĪJA

Presē publicēts ALAs priekšsēža prof. P. Lejiņa apgalvojums, ka ALAi prasīts „blanko paraksts" attieksmē uz 13. novembŗa baltiešu masu sanāksmē pieņemamo tekstu un ka šī sarīkojuma mērķu formulēšanā un iesnieguma sastādīšanā latvieši nav konsultēti.

ALAs 25. septembŗa valdes sēdē aicināju arī prof. P. Lejiņu piedalīties tekstu sastādīšanā, bet nekādas atsaucības līdz šai dienai nav bijis. Minētais apgalvojums tomēr skar visus tos latviešus no ASV, Kanadas un Eiropas, kas palīdzēja šos iesniegumus sastādīt un formulēt mērķus.

Arī „blanko paraksts" nekad nav prasīts, bet gan financiāls un morāls atbalsts no ALAs valdes, līdzīgs tam, kādu deva lietuviešu centrālās organizācijas. Pēc tām ziņām, kādas man sniedza lietuviešu kollēgas, viena no šīm organizācijām pat ziedojusi 1000 dol. un atsūtījusi tikpat. ALAs 4. decembŗa valdes sēdē līdzu prof. P. Lejiņa paskaidrojumu šai lietā. To nesaņēmu. Priekšsēdis sēdi tūlīt beidza, lai dalībnieki varētu baudīt Latvijas lietveža Dr. A. Spekkes viesmīlību viņa dzīvoklī noliktajā pieņemšanā.

Latviešu pārstāvji tekstu izstrādāšanas laikā nenodarbojās ar „matu skaldīšanu". Mūsu uzskatus ievēroja, kaut pa reizei tos nācās diezgan enerģiski izklāstīt.

Latvieši savu darba daļu godam veica, kaut būtu bijis vēl labāk, ja priekšdarbi būtu iesākti jau tad, kad lietuvieši pirmoreiz informēja latviešu centrālās organizācijas amatpersonas.

Darba turpinājumu latvieši veic ar uzviju — gandrīz pusei no tām 26 baltiešu delegācijām, kuras jau apmeklējušas vai [illegible] apciemos atsevišķās AN misijas, latvieši ir vadītāji.

Dr. Dzintars Paegle

Redakcijas piezīme: Reizē ar vecā gada aizvadīšanu temats „13. novembra demonstrācija Ņujorkā" mūsu laikraksta slejās ir pabeigts, kādēļ lūdzam lasītājus vēstules attiecībā uz to vairs neiesūtīt. Dr. Dz. Paegles vēstuli publicējam izņēmuma kārtā, jo tā satur jaunu informāciju, kas papildina līdz šim jau sniegtos paskaidrojumus; bez tam tā ir informācija, kuru sniedz ALAs valdes loceklis, kas piedalījies ALAs sēdēs, kurā [illegible] attieksmē uz vēstuli viņš, atbilstot ALAs lēmumam, uzskatāms par privātpersonu. Šī izņēmuma pielaišanas attieksmē uz augšējās vēstules publicēšanu attaisno arī fakts, ka šo Dr. Paegles paskaidrojumu jau publicējusi ALAs vairāk vai mazāk oficiālais organs.

PĀRSŪTĀM naudu uz LATVIJU

US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14-21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.

DV SAINĪSU NODAĻA, 491 College St., Toronto 4, Ont.

LATVIJA AMERIKĀ

7. N-RS. SESTDIENA, 1966. G. 22. JANVĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO.

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 503 Palmerston Blvd., Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — Silvija Ancāne, sasniedzama redakcijā, tālr. 368—3339;

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis, 1749 Victoria Park Ave., Apt. 209, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

Ārlietu redaktors — Ints Podnieks, 26 Underhill Dr., Don Mills, Ont.; tālr. 447—6933;

Sporta redaktors — Žanis Zentiņš, 46 Lynd Ave., Toronto 3, Ont.; tālr. 535—1470.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $1.50; 3. mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00. Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, bet tekstā $3.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

VAI PAD. SAVIENĪBA MĪKSTINĀS „IZBRAUKŠANAS ATĻAUJU" POLĪTIKU?

Pad. savienība ir kā izslavētais seno grieķu elku dievs ar divām sejām — Januss: uz āreni tā rāda savu strādnieku tiesību aizstāvja un tautu brīvības kaŗotāja seju, bet otra — visriebīgākā seja — redzama tikai tiem, kas nokļūst šī lielā tautu cietuma varasvīru rokās... Šo nelaimīgo vidū ir arī mūsu tautas liela daļa, kuŗa kopā ar citām nekrievu tautām pēc otra pasaules kaŗa nonāca sarkano imperiālistu rokās kā kaŗa laupījums.

Kaut Pad. savienība ir Apvienoto nāciju locekle, kaut šis starptautiskais iestādījums savā laikā publicēja pieņemto Cilvēku tiesību deklarāciju, kas paredz, ka nevienam nevar aizliegt atstāt savu dzīves vietu un pārcelties uz citu vietu vai aizceļot uz citu zemi, izceļošana no Pad. savienības un tai pakļautajām zemēm līdz pat pēdējam laikam bija saistīta ar visai sarežģītām formālitātēm un vairākkārtīgiem noraidījumiem, ja kāds „laimīgās strādnieku paradīzes" iedzīvotājs iedrošinājās pieprasīt izbraukšanas atļauju un ārzemju pasi izceļošanai no Pad. savienības uz brīvās pasaules zemēm. (Taisnības labad gan jāpiezīmē, ka Pad. savienība nav balsojusi par Cilvēku tiesību deklarāciju, bet atturējusies!...)

Spriežot pēc kanadiešu lielās dienas preses dažreiz publicētām ziņām un pēc vēstīm, kuŗas nonākušas dažādu Kanadas iestāžu rokās, pēdējos mēnešos it kā izceļošanas lietas Pad. savienībā tiekot nedaudz mazāk kavētas, pat ieilgušas lietas tiekot labvēlīgi izkārtotas. To apstiprina arī ziņas, kas ir Aleksandra Kānberga rakstu darbu biroja Toronto rīcībā: vairākas izceļošanas lietas, kas ilgušas vairākus gadus, pēkšņi ņēmušas lūdzējiem labvēlīgu virzienu: pēc noraidījumiem, kas viens otram sekojuši vairākus gadus no vietas, beidzot piešķirtas izbraukšanas atļaujas vairākiem izceļotājiem, kuŗu lietu ar minētā biroja starpniecību kārtoja viņu piederīgie Kanadā. Vēl nevar spriest, vai tā būtu polītikas maiņa, vai tikai kāds jauns Pad. savienības patvarīgās varas untums.

AKL

Est'd 1874

Turner & Porter

APBEDĪŠANAS BIROJS

Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7954

Yorke Chapel
2357 Bloor St. W
RO 7-3153

Parkošana abās bēŗu mājās.

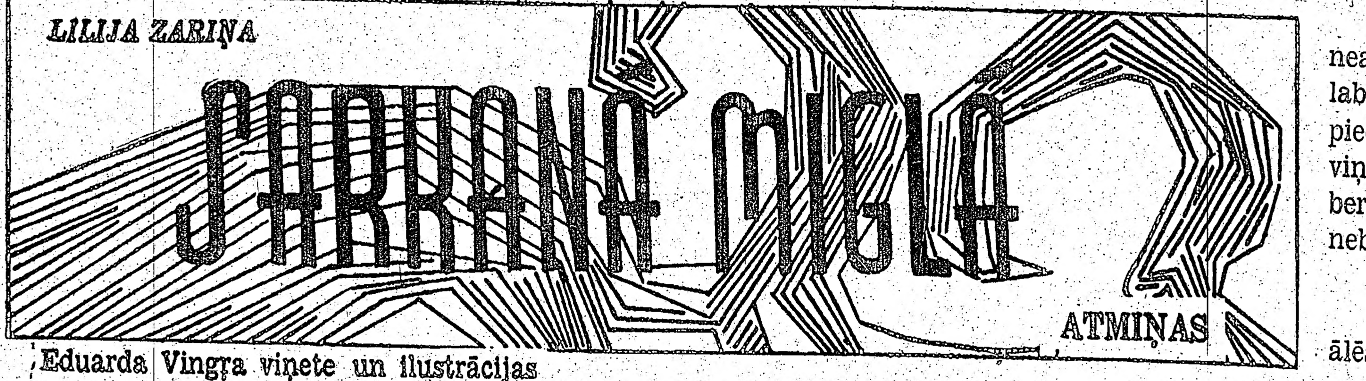

Eduarda Vingra viņete un ilustrācijas

(66. turpinājums)

„Tad jau nu gan Roberts reiz sēž uz sēkļa. Tāpēc tik maziņš nu kļuvis."

„Kur nu! Viņam naudas netrūkst. Vismaz pagaidām ne," turpina draudzene. „Tu jau būsi dzirdējusi par izpildkomitejas izdoto sašaurināšanās likumu. Pagaidām gan to par likumu grūti saukt, drīzāk par pamudinājumu saspiesties un atdot pa istabai iebraucējiem no brālīgajām republikām. Tā arī Roberts vienu no savām trim istabām pārdeva par 30.000 rubļiem. Pircējs apgalvoja, ka ir viens, bet atveda arī savu sievu — žīdieti ar diviem bērniem un sievasmāti."

„Tad jau Robertam patiešām atkal labi veicies ar veikaliem, jo labais rublis, kā viņš teiktu, iesists. Bet kāpēc viņš tad īsti tagad tik mazs un pazemīgs?"

„Man par viņa vēlēšanos piedalīties kristībās ir savs uzskats, tāpat kā par viņa šķietamo pazemību . . ."

Tālāk Olga netiek, jo sāk ierasties kristībās aicinātie viesi.

Pie galda man vieta blakus Lijas tēvocim — mācītājam. Ir ļoti interesanti ar viņu sarunāties. Galvenais — viņš labprāt stāsta par studentu dzīvi brīvās Latvijas universitātē. Es jautāju bez mitas, un viņš stāsta, stāsta . . .

Kā pa ausu galam, bet ne bez izbrīna dzirdu, kā Roberts, otrā galda pusē sēdēdams, lamā utainos muļķus — okupantus, kas atnākuši mūsu zemi izēst. Viņš arī dusmojas uz angļiem, amerikāņiem un zviedriem, kas lietas labā nekā nedarot, un kritizē lauku kollektīvizāciju, kas tikai vedot uz postu . . .

Manam izbrīnam nav gala. Drīz Robertu pārņem liela vēlēšanās dziedāt, viņš rauj vaļā vienu operešu āriju pēc otras. Ja ievēro, ka Roberts savu balsi nekad nav skolojis, tad jāatzīst, ka viņa priekšnesums ir pat atzinības vērts. Daži viesi Robertu uzslavē, Ance viņu apveltī ar pielūgšanas pilnu skatienu. Man liekas, ka viņš jūtas visai apmierināts ar sevi. Taču klusībā prātoju, kādēļ īsti Roberts tagad tā izrīkojas. To nav viegli uzminēt.

Papildinādamas ēdienus uz galda, tiekamies ar Olgu virtuvē. Te viņa, kā uzminējusi manas domas, ātri paskaidro:

„Ances māte uz miršanas gultas. Gaidāms mantojums. Tādēļ iegūt viņas simpatijas svarīgi. Ances tēvs bijis Latvijas armijas virsnieks, nošauts 1940. gadā. Ance pati nacionāli noskaņota, ienīst visu komūnistisko."

„Ak, tad tāpēc nāca nelūgts kristībās . . ." novelku, visai satriekta par šo atklājumu. „Grib lepoties ar saviem nacionālajiem radiem . . . Nabaga Ance! Vai nevajadzētu viņu brīdināt?"

„Tu jau pati redzi, ka viņš meiteni ne brīdi neatstāj vienu. Un vispār — ar iejaukšanos, kaut labi domātu, ļoti jāuzmanās. Ance ir jauna, nepiedzīvojusi, liekas — arī iemīlējusies . . . Ja nu viņa kaut ko pārprot? Tieši vai netieši pasaka Robertam? Tad, tu vari iedomāties, viņa atriebībai nebūtu robežu."

Es saprotu. Olgai taisnība.

Drīz vien atvados, jo Roberta izlikšanās un ālēšanās kļūst pretīga. Arī mācītājs atvadās.

Kad kopīgi izejam uz ielas, noskaidrojas, ka dzīvojam vienā pusē. Tā ejam pa novakara krēslas tītajām ielām un turpinām risināt pie galda pasāktās problēmas par cilvēcīgo un pārcilvēcīgo, par filozofiem un rakstniekiem, pat par Kristus mācību. Vairākkārt esam jau aizsnieguši manu dzīvesvietu, pagājuši tai garām un ar līkumu atkal atgriezušies.

„Ak, piedodiet," beidzot attopos. „Mūsu saruna bija tik brīnišķīga, tik neparasta šodienai, ka, jūsu vārdos klausīdamās, aizmirsu laiku . . . izjautāju jūs vēl un vēl, nemaz nepadomādama, ka jums jāsteidzas mājup . . ."

„Arī man bija patīkami," atbild Lijas tēvocis. „Ne katrreiz gadās tik uzmanīgi klausītāji."

„Uzmanīgu klausītāju būtu daudz, ja vien mums būtu tāds skolotājs kā jūs."

Liekas, mans pavadonis kaut ko nopietni pārdomā. Tad, pēkšņi izšķīries, viņš saka:

„Es labprāt būtu reizi nedēļā kopā ar jauniešiem, kas par šādām pārrunām interesētos. Šāda sanākšana gan nebūtu bez sava riska, bet man tās būtu skaistas stundas, ja vienu otru sirdi varētu mācīt pasargāties no antikrista valgiem, ja varētu šo un to pastāstīt, par ko šodienas skolās un augstskolās vairs nerunā."

„Tas būtu skaisti!" es priecājos. „Dibināsim pulciņu! Uzņemsim tikai drošus cilvēkus, sanāksim katru nedēļu kopā, katrreiz pie cita dalībnieka. Tad tas neuzkritīs. Un — vai tad arī tagad nesvin vārda un dzimšanas dienas? Ak, cik tas būtu jauki!"

Kad pēc krietna laika šķiramies, plāns pulciņa dibināšanai jau gatavs. Spārnotu un gaišu domu pārņemta, uzsteidzos savā istabā.

⁂

Esmu atkal Jelgavā un eju apciemot vecmāmiņu. Ceļā satieku mūsu agrāko mājas šuvēju Ziemeli. Sasveicināmies. Viņa jautā, ko daru, un es pastāstu, ka studēju.

„Nu re, te visi čakli strādā un mācās, bet ko tur, otrā pusē? Tikai slaistās. Angļi un amerikāņi dod tik' ēdamo, latvieši guļ, kājas griestos saslējuši, un gudro nezin kādus tur plānus . . . Es tādu dzīvi nevarēju panest. Un kad atnāca tas laipnais repatriācijas daļas virsnieks un pastāstīja, kā dzimtenē dzīve plaukst un ka tā gaida savus bērnus, es ar' teicu, ka braukšu mājās," viņa aizgūdamās stāsta.

„Kur . . . kur tad jūs bijāt?" pavisam apjukusi jautāju.

„No Kurzemes nokļuvu Vācijā. Tur dzīvoju vairākās nometnēs, pēdējā bija pie Hamburgas. Mani atsūtīja uz Jelgavu, jo te taču dzīvoju agrāk. Es savu uzskatu nevienam neslēpju par latviešu slaistu dzīvi Vācijas nometnēs . . . Šeit visi priecājas, ka māku tik labi novērot. Teica, ja es varētu to pašu uzrakstīt vēstules veidā nometnē palikušajiem, viņi man dotu 100 rubļu . . . Es teicu, ka man ar to rakstīšanu pagrūti, neesmu daudz vēstuļu savā mūžā uzrakstījusi, jo visu dzīvi tikla biju, ar vīriešiem nekrāmējos, mīlestības vēstuļu tādēļ nevajadzēja. Tad viens laipns kungs — nu, kā teikt, biedrs — uzrakstīja visu pats un man tik' vajadzēja parakstīt. Viņš gan tā pamatīgi sadeva tiem trimdā palicējiem! Es tā nemaz neprastu, tik smuki . . . Bet viņš jau gudrāks, labāk zina . . . Un par šādu paraksta došanu vien dabūju tos 100 rubļus. Vai nav labi?"

(Turpinājums sekos)

Gara KULTŪRAI

ĢENIJA DARBS

MEDITĀCIJA PAR ILONAS LEIMANES ROMĀNU „KAILĀ DZĪVĪBA"

Ilonas Leimanes romānu „Kailā dzīvība" izdeva apg. Imanta Dānijā jau 1953. gadā,—grāmatnīcu sludinājumos romāns nu jau sen vairs netiek atzīmēts, un var būt, ka tas izpārdots arī apgādā. Ja tā, tad derētu apsvērt iespējamību par otru izdevumu, jo grāmata to vairāk nekā pelnījusi. Kam romāns jau plauktā, tam šis raksts lai ir aicinājums — grāmatu atkal izlasīt, ar lielāku iedziļināšanos nekā pirmo reizi. Ikviens, kas grāmatu tā lasīs — un nenocietinās arī savu cilvēka sirdi, nenoliks romānu tūlīt plauktā, kur pagadās, bet domās, kur tam būtu īstā vieta. Tad celsies un noliks — līdzās Svētajiem rakstiem. Jo Ilonas Leimanes „Kailā dzīvība" ir stāsts par mūsu tautas mocekļiem.

Romāna darbība sākas 1941. gada 17. jūnijā, kad septiņpadsmitgadīgā meitene Aina lopu vagonā — ceļā uz austrumiem — sāk savu dienasgrāmatu. Man nav nodoma šo dienasgrāmatu atstāstīt, tas arī nemaz nebūtu iespējams. Tā jālasa ikvienam pašam. Ciešanas nav atstāstāmas. It sevišķi tad ne, kad nav atsevišķu cietēju, bet tautai varmācīgi un bez vainas atrauta daļa. Skrandās, badā, aukstumā un vergu darbā šī daļa pamazām kļūst it kā par kaut ko veselu, it kā par jaunu, rēgainu tautu. Jo latvieši taču tādi nebija! Ne pieaugušie, ne jaunieši. „. . . nemainīga vērtība, mūžīgs iestādījums jaunatnei likās Latvijas valsts, kuru jau katrs no mums bija atradis priekšā tāpat kā tēvu un māti." (15. lp.) Tādēļ latviešu jaunieši nestaigāja uz pirkstgaliem, bet, — brīvi un pašapzinīgi — ar visu pēdu (12. lp.). Tad atbrauca tanki ar sarkanām zvaigznēm, naktīs pie mājām sāka apstāties kravas mašīnas ar bruņotiem vīriem, un no visa pāri palika vairs tikai baigs jautājums: „Vai mūsu bailēs, neziņā un ciešanās sašķobītie vaibsti raksturīgi radio, filmu un gaisa satiksmes laikmetam?" (31. lp.)

Starp šiem cilvēkiem ar ciešanās sašķobītajiem vaibstiem nav izcilu personību, nav varoņu. Un kādas gan būtu šo varoņu sejas, viņu vaibsti? Vai izlīdzināti un apskaidroti? Ir apstākļi, kuros katra pāri pacelšanās vairs nav cilvēka spēkos, kuros ciešanas vairs neved uz apskaidrotības debesīm, bet tikai un vienīgi lejup — uz elli. Meitene Aina ir tāda pati kā daudzas citas, tikai tās citas neraksta dienasgrāmatu, neraksta nenosūtāmas vēstules Starptautiskajai dzīvnieku aizsardzības biedrībai un „pasaules cēlajām dāmām." Ainas tēvs bijis personība: „Es redzu viņu pie rakstāmgalda, pārliekušos pār veikala grāmatām, redzu to pie auto stūres stalti sēžam un ar mani sasmaidāmies, redzu to slaiku un elegantu, ar portfeli rokā, soļojam pa Esplanādes apstādījumiem. Vēl šodien jūtu to prieku, kad varēju citām meitenēm palielīties — lūk, aiziet mans tēvs!" (17. lp.). Deportācijų naktī viņš iesēdināts citā mašīnā, Aina vēl atceras viņa degošo cigareti, pēc tam par tēvu vairs nekas nav zināms. Arī par brāļiem nekas nav zināms. Māte . . . Trauslā sieviete, kas ģimenē saukta par Mēnesnīcu, Irkutskas caurajās dēļu barakās iet bojā. Viņa nav vienīgā. Daudzas mātes Sibirijas ziemā grib iet kājām simtiem kilometru, lai meklētu atņemtos un citur aizvestos bērnus. Puriņa kundze nevar iet. Viņai nosaldētas kājas. Puriņa kundze sēž, izklājusi bērnu drēbītes uz ceļiem un bez pārtraukuma lallina „Skaisti dziedi, lakstīgala, Rīgas torņa galiņā" . . . Viņa nav vienīgā, kas bēdās zaudē prātu. Ainas draudzenei Mirdzai tūlīt pēc dzemdībām atņem bērnu. Pienu viņa — tāpat no krūts — dod vārgiem, badā mirstošiem vīriešiem. Aina sāk dzīvot kopā ar Jāni. „Viņš sevī dikti ciets un stingrs un apņēmies izturēt . . . Viņš saskata šai apkārtnē lielu līdzsvaru un saka, ka pati galvenā te skarbā un varenā daba. Tai pretoties, tai spītēt un to uzveikt varot tikai tāds sīksts, mazs zirdziņš, sīksta liesa gotiņa un pavisam neievērojams, sīksts cilvēciņš. Tāds sīksts cilvēciņš tagad Jāņa ideāls." (46. lp.) Kad Jaungadā Aina jautā, kādu laimi Jānis sev vēlētos, viņš strupi atcērt — to, kas iecepta maizē (117. lp.). Vēlāk Jānis sapnī bijis pārvērties par vērsi, plūcis zāli un dikti labi pieēdies. Bet tieši savas līdz galējībai saspriņdzinātās eksistences gribas dēļ Jānis iet bojā: viņu nošauj meļļeņu ķīseļa dēļ.

„Kailajā dzīvībā" ir daudz salīdzinājumu un tēlojumu, kas ir jau meistardarbi paši par sevi. „Dienas biezas un savēlušās kā dadžu galvas" (68); „Vēja mēle cieta un asa kā dzelzs suka" (77); „Sausais, ledainais gaiss kā stikla māja. Saule iesalusi jumta korē. Aiz glāžu sienām miroņu lauks, piebirdināts baltiem sarmas putraimiem. Vējš skriedams piegrābj pilnu sauju un iesviež acīs. Ģīmis deg un sāp. Bet jāiet tālāk. Zeme tukša, skan un grab. Upe, starp krastiem, kā raglopa piere — viļņis sastindzis turpat, kur pacēlies" (92); „Domas . . . sajūtas . . . nokrīt pie kājām kā beigti putni. Vakars gārgdams nogāžas blakus kā sprāgoņa lops" (105). Vienreizējs ir tēlojums 83.—86. lpp., kam cauri skan bāra bērnu dziesma.

Neesmu mēģinājis „Kailo dzīvību" izvērtēt — recenzēt. Šis raksts lai ir visdziļākās godbijības un pateicības apliecinājums Ilonai Leimanei par to gandrīz pārcilvēcīgo dvēseles spēku, kas viņai bijis vajadzīgs, lai līdz visbaigākajiem dziļumiem iejustos deportēto liktenī. Šo iejūtu un pārdzīvojumu apliecina arī stils, kas —atkarībā no attēlojamām norisēm — ir gan mierīgi plūstošs, gan sadrumstalots līdz rēgainai šķautnainībai. „Kailā dzīvība" ir ne tikai līdz šim vienīgā mūsu daiļliterātūras grāmata par tiem, kuŗus aizveda uz Sibiriju; tā ir grāmata, kurā īsi un drosmīgi pateikta patiesība par visu mūsu laikmetu. „Cietsirdīgi viņuļo sniegs. Cietsirdīgi dursta un kapā sals. Ledus cietsirdīgi aizmūrē upē iecirsto āliņģi un cietsirdīgi tevi moka tavs vēders ietsirdīgi aizbēg no tevis zvērs, Cietsirdīgi aizbēg no tevis zvērs, Viens pret otru cietsirdīgi esam arī mēs. Cietsirdība pati iekš un ārpus visiem . . . Cietsirdība kā bendes cirvis nobeidz kokus . . zvērus . . . zivis . . . putnus un cilvēkus . . ." (128). Ilonas Leimanes romāns „Kailā dzīvība" ir ģenija darbs.

Arnolds Apse

Tonija Krūka

KLUS KOKLE

(Antona Kivlenieka piemiņai)

Klus kokle . . .
Dus koklētājs miegā,
Kas mūžības sapņus redz.
Ne pēdas tur paliek sniegā,
Ne villaine saltumu sedz.

Klus kokle . . .
Bet aizmūža vārtos
Stāv koklētājs skumīgs un kluss;
Redz sauli viņš debešos sārtos,
Kur Latvijas kalni dus.

Klus kokle . . .
Stingst sirdis un rokas,
Galvas liecas un asaras plūst.
Dievs izbeidz mums zemes mokas,
Teic laiku, kad celties vai lūzt.

Klus kokle . . .
Dus koklētājs miegā,
Kas mūžības sapņus redz.
Nedz pēdas tur paliek sniegā,
Ne villaine saltumu sedz.

Imants Sakss

Jāņa Norviļa 60 mūža gadi

Šī gada 25. janvārī komponists Jānis Norvilis kļūst 60 gadu vecs. Ir cilvēki, kuŗus grūti iedomāties vecākus par 30 gadiem, jo viņu ikdienas aktivitāte un spraigums liecina par it kā mūžīgu jaunības rosmi. Ja šim spraigumam pievienojas arī noteikta, nepārtraukta garīgā darba dzīvība, tad aplama liekas pat gadu skaitīšana un atceŗēšanās, dibināti pieminot vecos Neikena vārdus par „mūža lieti derēšanu." Izcils piemērs te Jānis Norvilis, jo komponists pašreiz atrodas savā ražīgā mūzikālā darba viduspposmā. Ja arī pēc mūža gadiem Norvili varētu palēnām ierindot latviešu vecākās paaudzes komponistu klasē, tad tomēr viņa darbi un meklējumi rāda pretējo, un ar mierīgu un priecīgu sirdi mums šodien jāuzskata un jāapcer Norvilis kā jaunās latviešu mūzikas pārstāvis.

Rakstīt par Norvili latviešu mūzikā būtu bijis pavisam viegli pirms gadiem divdesmit. Šodien šis temats kļuvis daudz sarežģītāks, jo tieši pēdējos 20 gados, svešumā dzīvojot, komponists risinājis daudz jaunu problēmu latviešu mūzikā, it sevišķi nacionālajā plāksnē. Visā nopietnībā Norviļa mūzikālajam gājumam neviens arī vēl nav pieskāries, atskaitot diezgan konspektīvās un koncentrētās V. Dārziņa domas „Ceļa zīmēs", nu jau pirms krietna laika. Totiesi kritiķu asās pātagas diezgan bargi un bieži šaustījušas komponista jaundarbus, tai pašā laikā neaizmirstot pieminēt jaunības laika populārās dziesmas. Vājāki raksturi jau sen būtu pārskolojušies vieglākā darbā, taču Jānis Norvilis šis kritikas ir laimīgi pārcietis, pat norūdījies un, pats svarīgākais, vienu otru reizi arī kaut ko mācījies. To pierāda viņa kompozīciju nemitīgā ražība, pārveidojumi, meklējumi. Lasītāji sapratīs, ka pilnīgāks Norviļa mūzikālās gaitas raksturojums joprojām pieder tikai nākotnei. Dažās rindās tomēr jāskicē līdz šim iegūtais, saprastais, pa daļai arī novērtētais Norviļa mūzikālais pūrs, kura pilnīgākai izpratšanai jāpārlasa un jāpārdomā dzejnieka Jāņa Medeņa rindas par teciļu.

Jānis Norvilis dzimis Praulienas pagastā 1906. gada 25. janvārī kā dzirnavnieka dēls. 1922. gadā viņš iestājās Latvijas konservātorijā, kuŗu beidza 1930. gadā kā trīskārtīgs brīvmākslinieks kompozīcijas teorijā, klavierēs un orķestra diriģēšanā. Kā viņa ievērojamākie skolotāji minami prof. J. Vītols, prof. A. Ābele, prof. Daugulis, tāpat slaveni ārzemju diriģenti E. Kupers un G. Šnēfogts. Strādājis kā ģimnazijas dziedāšanas skolotājs Pļaviņās un Siguldā. Vēlāk viņš bija Zemes spēka un Darba kameras koŗu diriģents, tai pašā laikā pildot arī Darba kameras mūzikas inspektora pienākumus. Pēdējos Latvijas gados viņš vadīja Tautas teātŗa mūzikālo daļu. Svešumā Norvilis nokļuva kā latviešu gaisa izpalīgu audzinātājs un, kaŗam beidzoties, nonāca Blombergā, kur vadīja latviešu kori no 1946. g. —1949. gadam, bet 1950. gadā ieceļoja Kanadā, kur darbojās par ērģelnieku un koŗu vadītāju kanadiešu draudzē, sākumā Pembrukā, tagad Kičenerā. Viņš organizēja un vadīja latviešu kori Kičenerā, sadarbojoties ar tuvākās apkārtnes latviešu koŗiem, bija visu Kanadas latviešu vispārējo dziesmu svētku virsdiriģents, tāpat ieņēmis Kanadas latviešu dziesmu svētku biedrības padomes priekšsēža posteni. Jāņa Norviļa kompozīciju klāstā visvairāk koŗa dziesmu, kuŗu daudzums neuzskaitāms. Ir arī instrumentāldarbi, kā piemēram, orķestrim „Rudens dziesma", „Lietus". Jāpiemin arī pabeigtā opera „Kurbads", tāpat nepabeigtā ieceere par Raiņa Turaidas Maijas temu. Norvilis rakstījis arī skatuves un filmu mūziku, dažas miniatūras.

Nebūs latviešu, kas nepazītu kādu Norviļa koŗa dziesmu, jo daudzas no tām pat pārgājušas tautā. Būs gan latvieši, kas „viesību vakaros" sagrozītā veidā, ar variācijām sirsnīgi dziedās populāro Piebaldzietes precinieku, nemaz nezinādami, ka oriģināla — solo dziesmas autors ir Jānis Norvilis. Tā varētu turpināt ilgi: „Daugavas abas malas", „Vakarjunda", „Balsis", „Klusi lauki, rīma tāle", „Kur kviešu druvas līgo" u. d. c. It sevišķu atbalsi un mīlestību šīs dziesmas atrada toreizējās latviešu nacionālās jaunatnes sirdīs, piemēram, mazpulku organizācijā. Tas bija jauns laikmets, kad daudz tika domāts par Latvijas lauku sētu, par kuŗas gaumīgu ārējo glītumu un zemes svētības mīlestību sardzi turēja baltzaļā karoga nesēji. Norviļa dziesmas visā pilnībā atspoguļoja šo laiku, tauta savukārt tās iemīlēja, paturēja, cienīja. Tad arī nebija brīnums, ka okupācijas laikos, patriotiska naida un dusmu uzliesmojumos, atskanēja Norviļa meldijas, kas vienoja tautu brīvības cīņu domai. Ejot vēl tālāk, Norviļa dziesmas atskanēja Brīvības piemineklja kāpnēs, kaŗaskolas kadetu soļu ritmā, Latvijas armijas vakarjundās, vēlāk arī Latviešu Leģiona divīzijās. Tomēr šī ir tikai viena Norviļa mūzikas pasaule. Otra man šķiet daudz svarīgāka.

30. gadu sākumā Latvijā pamanījām mazu Norviļa vīru koŗa dziesmu krājumu, galvenokārt ar Ziemeļnieka tekstiem. Romantiķu latviešu mūzikā nekad nav trūcis, tomēr šajās dziesmās bija kaut kas atšķirīgāks, īpatāks, varētu teikt — smagāks. Vēlāk 9. dziesmu svētku krājumā parādījās Norviļa jaukta koŗa dziesma „Jāņos", 1927. g., kas uzskatāma par komponista pirmiem soļiem jaunā nacionālā ceļa stigās oriģināldziesmā. Te dominēja latviski spēcīgās kvartas intervalls, kā arī īpatais kvintas nostatījums pretēji mažora vai minora trijskanim un kadencei. Nekādu populāritāti šī dziesma neieguva, bet viņa arī nepalika pēdējā. Blakus tautas dziesmu apdarēm (kas ir plašs temats pats par sevi!) Norvilis turpināja savu darbu oriģināldziesmā, no kuŗām daudzas svešuma dziesmu svētkos godalgotas, atzītas, iemīļotas, kā, piemēram „Zāļu vakars", „Abavmalā", „Pie Daugavas", „Māsas pūrs", „No tās zemes" u. d. c. Arī viņa ērģeļdarbi pilni dzīva latviska strāvojuma, reizē ar to bagātīgi kuplinot mūsu pavisam nabadzīgo ērģeļu repertuāru. Cik paradoksāls latviešu nacionālās mūzikas liktenis! E. Melngailis latviskumu atrada Taškentā, Jurjānu Andrejs Kijevā, J. Vītols Pēterpilī, Kalniņš Pērnavā, kamēr citiem latviešu komponistiem pietrūka elpas toreizējā vāciskajā Rīgā. Vai zināma parallēle meklējama arī šodien? Varbūt gan, jo arī Norvilim svešums iesosināja visdziļāko ieskatu un izjūtu latviešu tautas dziesmas dvēselē. Visbeidzot arī atziņa, ka mēs svešumā atrodamies kādas augstākas, prātam nenojaušamas, varas rīcībā, lai veiktu tautai cienīgus un paliekamus darbus, kas

(Nobeigums 4. lpp.)

---

atkusnis sākās oktobrī

PĒTERIS AIGARS ROMĀNS

(10. turpinājums)

„Lai dzīvo Ungārijas revolūcija!" — spēji kafejnīcas otrā stūrī atskanēja spalga balss. Kāds kalsns bārdains jaunietis vicināja rokā „Evening News" numuru.

„Lai dzīvo!" piebalsoja kādas sievietes balss, bet citādi kafejnīca palika mierīga.

Šandors pakāpās uz krēsla, sasita plaukstas un runāja:

„Donava ir nometusi varmācības važas un plūst brīvi uz jūru. Gavilējiet un lūdziet Dievu par tiem, kas turpina cīņu!"

Tad no kāda galdiņa pacēlās adītā vamzī tērpies liels kaulains cilvēks un basā iebrēcās:

„Tas ir fašistu apvērsums! Mēs uz stingrāko nosodām imperiālistu iejaukšanos Ungārijas iekšējās lietās!"

Janošs pietvīka, uzlēca kājās, un vīstot dūres, steidzās pie revolūcijas zaimotāja.

„Sēr," viņš teica, „jūs tikko apvainojāt ungāru studentus un strādniekus, kas cīnās par brīvību." Janoša balss drebēja. „Es ceru, ka jūs atsauksit savus vārdus!"

„Komūnists nekad savus uzskatus neatsauc!" atskanēja dzedra balss, un uz Janošu pablenza baltas ļaunas acis. „Mēs zinām, ko runājam!" Svešais pavicināja Janoša acu priekšā „Daily Worker" eksemplāru.

Telpā iestājās klusums.

„Man ir kauns, ka jūs elpojat šeit brīvās pasaules gaisu," atcirta Janošs.

„Jaunais cilvēk, jūsu uzpūtībai novilks robežas mana dūre, ja jūs pats tās nemēģināsit atrast!"

„Jūsu draudi atgādina sprāgstošas mušas sīkšanu!"

Vārdu divkauja, liekas, vēl turpinātos, ja nepiesteigtos uzņēmuma īpašnieks. Tas nostājās abu starpā:

„Džentlmeņi, šī kafejnīca nav domāta lamu vārdu apmaiņai! Es lūdzu jūs nekavējoties atstāt telpas, vai es aicināšu policiju!"

„Man nav nekādas vajadzības turpināt strīdu ar šo fašistu," teica gaŗais un piecēlās. Līdz ar viņu piecēlās zaļā vamzī tērpta meitene, kas sēdēja pie tā paša galdiņa.

Kad Janošs atgriezās savā vietā, kur viņa draugi bija uzmanīgi sekojuši sadursmei, telpā atskanēja reti aplausi.

„Vai tu pazini, kas tas bija?" jautāja Šandors.

Simtprocentīgais no karaliskās mākslas akadēmijas. Viņa skuķis pagājušā nedēļā tikko atgriezies no Maskavas, pie vamža vēl rēgojas medaljons ar Kremļa skatu. Es viņa vaiga kaulus būtu samalis miltos . . . Bet visus jau nesamalsi."

„Viņam būs labi samaksāts," pieminēja Imants.

„Kas šim maksās, — tas ir viens no papagaiļiem, kas runā bez maksas. Tam pietiek ar uzslavu," atbildēja Janošs.

Ģitarists kaktā uz podija sāka strinkšķināt sentimentālo „Green Sleeves" melodiju. Kafejnīca atsāka parasto čalu. Viena balss mijās ar otru un saplūda kopā sarunu jūklī. Strīds aizmirsās, bet smaržoja kafija, cigarešu dūmi un smaržas.

„Tagad, draugi, mums jāsaka pēdējais vārds — braucam vai ne," — ierunājās Česlavs, kas bija klusējis.

„Protams, ka braucam, mūsu vieta nav te dauzīt purnus nelgām, bet sakaut šo nelgu saimniekus," uzsvēra Imants. „Tautas balss mūs aicina. Tikai negatavosimies uzvaras parādei, bet nāvei."

„Ja braucam, tad šovakar pat jānoskaidro braukšanas iespējas," piebilda Česlavs.

„Braukšanas iespējas ir tik lielas, cik tālu var aizkļūt ar mūsu stipendiju naudām, tālāk ne sprīdi," teica Imants.

„Vai citu avotu nav?" jautāja Šandors.

„Nav un nebūs," atbildēja Janošs. Šandors domīgi lūkojās kafijas tasē. Viņu baidīja Imanta skepse.

„Ja nav citas ziņas, tad rīt tiekamies šai pašā vietā pulksten divpadsmitos," vedināja Česlavs. „Es kārtošu braucienu!"

Šandors samaksāja kopējo rēķinu gaišmatainajai apteksnei. Janošs aizgāja zvanīt pa tālruni, Imants norunāja tikšanos ar līgavu un tad sekoja Česlavam uz izeju.

Uz ielas pie kafejnīcas durvīm divi zēni nosmulētām mutēm stūma vecus bērnu ratiņus, kuŗos gulēja no lupatām savīstīta milzīga lelle ar bārdaina vīra sarkanu seju. Zeņķi griezās pie Česlava:

„Peniju, sēr, peniju Gajam Fokam. Peniju Gajam!"

Mazākais no zēniem, cauriem bikšu ceļgaliem, uz rokām apmeta kūleni un, pastiepis roku, nostājās Imanta priekšā.

„Peniju Gajam!"

Česlavs sāka meklēties mēteļa kabatā, bet lielākais puika sauca aizsmakušā balsī:

„Dženifer, Dženifer, mums ķeŗas!"

No gājēju pūļa iznira sarkanmataina meitene tādu pašu nosmulētu seju kā puikām, stiepa pretī Česlavam un Imantam rociņas un dziedošā sīkā balstiņā lūdza:

„Peniju, tikai peniju Gajam!"

Česlavs iebēra meitenei saujā dažus penijus, Imants apdāvināja abus zeņķus. Tie ar dīvainu reveransu pateicās:

„Paldies, sēr, paldies."

Un pazuda drūzmā, meklējot citus „upuŗus."

Bērnu ratiņi ar sarkansejaino lelli palika pie kafejnīcas durvīm. Ielai pāri pie liela, spoži apgaismota sieviešu veļas veikala loga stāvēja leijerkastnieks melnu gardibeni galvā ar pelēku pērtiķīti uz pleca. Instruments sērīgi gaudoja, leijerkastniekam pašam pa starpām lecot uz vienas kājas un imitējot suņa riešanu:

„How much is the dog in the window,
The dog with the waggely tail.
„How much is the dog in the window,
I hope do the dog is for sale . . ."

Studenti lēni soļoja Slona laukuma virzienā. Laukuma austrumu pusē atradās apakšzemes vilciena piestātne, laukuma rietumu pusē zem Kanadas kļavām burbuļoja strūklaka. Bronzas jaunava no augstu paceltas krūzes nepārtraukti lēja ūdeni.

„How much is the dog in the window . . ." Vienkāršā melodija ar suņa rējienu imitāciju vēl labu gabalu skanēja abiem gājējiem ausīs. Pilsētas nemierīgā dunoņa nespēja to apslāpēt.

„Piektā novembŗa vakarā šie jautrie zēni un meitenes kurinās lielus ugunskurus un laidīs gaisā raķetes par godu Gaja Foka krišanai un britu parlamenta uzspridzināšanai. Būtībā tā ir tikai leģenda. Gajs Foks nekad īsti nav gribējis parlamentu uzspridzināt. Tā bijusi tikai provokācija, lai ievadītu jaunas vajāšanas pret reformāciju," ierunājās Česlavs.

(Turpinājums sekos)

...JA

...22. JANVĀRIS

...ORONTO.

...nčels, 508 Palmerston ...533;

...cāne, sasniedzama re...

...ītis, 1749 Victoria Park ...ālr. 759—8076;

...36 Underhill Dr., Don

...Lynd Ave., Toronto 8,

...estf., Von Einem Str. 19. ...vajadzības īsināt. Ne... uz vēlēšanos sūta at... ...ā) vai starptautiskais ... vārdu vai iniciāļiem ...r rakstītāja personīgs ... redakcijas viedoklim. ... — par mēnesi $1.50; ...mēn. $8.50; par gadu ...numura cena 20 centu. ...aļā $1.60, bet tekstā ... 1 collas slejas telpu.

...MĪKSTINĀS ...U" POLĪTIKU?

...daudz mazāk kavētas, pat ... lietas tiekot labvēlīgi ...s. To apstiprina arī zi... ir Aleksandra Kānberga ...arbu biroja Toronto rīcī...ākas izceļošanas lietas, ...šas vairākus gadus, pēk...ušas lūdzējiem labvēlīgu ... pēc noraidījumiem, kas ...am sekojuši vairākus ga...vietas, beidzot piešķirtas ...anas atļaujas vairākiem ...iem, kuŗu lietu ar minētā ...tarpniecību kārtoja viņu ...e Kanadā. Vēl nevar ...ai tā būtu polītikas mai...ikai kāds jauns Pad. sa...patvarīgās varas untums.

AKL

...Estd 1874 ...urner & Porter ...PBEDĪŠANAS BIROJS ...ncesvalles Chapel ... Roncesvalles Ave. LE 3-7954 ... Yorke Chapel ...357 Bloor St. W RO 7-3153 ...ana abās bēru mājās.

... Ak, cik tas būtu jau...

...ķiramies, plāns pulci... ...pārnotu un gaišu do... ...ā istabā.

... eju apciemot vecmā... ...ūko mājas šuvēju Zie... ...autā, ko daru, un es

...ādā un mācās, bet ko ...s. Angļi un amerikāņi ..., kājas griestos saslē... ...ir plānus . . . Es tādu ...d atnāca tas laipnais ...s un pastāstīja, kā ...a tā gaida savus bēr... ... mājās," viņa aizgū...

...jāt?" pavisam apju...

... Vācijā. Tur dzīvoju ...bija pie Hamburgas. ...e taču dzīvoju agrāk. ...neslēpju par latviešu ...s . . . Šeit visi priecā... ... Teica, ja es varētu ...eidā nometnē palikuſ...bļu . . . Es teicu, ka ...ti, neesmu daudz vēs... ...i, jo visu dzīvi tikla ...os, mīlestības vēstuļu ... laipns kungs — nu, ...a visu pats un man ...š gan tā pamatīgi sa... Es tā nemaz nepras... ...š jau gudrāks, labāk ...ksta došanu vien da... ... labi?"

(...sekos)

TORONTO ZIŅAS

● Kanadas latviešu mednieku un makšķernieku klubu kopējā sanāksme notika 15. janvārī, to vadīja TLMM kluba valdes pr-dis Dr. P. Bārdiņš, bet protokolēja sekretārs A. Kvēps. Par līdzšinējo darbību ziņojumus bez torontiešiem vēl sniedza V. Zvejnieks no Sv. Katrīnu kluba un E. Šmits - Kalējs no Hamiltonas kluba. Pārrunājot turpmāko darbību, vienojās, ka 6. februārī žibulēšanas un 5. jūnijā makšķerēšanas, kā arī 27. augustā šaušanas sacensības organizēs Hamiltonas klubs. Sv. Katrīnu latviešu mednieku un makšķernieku klubs organizēs makšķerēšanas sacensības 9. un 10. jūlijā, bet šaušanas sacensības 10. septembrī. TLMM klubs vispārējā mērogā šaušanas sacensības organizēs 13. augustā. Bez tam paredzēts organizēt arī kopēju sabraukumu ar ASV latviešu medniekiem un makšķerniekiem, tāds iepriekšējā gadā notika Kalamazū.

● Mirušā zeltkaļa A. Kivlenieka rotas lietu veikalu Kalupe savā vadībā pārņem nelaiķa dzīvesbiedre Aldona, kas jau vairāk nekā sešus gadus darbojusies šai nozarē. Veikals arī turpmāk pieņems dažādus pasūtinājumus un apkalpos līdzšinējos klientus, kā arī sagaida jaunus. Kalupes veikals atrodas 964½ Bloor St. W., Toronto 4, tālr. 533—2837.

● TLMM kluba rīkotā gadskārtējā „Zaķu balle" bija pulcinājusi 220 viesu, kas Latviešu namā 15. janvārī pavadīja jautru vakaru.

● Sv. Andreja ev.-lut. draudzē māc. A. Čops iesvētes mācības uzsāks 30. janvārī, bet jauniešu iesvēte paredzēta 26. jūnijā. Līdz šim pieteikušies 23 iesvētījamie jaunieši.

● Toronto etnisko grupu mākslas padomes sēdē 10. janvārī, kuru vadīja Leo Korsārs, no latviešiem piedalījās TLB tautas deju kopas „Diždancis" vadītājs Z. Miezītis un Anita Grantiņa. Sēdē pārrunāja Kanadas nacionālās izstādes lieluzveduma programmu, kuru šogad paredz paplašināt. Bez etnisko grupu tautas dejām iecerēts parādīt arī dažādas citas paražas attieksmē uz četriem gadalaikiem — pavasari, vasaru, rudeni un ziemu. Šai gadā paredzēts rīkot plašāku etnisko grupu sarīkojumu O'Keefe centrā, kura atlikumu veltītu jauniecerētam Toronto pilsētas mākslas centram.

● TLB dāmu komiteja, turpinot agrāko gadu paražu, 16. janvārī bija rīkojusi no Latvijas atbraukušajām māmuļām, kas apmetušās uz dzīvi Kanadā, draudzības vakaru. Sarīkojums notika priekšnieces Edītes Āpses dzīvoklī, un tajā piedalījās 30 dalībnieču. Dzejniece Velta Toma māmuļas iepriecināja ar savu dzejoļu skandējumu, bet dāmu komitejas darbinieces ar tēju un cepumiem. No Latvijas iecelojušās māmuļas šos draudzības vakarus ļoti iecienījušas, un atmiņu stāsti vienmēr tuvina jaunā draudzībā.

● LNAK skolu daļas vadītājs J. Mežaks paziņojis, ka 4. Kanadas latviešu skolotāju konference notiks 12. un 13. februārī Latviešu namā, 491 College ielā. Konference sāksies 12. februārī plkst. 1 dienā ar mācību stundu novērojumiem TLB sestdienas skolā. Ģeografijas stundu vadīs skolotājs A. Bāliņš, latviešu valodas— M. Leja, bet dziedāšanas R. Pogule. Pēc tam J. Mežaks sniegs ziņojumu par Kanadas latviešu skolu darbību, bet skolotāja T. Krūka referēs par disciplīnas uzturēšanu skolās. Pārrunās iztirzās aktuālākos latviešu skolu jautājumus, ko turpinās vēl svētdien, 13. februārī, pēc māc. A. Brieža vadītā svētbrīža. Konferencē aicināti piedalīties visu latviešu skolu pārziņi un skolotāji, kā arī visi interesenti paidagoģiskos un vispār bērnu audzināšanas jautājumos. It sevišķi gaidīti būs jaunie latviešu skolotāji, kaut pagaidām viņi mūsu skolu darbā vēl nepiedalās. Lai atvieglotu skolotāju konferences organizēšanas priekšdarbus, vēlama skolotāju un interesentu iepriekšēja pieteikšanās. Tā izdarāma līdz 5. februārim pie I. Auziņa (289 Withrow Ave., Toronto 6, Ont.), kur iegūstama arī tuvāka informācija. Šī skolotāju konference notiek Latviešu kultūras dienu ietvaros.

● TLB tautas deju kopa Diždancis nākošā sezonā iecerējusi ļoti aktīvu darbību un aicina pieteikties jaunus dejotājus, it sevišķi zēnus. Pieteikšanās pie kopas vadītāja Z. Miezīša pa tālruni RO 9-5784.

● Draudzīgā aicinājuma atceri ar plašu sarīkojumu atzīmēs TLTA sestdienas ģimnazija. Tas notiks 22. janvārī plkst. 7 vakarā Sv. Andreja baznīcas telpās.

● TLB pilnsapulce notiks 23. janvārī plkst. 2.30 dienā Latviešu namā, bet nepietiekoša dalībnieku skaita gadījumā plkst. 3 dienā pilnsapulce būs pilntiesīga pie jebkura ieradušos dalībnieku skaita.

● Kanadā, tāpat kā ASV, pastāv „Lielo brāļu" aģentūra — sabiedriskās labklājības organizācija, kuras darbinieki palīdz neceļos noklīdušiem, bez tēva gādības palikušiem vai ģimenes attieksmju dēļ grūtībās nonākušiem nepilngadīgiem zēniem un jaunekļiem. „Lielie brāļi", kuri nāk no dažāda vecuma un izglītības pakāpēm, ar padomu tiešā personīgā saskarē un vadībā šādiem dzīves pabērniem palīdz izaugt par derīgiem sabiedrības locekļiem, kas it sevišķi nozīmīgi tādos gadījumos, kad ģimenē trūkst tēva vadītājas rokas. Pašlaik „Lielie brāļi" meklē vismaz 200 brīvprātīgu palīgu un aicina visus, kas spēj un gribētu jaunatnes problēmām atlicināt drusku laika, nākt talkā veikt svētīgu darbu zēnu un jaunekļu dzīves ievirzē. Interesenti var pieteikties Big Brother House, 501 Jarvis St. Toronto 5, tālrunis 925-8981. Aģentūras vadītājs ir Dr. C. G. Stogdills. Aģentūrā bez brīvprātīgajiem īstermiņa talciniekiem darbojas profesionāli sociālās labklājības darbinieki.

J. NORVIĻA...

(Pārnesums no 3. lpp.)

okupantu jūgā dzīvojošajiem aizliegti. Citiem tas nav iespējams, kā vienīgi mums — brīvībā. Reizē ar to Norviļa šodienas jaunie meklējumi latviešu nacionālās mūzikas novados uzskatāmi par komponista triumfu, uzvarot vienlaicīgi dienas slavu un panākumu.

Par mūsu svēto mantojumu — latviešu tautas dziesmu un tās tiesībām nepārtraukti cīnās Jānis Norvilis. Lai brīdi apstājamies un ieskatāmies šī komponista darba cēlienā vidū, vēlēdami viņam veselību un izturību!

PATEICĪBA

Mana vissirsnīgākā pateicība visiem, kas piedalījās mana vīra izvadīšanā uz pēdējo dusu.

Aldona Kivlenieks.

Prāvests prof. B. Kokins (pa kreisi) atdod dziedātāju un koklētāju Antonu Kivlenieku zemes klēpim Toronto Holy Cross kapsētā. Foto: B. Tarvydas

Baltiešu veterāni uz ciešākas sadarbības ceļa

Pirmais baltiešu veterānu organizāciju sadarbības sarīkojums notika 15. janvārī igauņu veterānu organizācijas Toronto vienības ierosmē, piedaloties lietuviešu veterānu vienībai un DV Toronto nodaļai. Sarīkojumā Igauņu namā Toronto ieradās ap 200 dalībnieku, galvenokārt veterāni ar piederīgajiem. Pēc lietuviešu katoļu mācītāja P. Azubala lūgšanas dziedāja Algis Simanavičius igauņu pianistes Ingas Tamsalū klavierpavadījumā. Vakara ievadrunu teica bīskaps A. Lūsis, dedzīgi aicinot draudzības saišu stiprināšanā vairāk vērības veltīt lielajam Likteņa lēmējam, bez kura svētības panākumi izpaliks. Ar latviešu tautas dziesmām iepriecināja baritons Alberts Vītols pianistes Ainas Zemdegas klavierpavadījumā, izpelnoties klausītāju nedalītu piekrišanu.

Svētku runu teica igauņu veterānu organizācijas centrālās valdes pr-dis Kanadā H. Kore apveltīja ar savas organizācijas nozīmēm kaimiņtautu pārstāvjus. Latviešu veterānu organizācijas pārstāvis un centrālās padomes Kanadā vice pr-dis I. Heino, aicinot visus bijušos cīnītājus saslēgties ciešākā draudzības lokā. „Mēs esam jau kopīgi cīnījušies par mūsu tautu brīvību, un var pienākt diena, kad atkal jāstāv pie kopēja kaujas karoga," teica I. Heino. Viņš arī citēja bij. ministra A. Bērziņa grāmatā „Unpunished Crime" izteiktās atziņas, un apņēmību autoru par lielu valstsvīru.

Izskanot igauņu dziedoņu Estas Veli dziesmām, baltiešu veterānu organizāciju pārstāvji parakstīja draudzības un sadarbības deklarāciju, kuru iepriekš nolasīja igauņu skautu saimes piederīgais, asistējot lietuviešu skautam un latviešu roverim Viesturam Škobem. Rezolūciju DV Toronto nodaļas vārdā parakstīja I. Zamlovskis un O. Perro. Pēdējais sacīja programmā paredzēto katras tautas veltījumu, izsakot galvenokārt vēlmi saslēgties visiem ciešākās rindās cīņai pret kopējo ienaidnieku komūnismu. No organizāciju Toronto vienības pr-ks B. Lēmanus, no lietuviešiem S. Jokubaitis. ... tā pārstāvjus, no latviešiem tās piespraužot Toronto nodaļas pr-dim I. Zamlovskim, sekretāram R. Puriņam un O. Perro. Īpašus vēlējumus veterāniem veltīja lietuviešu ģenerālkonsuls Dr. J. Smuidzinas, slimā igauņu ģenerālkonsula J. E. Markusa vārdā E. Salurands, Baltijas tautu federācijas pr-dis T. Kronbergs u. c. Svinīgais brīdis izskanēja ar Baltijas tautu himnām, pie karogiem stāvot tautību goda sardzēm.

O. K.

VANKUVERA

● Vankuveras latviešu draudze 9. janvārī atskatījās uz 15 pastāvēšanas gadiem. Šai atcerei veltīts dievkalpojums notika Kitsilāno luterāņu baznīcā draudzes māc. K. Kampes vadībā. Mācītājs pieminēja pirmo draudzes mācītāju A. Avotiņu un māc. E. Maču, kuri Vankuveras latviešu draudzi vadīja pirmos 10 gadus, izceļot arī ilggadējā draudzes priekšnieka prof. E. Laimaņa darbu, kurš šo amatu pilda visus 15 gadus, arī citu draudzes locekļu un dāmu komitejas pr-ces E. Smiltēnas pašaizliedzīgo darbību. Pēc dievkalpojuma baznīcas blakus telpās pie dāmu komitejas klātajiem tējas galdiem pulcējās ap 50 draudzes locekļu. Labi izstrādātu referātu par tematu „Kristiānisms un modernā zinātne" nolasīja draudzes priekšnieks prof. E. Laimanis, cita vidū uzsvērdams, ka parasti reliģija sākas tur, kur zinātne beidzas. Profesors izteica vērojumus un pārliecību, ka cilvēki ar nedaudz zināšanām bieži attālinās no Dieva, bet tādi, kuriem zināšanu daudz, atkal Dievam tuvinās. Vakara vadītāja uzdevumus veica draudzes priekšnieka vietn. Kārlis Smiltēns. Pirmais jubilārus sveica Latviešu biedrības pr-ks Arnolds Vēveris. DV Britu Kolumbijas nodaļas pr-dis Vilnis Kajaks savā apsveikumā uzsvēra, ka latviešu karavīrs vienmēr paļāvies uz Dievu visos laikos. Draudzes dāmu komitejas pr-ce Elza Smiltēna pasniedza ziedus mācītājam K. Kampem un draudzes priekšniekam prof. E. Laimanim. E. Smiltēnai savukārt ziedus pasniedza dāmu komitejas locekle T. Dombrovica.

● DV Britu Kolumbijas nodaļas Ziemsvētku karašu un ziedojumu vākšanas akcijā līdz šim kopā saņemti 137.20 dolari, no šis summas par kartītēm ieņemti 76,20 dol. Nodaļā skaitās 72 biedri.

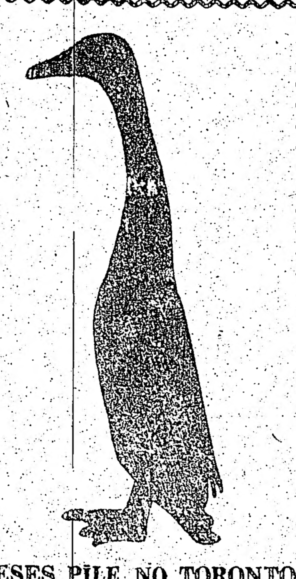

PRESES PĪLE NO TORONTO ZIŅO:

Vairs tikai septiņas dienas jāpaciešas, gaidot uz gadskārtējo Preses balli, kuru 29. janvārī astotajā vakara stundā Latviešu namā Toronto ievadīs ar parādes gājienu, piedošanu — ar polonēzi. Rūpes par visu pārējo ikvienam atkrīt, jo par to jau vairākus mēnešus domājis LPB Kanadas kopas štābs rakstnieces Birutas Senkēvičas vadībā. Liekas, ka štāba vietā pareizāk būtu teikt — vesels garnizons, jo, cik izdevies noskaidrot, tad Preses balles rīkošanā piesaistīti mākslinieki, baleta dejotāji, Latviešu nama dāmu komiteja, divas deju kapellas, četru bufešu darbinieki, boles speciālistes, drukātās „Preses pīles" perētāji, neapdrukātās pīles cepēji, šampanieša labvēļi un, protams, visi Septītās lielvalsts (preses) apbruņotie un neapbruņotie zaldāti. Ar šo rindu rakstīšanu veiktos vieglāk, ja būtu uzskaitījis tos, kas Preses ballē nepiedalās, jo tādu, liekas, nemaz nav. Un kurš gan uzdrošināsies palaist garām izdevību par pieciem dolariem nodrošināt sev piecas jautras stundas preses pīļu un drukas kļūdu velniņu vidū, siltu vietiņu pie labi klāta galda un, varbūt, arī šampanieša pudeli vai ceptu pīli (ja vien laime uzsmaidīs)? Ieiešanu šādā notikumā (līdz nākošam būs jāgaida vesels gads) ikviens prātīgs cilvēks, ņemot līdzi arī cilvēci — es domāju dāmu vai arī otrādi, var nodrošināt Lotus puķu veikalā līdz 27. janvārim. Pārējiem paredzama rindā stāvēšana pie divām kasēm Latviešu namā, ja vien ieejas kartes būs atlikušas. Kas vienādi vai otrādi būs ticis iekšā, to laipni sagaidīs ziedu meitenes (Rudīte Gulbe un Daina Āpše) — gandrīz kā Havajas salās, bet viss pārējais būs lietas, kas kārtojas pašas. Pašreiz galvenais ir neaizmirst pareizo datumu, jo 30. janvārī lielajai Preses ballei jau būs par vēlu, bet vēl nebūs par vēlu rakstnieku cēlienam, kas arī notiks Latviešu namā un sāksies plkst. 12.30 dienā. Bet — 31. janvārī būs par vēlu abiem šiem gadskārtējiem sarīkojumiem. Tādēļ nepūtiet pīlītes un nedzeniet velnu, bet nopietni pletējiet bikses un pielaikojiet kleitas. Uz redzēšanos ballē un rakstnieku cēlienā!

Jānis Traips

Jauns vadītājs DV Hamiltonas nodaļai

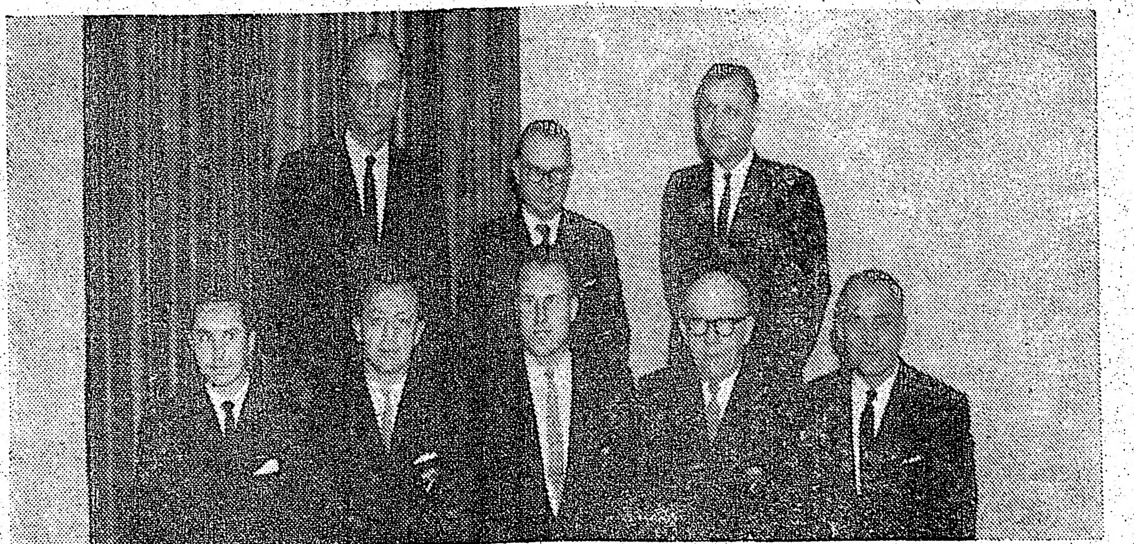

DV Hamiltonas nodaļas jaunā vadība: pirmā rindā no kreisās — A. Smiltnieks, E. Remkins, valdes priekšsēdis E. Pulciņš, A. Adītājs un A. Amoliņš; otrā rindā — delegāts DV sapulcei E. Robežgruntnieks, revīzijas komisijas loceklis J. Dubinskis un delegāts O. Ieviņš. Foto: J. Gailītis

Hamiltonas DV nodaļas gada sapulci atklāja valdes pr-dis J. E. Breikšs, aicinot ar klusuma brīdi godināt mirušo nodaļas vanadzi Martu Kuncāni. Sapulci vadīja E. Robežgruntnieks, protokolēja J. Gailītis.

Par nodaļas darbību pag. gadā ziņoja J. E. Breikšs. Izkārtoti 8 sarīkojumi, vanagi piedalījušies demonstrācijās Toronto pie ASV konsulāta, kā arī Ņujorkā 17. jūnijā un 13. novembrī. Nodaļa izsūtījusi 300 Ziemsvētku kartīšu komplektu, sekmīgākie ziedojumu vācēji bijuši E. Pulciņš, A. Belevics, P. Pabērzs u. c. Kanadas DV šaušanas sacensībās Hamiltonas DV komanda izcīnījusi pirmo godalgu, tā iegūstot uz vienu gadu V. Tuklera ziedoto ceļojošo balvu. Iepriekšējā gada sapulcē pārrunātais ierosinājums par HLB un Hamiltonas DV apvienošanos nav īstenojies.

Biedrzinis A. Amoliņš ziņoja, ka nodaļā sastāv 93 vanagi un 48 vanadzes. No kasiera A. Adītāja ieņēmumu un izdevumu pārskata bija redzams, ka nodaļas kapitāls uz š. g. 1. janvāri bija 3674.95 dol. Ziedojumos savākti 1270.15 dol. Biedru naudās ienākuši 525.75 dol., sarīkojumi devuši 254 dol.

Par vanadžu darbību ziņoja kopas pr-ce Nora Pulciņa. Patstāvīgi izkārtoti 3 sarīkojumi, kopā ar nodaļu — 6. Vanadzes vākušas mantas DV Kanadas valdes Ziemsvētku tirdziņam Toronto, piedalījušās demonstrācijās, Latvijas karoga uzvilkšanas ceremonijā 18. novembrī pie Hamiltonas pilsētas valdes nama un kopā ar HLB un draudzes dāmu komiteju izkārtota jaunatnes 6 nedēļu nogaļu kursu dalībnieku uzņemšana Hamiltonā.

Par DV sporta kopas Sparta darbību ziņoja tās pr-ks Ivars Leja. Kopā 14 dalībnieku, tā ar labām sekmēm darbojusies vīriešu un sieviešu volejbolā gan latviešu, gan kanadiešu sacensībās.

Revīzijas komisijas ziņojumu sniedza J. Gailītis, ierosinot izteikt pateicību valdei, vanadžu kopai, ziedojumu vācējiem E. Pulciņam, T. Belevicam un H. Kalniņam, kā arī ceļojošās balvas dāvinātājam Valdim Tukleram. Ierosinājumu sapulce pieņēma vienbalsīgi.

Par nodaļas priekšnieku 1966. gadam ievēlēja Edmundu Pulciņu, bet valdē E. Amoliņu, E. Remkinu, A. Adītāju un A. Smiltnieku. Revīzijas komisijā ievēlēja A. Grīnbergu, J. Dubinski un J. Gailīti.

Sapulce nolēma dot balsstiesības vanadžu kopas priekšniecei nodaļas valdes sēdēs, veicināt grāmatas „Latvian Literature" izplatīšanu un kāpināt DV mēnešraksta abonentu skaitu. Izteica pateicību arī „Latvija Amerikā" atb. redaktoram A. Vinčelam par veikto darbu laikraksta satura un kvalitātes uzlabošanā. Pārrunāja, kā kāpināt pretkomūnistisko darbu un atjaunot 14. jūnija demonstrācijas rīkošanu iespaidīgā veidā, jo pēdējā laikā DV organizācija un biedri nomelnoti par nacistiem un slepkavām. Tādēļ jādod pretsitiens. Rīkojami biežāk biedru vakari. Draudzīgā aicinājuma dienā nolēma Hamiltonas latviešu skolai dāvināt Tonijas Krūkas pasaku grāmatas „Silaines mežs runā" 20 eksemplāru.

J. G.

Ontario valdība palīdz alkoholiķiem

(Canadian Scene) — Pirms 15 gadiem Ontario valdība nodibināja Alkoholisma un narkotisma pētīšanas fondu. Tas uzsāka pētniecības, ārstēšanas un izglītības programmas alkoholisma laukā. Kad šī celmlaužu grupa atklāja, cik milzīga šī problēma, tā apzinājās, ka sirgstošo ievietošana ārstēšanas iestādēs nav praktisks atrisinājums. Viņi saprata, ka jāiesaista dažus kvalificētus darbiniekus, lai tie nodarbotos ar alkoholiķiem kliniskos apstākļos un mazos apmēros, jo tā varētu uzzināt kaut ko, kas lietderīgi lietojams plašākos apmēros. Šo iemeslu dēļ Ontario tagad darbojas kāds pusducis centru visā provincē ar pāri par 200 apmācītiem darbiniekiem. Katrs centrs gadā aprūpē ap 2500 pacientu. Par spīti šim apstāklim, pašreizējā piepūle fondā un ārpus tā nedod tik daudz izārstētu alkoholiķu, par cik to skaits katru gadu pieaug.

Būs nepieciešams piecreiz vairāk apmācītu darbinieku, lai tiktu galā ar daudzajiem pacientiem, kuru skaits arī pieckāršojies. Tāpēc interesentu profesionālā apmācība darbībai šai laukā pašreiz ir svarīgāka par tiešu ārstēšanas iestāžu izveidošanu, jo lielu daļu pacientu var aprūpēt ambulatoriskā ceļā, ārstējot mājās vai darbā. Sakarā ar to šīs iestādes, kuras fondam jau ir vai kuras plāno izveidot, būs galvenokārt mācības iestādes. Lai radītu apmācības iespējas, fonds organizē mazas vienības ar stacionāriem pacientiem katrā no Ontario universitāšu centriem, kuros koncentrēta ārstniecības apmācība. Šīs stacionāro pacientu vienības kalpos kā pacientu ārstēšanai, tā arī personāla apmācībai. Ir iecerēts visā provincē iekārtot ap 400 slimnīcu gultu. Ontario valdība arī proponējusi fonda vadībai attīstīt un paplašināt visas pastāvošās sabiedriskās programmas, lai laikus atklātu un varētu ārstēt alkoholismu un izglītotu sabiedrību, kas varētu palīdzēt alkoholismu apkarot.

Provinces veselības ministrija aplēsusi, ka Ontario ir ap 100.000 alkoholiķu. Valdība uzskata alkoholismu par visas valsts problēmu, kas prasa plašu izglītības un informācijas programmu, ātru slimības atklāšanu un ārstēšanu, kā arī nepārtrauktu pētīšanas darbu. Alkoholisma un narkotisma pētniecības fondam piekritīs vadītāja loma šādas programmas īstenošanā, koordinējot pasākumus un sadarbojoties ar citām valdības un privātām organizācijām.

Līdz 1966. gada beigām fonds cer, ka būs sagādātas ierīces alkoholiķu ārstēšanai 11 Ontario galvenajos centros. Pašlaik fondam ir divi centri Toronto un pa vienam Londonā, Otavā, Hamiltonā, Fortviljamā un Sadberijā. Drīzumā šāds centrs būs arī Sūsenmarijā, kamēr Kingstonā pētniecības projektu paplašinās, lai ietilpinātu arī ārstēšanu. Pašlaik ierīko centrus Vindzorā, Velandē un Pīterborovā.

Fonda pakalpojumi ir bez maksas. Ja kādā ģimenē vajadzīga palīdzība, jāstājas sakaros ar vietējo Alkoholisma un narkotisma pētniecības fondu.

Balets Stratfordā un kanadiešu oriģinālopera

Stratfordas Šekspīra festivāla vadība jau darbīgi plāno nākamās vasaras uzvedumus. Atzīmējams, ka augusta vidū Stratfordas Avona teātrī uzstāsies labu slavu un popularitāti guvušais Vinipegas karaliskais balets ar „Roze Latilipe" — kanadiešu oriģinālbaletu. Libretists ir Braiens Mekdonalds; baleta tema bazēta uz 16. g. s. franču - kanadiešu leģendas. Izrāde Avonā būs jaunā baleta pirmuzvedums pasaules mērogā. Šai sezonā Stratfordas festivāls pagarināts par 2 nedēļām, tātad izrādes notiks 18 nedēļās. Priekškars vērsies jau 6. jūnijā, pēdējais uzvedums 8. oktobrī. Šekspīra festivāls gūst aizvien lielāku skolēnu un studentu atzinību, kuri organizētā veidā skolotāju vadībā apmeklē pēdējo nedēļu izrādes par pazeminātām cenām.

Arī Kanadas operas sabiedrība izziņojusi savu šāgada repertuārā uzņemto operu nosaukumus. No 15. septembra līdz 8. oktobrim O'Keefe centrā redzēsim Guno Faustu, Verdi Traviatu un Makbetu, Maskaņi un Leonkavaļlo neškiramos Pajacus un Zemnieka godu kā arī pavisam jaunu kanadiešu operu „Deirdre", kuras mūziku komponējis Dr. Hilejs Villans (Healey Willan), libretu rakstījis īru dramatiķis Džons Kolters (Coulter). Makbetā titulpartiju dziedās Luijs Kviliko, bet lēdiju Makbetu Margareta Tainese, kura pag. rudenī šīs sabiedrības uzdevumā sniedza neaizmirstamu Salomes interpretāciju. Kviliko arī dziedās Žermonu Traviatā, bet Alfredo lomai angažēts italiešu tenors Luidži Infantino. Pajacos un Zemnieka godā pirmoreiz šai kontinentā debitēs slavenais spāņu tenors Francisko Lazaro.

H. Villana Deirdri pag. gadā uzveda Karaliskās konservatorijas operas skolas Makmillena teātrī, kur opera guva lielu atzinību. Deirdri dziedās toposā Toronto slavenība, ar skaistu balsi un iejūtīgu temperamentu apveltītā Žanete Zarū, kura pērn veica grūto Liu partiju Turandotā.

NAKTS LATĪŅU KVARTĀLĀ

Toronto latviešu studentu kopa jau ilgāku laiku gatavojas gadskārtējam karnevālam. Tie, kas iepriekšējos gados priecājušies šai ballē, jau zina, kāda sirsnība un līksmība sarīkojumā valda. Šogad mūsu architektūras studenti „sasapņojuši" neredzētas un modernas dekorācijas. Sarunāta arī Pat Riccio kapella, kura nesen izpelnījās godalgu kā labākais deju orķestris visā Kanadā.

Karnevāls „Nakts latīņu kvartālā", kurā var ierasties arī bez maskām, notiks 4. februārī plkst. 8.30 vakarā Igauņu namā — 952 Broadview Ave. Labākajām maskām paredzētas godalgas. Sarīkojuma ienākumu atlikums domāts aizdevumiem studentiem un stipendijām.

Nav šaubu, ka ieradīsies visi pašreizējie un arī nākamie studenti, bet bijušajiem studentiem būs iespēja satikt ilgi neredzētus draugus un studiju biedrus. Dabiski — sirsnīgi ielūgti arī visi pārējie latvieši un latīņi.

Leopolds Lats

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
LATVIAN (TORONTO) CREDIT UNION LIMITED
izdara visas parastās banku operācijas. Izsniedz aizdevumus un maksā 4% gadā par noguldījumiem un 3½% par depozitiem, atklātas māju hipotēkas. Birojs atvērts 6 dienas nedēļā
491 College St., Toronto 4,
LATVIEŠU NAMĀ,
tel. 924 - 2775,
no pirmd. līdz piektd. no plkst. 12—8 vak., sest. no 9—1
Kreditsabiedrības aktīvs 1965. g. 31. decembrī bija $1.331.488.00

ANDREJSONS
APDROŠINA
463 — 7313

SVINĪGS KULTŪRAS

(Pārnesums no 1. lpp.)

gribētāju gaida, kamēr instrumentu izgatavos. Tā iepriecinoša zīme, jo sevišķi tādēļ, ka okupētajā Latvijā kokles aizstātas ar izķēmojumiem. L. Linauta referātam sekoja kokles mūzikas demonstrējums (A. Jansons — kokle un T. Jaunzeme — 3 dziesmas).

Konferences pirmā diena (tajā nolasīja arī apsveikumus no Latvijas lietveža Dr. A. Spekkes un bīskapa A. Lūša) beidzās ar svinīgu aktu Modes vidusskolā, kurā godināja 39 ilggadējus skolotājus un 6 rosīgākās organizācijas. Dziedāja vīru dubultkvartets Tēvija, bet ALT Bostonas ansamblis sniedza Raiņa „Kraukļītis" atsevišķu skatu uzvedumus.

Konferences otrā diena bija veltīta latviskajai audzināšanai ģimenēs, skolās, draudzēs un organizācijās, kā arī kultūras dzīves apskatam okupētajā Latvijā. ALAs kultūras biroja izglītības sekcijas vadītājs A. Liepkalns plašā referātā apskatīja ne tikai skolu, skolotāju un skolēnu sastāvu, bet pakavējās arī pie patīkamām un nepatīkamām parādībām latviskajā audzināšanā. Iepriecinošākais skolu dzīvē ir gados jaunu skolotāju iesaistīšanās latviešu skolu darbā, bet reizē arī jākonstatē, ka ap 40% bērnu neapmeklē latviešu skolas. Labi, ja puse no šiem malā stāvētājiem bauda nacionālo izglītību mājās. Pārējie aiziet no mūsu nacionālās vienības. Referents pieskārās arī prof. E. Dunsdorfa paceltajam jautājumam „vai ģimene izpilda nacionālās funkcijas." Kaut pret šo jautājumu bijis daudz iebildumu, tas tomēr ir vietā. Ne visas ģimenes izpilda savas nacionālās funkcijas. Vai pietiek ar latvisku krustāmvārdu, ja bērnu nesūta latviešu skolā? Vai skola ir vienīgā, kas bērnam dod kaut ko no nacionālā? Latviešu skola ar 3 vai 4 stundām nedēļā šo uzdevumu nespēj veikt, tādēļ bērnam jāveltī daudz vairāk laika ģimenēs. Runāšanas, lasīšanas un rakstīšanas mākai pamati jāliek ģimenē. Pašreiz lielais vairums vecāku bērnus atved uz latviešu skolu bez jebkādām priekšzināšanām.

Referents aicināja pārdomāt A. Zeidaka un Lielmeža projektu par latviešu privātskolu organizēšanu ASV. Mūsu materiālā rocība pieļauj 3 pastāvīgas latviešu skolas. Ja tās būs labi noorganizētas, netrūks ne skolēnu, ne skolotāju. Šāds projekts sākumam prasītu apm. 3 milj. dolaru. Par galveno latviskuma cietoksni referents tomēr uzskata ģimeni un ieteic vismaz pusstundu katru dienu veltīt latviskai audzināšanai.

Pie novēršamām parādībām jāpieskaita kopīgas lūgšanas un sarīkojumi bērndārzniekiem, pamatskolēniem un vidusskolniekiem, tāpat pārliecīgais šo aktu garums, kas dažreiz sasniedz turpat 4 stundas, sevišķi valstssvētku svinībās un skolu izlaidumos. Baznīcām būtu jārūpējas par bērnu koru organizēšanu.

Runājot par latvisko audzināšanu draudzēs, māc. Ž. Kristbergs vispirms atgādināja draudžu primāro uzdevumu, kas pamatojas uz Svētajiem rakstiem: tā ir

Latviešu strēlnieku Ziemsvētku kauju 50 gadu atc... polē: pirmā solā no kreisās sēž vecie strēlnieki A. ... otrā rindā — A. Grincevičs, J. Liepiņš, V. Ragovskis, ...

…as nodaļai

…ltnieks, E. Remkins, val-… DV sapulcē E. Robež-… Foto: J. Gailītis

…ts LATIŅU KVARTĀLĀ

…vāls „Nakts latiņu kvar-… kurā var ierasties arī bez …, notiks 4. februārī plkst. … vakarā Igauņu namā — 952 … iew Ave. Labākajām mas… paredzētas godalgas. Sarī… ienākumu atlikums do… izdevumiem studentiem un … ijām.
… šaubu, ka ieradīsies visi … ējie un arī nākamie stu… bet bijušajiem studentiem … ēja satikt ilgi neredzētus … un studiju biedrus. Da… sirsnīgi ielūgti arī visi … atvieši un latiņi.

Leopolds Lats

TORONTO LATVIEŠU …DITSABIEDRĪBA …TVIAN (TORONTO) …DIT UNION LIMITED
… visas parastās banku operācijas. Izsniedz aizdevumus un … 4% gadā par noguldījumiem un 3½% par depozitiem, … māju hipotēkas. Birojs … 6 dienas nedēļā … College St., Toronto 4, … LATVIEŠU NAMĀ, tel. 924 - 2775, pirmd. līdz piektd. no 12—8 vak., sest. no 9—1
Kreditsabiedrības aktīvs … g. 31. decembrī bija $1.331.488.00

…NDREJSONS …APDROŠINA … 463 — 7313

SVINĪGS KULTŪRAS DIENU IEVADĪJUMS ŅUJORKĀ

(Pārnesums no 1. lpp.)

gribētāju gaida, kamēr instrumentu izgatavos. Tā iepriecinoša zīme, jo sevišķi tādēļ, ka okupētajā Latvijā kokles aizstātas ar izķēmojumiem. L. Linauta referātam sekoja kokles mūzikas demonstrējums (A. Jansons — kokle un T. Jaunzeme — 3 dziesmas).

Konferences pirmā diena (tajā nolasīja arī apsveikumus no Latvijas lietveža Dr. A. Spekkes un bīskapa A. Lūša) beidzās ar svinīgu aktu Modes vidusskolā, kuŗā godināja 39 ilggadējus skolotājus un 6 rosīgākās organizācijas. Dziedāja vīru dubultkvartets Tēvija, bet ALT Bostonas ansamblis sniedza Raiņa „Kraukļītis" atsevišķu skatu uzvedumus.

Konferences otrā diena bija veltīta latviskajai audzināšanai ģimenēs, skolās, draudzēs un organizācijās, kā arī kultūras dzīves apskatam okupētajā Latvijā. ALAs kultūras biroja izglītības sekcijas vadītājs A. Liepkalns plašā referātā apskatīja ne tikai skolu, skolotāju un skolēnu sastāvu, bet pakavējās arī pie patīkamām un nepatīkamām parādībām latviskajā audzināšanā. Iepriecinošākais skolu dzīvē ir gados jaunu skolotāju iesaistīšanās latviešu skolu darbā, bet reizē arī jākonstatē, ka ap 40% bērnu neapmeklē latviešu skolas. Labi, ja puse no šiem malā stāvētājiem bauda nacionālo izglītību mājās. Pārējie aiziet no mūsu nacionālās vienības. Referents pieskārās arī prof. E. Dunsdorfa paceltajam jautājumam „vai ģimene izpilda nacionālās funkcijas." Kaut pret šo jautājumu bijis daudz iebildumu, tas tomēr ir vietā. Ne visas ģimenes izpilda savas nacionālās funkcijas. Vai pietiek ar latvisku krustāmvārdu, ja bērnu nesūta latviešu skolā? Vai skola ir vienīgā, kas bērnam dod kaut ko no nacionālā? Latviešu skola ar 3 vai 4 stundām nedēļā šo uzdevumu nespēj veikt, tādēļ bērnam jāvelti daudz vairāk laika ģimenē. Runāšanas, lasīšanas un rakstīšanas mākai pamati jāliek ģimenē. Pašreiz lielais vairums vecāku bērnus atved uz latviešu skolu bez j e b k ā d ā m priekšzināšanām.

Referents aicināja pārdomāt A. Zeidaka un Lielmeža projektu par latviešu privātskolu organizēšanu ASV. Mūsu materiālā rocība pieļauj 3 pastāvīgas latviešu skolas. Ja tās būs labi noorganizētas, netrūks ne skolēnu, ne skolotāju. Šāds projekts sākumam prasītu apm. 3 milj. dolaru. Par galveno latviskuma cietoksni referents tomēr uzskata ģimeni un ieteic vismaz pusstundu katru dienu veltīt latviskai audzināšanai.

Pie novēršamām parādībām jāpieskaita kopīgas lūgšanas un sarīkojumi bērndārzniekiem, pamatskolēniem un vidusskolniekiem, tāpat pārliecīgais šo aktu garums, kas dažreiz sasniedz turpat 4 stundas, sevišķi valstssvētku svinībās un skolu izlaidumos. Baznīcām būtu jārūpējas par bērnu koŗu organizēšanu.

Runājot par latvisko audzināšanu draudzēs, māc. Ž. Kristbergs vispirms atgādināja draudžu primāro uzdevumu, kas pamatojas uz Svētajiem rakstiem: tā ir Kristus pavēles izpildīšana par evaņģēlija sludināšanu. Arī latviskajam ir pamats Bībelē. Tauta ir Dieva radīta, tai ir sava vieta Dieva plānos. Daudzas tautas pārdzīvojušas smagas krizes, kas tautai likušas cīnīties par būt vai nebūt. Tādos gadījumos tautas pārpalikums bijis pamats tālākai eksistencei. Par šādu tautas pārpalikumu var uzskatīt arī latviešu trimdiniekus, tādēļ mums jāapzinās šī misija. Mums vispirms jābūt labiem kristiešiem, jo tikai labs kristietis reizē ir arī patiess patriots. Mums nav pamata bažām.. Mūsu draudžu rosība ir ievērojama. Mums ir aktīvi draudzes locekļi, garīga satura grāmatas: Bībele, dziesmu grāmata, kalendāri, žurnāli un draudžu apkārtraksti.

Prof. Dr. E. Kāpostiņš, runājot par paaudžu atšķirību audzināšanā, atzina, ka mūsu jaunatne ir garīgi moža. Tās aizraušanās ar bīteļu frizūrām un dziesmām ir pārejoša un nenozīmīga. Vecākās paaudzes uzdevums ir jaunatni sagatavot sabiedriskajam darbam. Jaunatnei ir vēlēšanās identificēties ar savu nacionālo grupu.

ALJAs pr-dis Dzintars Bērziņš arī pasvītroja, ka jaunieši vēlas darboties sabiedriski, bet viņiem nav attiecīgu zināšanu, kādēļ jādomā par latviskas audzināšanas kontinuitāti. Mums jādod jauniešiem darbošanās iespējas, mums jāparāda, kas ir latviskais politikā, kultūrā u. t. t. Mums ir diezgan daudz pasākumu un rosmju šai virzienā, kādēļ par to nevaram sūdzēties, bet varam gan vēlēties, lai darbs būtu koordinēts. ALJA un LNJAK savu darbību ir saskaņojušas. Tā rezultātā ASV darbojas Divreizdivi nometnes, ASV un Kanadā sešu nedēļu nogaļu kursi. Šo pasākumu programmā ir Latvijas vēsture, folklora, tautas gara mantas u. t. t. Šie pasākumi dod lielas cerības jaunu darbinieku sagatavošanā. To uzdevums arī censties saglabāt latvisko mantojumu.

Koreferents rakstnieks N. Kalniņš aicināja vecākus neaizrauties ar bērnu pārmērīgu apdāvināšanu Ziemsvētkos. Mums bērnos jāieaudzina kārtība, paklausība un cieņa pret vecākiem, sabiedrību un likumiem. Jācenšas mūsu jaunatni pasargāt no masu līmeņa.

Plašā un faktiem bagātā referātā par kultūras dzīvi okupētajā Latvijā Komitejas Latvijas brīvībai pr-dis V. Hazners to raksturoja par tālu progresējušu, bet tās mērķi un uzdevumi mums, nacionāli domātājiem, nekad nebūs pieņemami. Apskatot augstāko akadēmisko izglītību, referents pasvītroja ne tikai latviešu lielo centību pēc izglītības, bet arī faktu, ka vēl arvien universitāti var beigt ar latviešu valodu vien, arī aizstāvēt diplomdarbus latviešu valodā. 1963./64. g. Latvijā bija 29.000 studentu, pag. gadā pat 35.000; no tiem 60% saņem stipendijas. Latviešu studentu ir 60%. Mācību ilgums pamat- un vidusskolā Baltijas valstīs ir 11 gadu (Krievijā tikai 10 gadu). Skolotāju skaits pāri par 20.000, no tiem 25% sastāv kompartijā un 20% komjaunatnē. Skolotāji ir vairums jaunās paaudzes. 77 proc. no skolotājiem ir sievietes. Skolu pārziņi bez izņēmuma ir komūnisti. Puse no studentiem mācās vakaros. Iestāšanās universitātē pakļauta stingram konkursam. Latvijā vēl arvien ir augstākais studentu skaits — 132 uz 10.000 iedzīvotājiem.

Visas publikācijas kalpo tikai komūnistu mērķiem. Latvijā iznāk ap 100 laikrakstu un 60 žurnālu. Uz ārzemēm izlaiž tikai Rīgā izdotos (republikāniskos) izdevumus.

Literatūras stāvoklis okupētajā Latvijā ir ļoti grūts. Rakstnieku savienībā gan ir 170 biedru, bet tie visi kalpo režīma vajadzībām. Latvijā gadā parādās 5—6 romāni (trimdā 1965. gadā — 12 pirmpublicējumu, 4 pārspiedumi, 7 tulkojumi, — ref.), 10—15 stāstu grāmatu (trimdā 1965. g. — 13). Ap 50 grāmatu ir tulkojumi no citām valodām. Izdevniecībai trūkst naudas un papīra. Mūzikā propagandas uzdevumiem kalpo vienīgi Marģers Zariņš. Blaumaņa un Raiņa darbi vēl arvien ir teātŗu repertuāru pamats. (A. Brigadere no repertuāra svītrota). Taču paši teātŗa uzvedumi atrodas uz zema līmeņa. To atzīst paši komūnisti. Tāpat filmas.

Sportā latvieši vēl arvien ieņem ievērojamu vietu. 22 gados iegūtas 13 pasaules un 20 Eiropas meistaru zelta medaļas.

Rīgā darbojas 10 mūzeju. Vēstures mūzejam ir 400.000 eksponātu, un tas ir lielākais visā Pad. savienībā. Brīvdabas mūzejs savukārt ir vienīgais šāda veida.

Pēc referenta vērtējuma laiks okupācijas 20 gados nav stāvējis uz vietas, kaut arī notikumi neiet vēlamajā virzienā. Viss kalpo tikai komūnismam un tā mērķu realizēšanai.

Koreferents J. Bičolis aizrādīja, ka zinātnieku darbs ir ierobežots. Piemēram, literatūras zinātnē nav iespējams pētīt rakstniekus, kuŗus komūnisti neatzīst. Zinātnisko gradu Latvijā ir ļoti maz. Pie tādiem tiek vienīgi tie, kas strādā zinātnes laukā. Latvijā nav neviena baltu filoloģijas doktora.

Konferences nobeigumā tās dalībnieki pieņēma vairākus atzinumus un vadlīnijas, kuŗas bija izstrādājusi speciāla komisija vai iesnieguši attiecīgie referenti..

Ir

ASV latviešu aktīvitāte un intereses

Rēķina, ka ASV dzīvo ap 50.000 latviešu, kaut nevienam nav zināms tiešais skaits. Pēc U. Gravas nolasītā referāta kultūras darbinieku konferencē Ņujorkā, tikai ap 30—40% sastāv kādā latviešu organizācijā vai ap 20.000. Mazākos centros gandrīz katrs latvietis ir apzināts un iesaistīts organizāciju darbā, lielajos centros vismaz puse nesastāv latviešu organizācijās vai draudzēs. No organizāciju biedriem savukārt tikai apmēram 25% ir aktīvi un piedalās organizāciju darbā — ap 5000. Tikai katrs piektais ir darba darītājs, un tā no 50.000 latviešiem tikai apmēram 1000 ir tādi, kas veic sabiedriskus pienākumus.

Organizāciju vadības mīl sanākt sēdēs, un pirms katra sarīkojuma notiek vismaz divas valdes sēdes, dažreiz arī vairāk.

Vislabāk apmeklētie sarīkojumi ir teātŗa izrādes. Dažās vietās pastāv vietējas teātŗa kopas, kuŗas dažreiz izrādi vāji sagatavojušas. Ja šādu izrādi mēģina sniegt kaimiņu centrā, tad nākamā reizē teātŗa izrāde atbaida skatītājus. Ceļojošā teātŗa izrādes ir labi apmeklētas, kaut arī pēdējā laikā manāmas zīmes, ka apmeklētāju skaits slīd lejup. To varētu izskaidrot ar apstākli, ka izrādes dažreiz seko cieši viena otrai, ka tai pašā laikā notiek arī citi sarīkojumi, vai — izrādes notiek vasarā. Tautas deju uzvedumi, Jāņi un 18. novembŗa sarīkojumi arī labi apmeklēti. Dažās vietās labi apmeklē gleznu izstādes, it sevišķi Bostonā un Čikagā. Ņujorkas latvieši gleznas iegādājas tieši pie māksliniekiem, kas diezgan lielā skaitā dzīvo Ņujorkā vai apkārtnē, tāpēc izstādēm mazāka piekrišana.

Slikti apmeklē priekšlasījumus un rakstnieku sarīkojumus. No vairāku tūkstošu latviešu kolonijas koncertā ierodas tikai nepilns simts. Liekas, ka nākotnē kokļu koncertiem varētu būt piekrišana. Koncertu apvienības veicina apmeklētāju skaita pieaugumu, bet jārūpējas, lai mākslinieki brauktu arī no citiem kontinentiem, no Eiropas vai Austrālijas. Tas gan dārgi izmaksā, bet, rīkojot koncertus daudzās vietās, izdevumus varētu segt.

Organizāciju materiālie ieguldījumi īpašumos strauji aug. ASV austrumu apgabalā nekustamu īpašumu kopvērtība latviešu organizācijām un draudzēm pārsniedz 500.000 dol. Ir iegādāti vai sakrāti lieli fondi 9 dievnamiem un 4 draudzes namiem, kā arī iegādātas 2 nometnes, ir divi latviešu biedrību nami un lielais Ņudžersijas latviešu biedrības īpašums Priedaine. Īpašumu iegāde veicinājusi strauju aktīvitātes pieaugumu organizācijās, jo pašu namā iespējams labāk izkārtot sarīkojumus nekā īrētās telpās. Savstarpējā sadarbība organizāciju starpā ir laba, katra rīko savus sarīkojumus jau gadiem ilgi.

Latviešu trimdas rakstniekiem trūkst nākotnes perspektīvas, jo pēdējos 8 gados nākuši klāt tikai ap 12 jaunu rakstnieku, tie paši jau krietni gados. Jāmēģina radīt drāmatisko jaundarbu fonds.

Pērn iznākušas 134 grāmatas, kas ir lielākais skaits pēc 1949. gada, kad sākās tālākizceļošana no Vācijas. Bet nav iekārtotas centrālas bibliotēkas ASV, kā tas ir Austrālijā. Daļa tautiešu, aizejot no šīs zemes dzīves, grāmatas novēl kādai latviešu krātuvei, citur tās saņem draudzes, bet gadījumos, kad nav testamenta, iestādes grāmatas vienkārši aizmet.

Daži konferences dalībnieki izteica bažas, ka nekustamie īpašumi varētu ietekmēt latviešu kultūras atbalstīšanu. Tomēr aizvadītais gads bijis labākais DV palīdzības darbam vākto ziedojumu kopsummas ziņā. Arī ALAs mērķu sekmēšanai ziedoti gandrīz 25.000 dol., kas agrāk likās neiespējami daudz. Sarīkojumi ir labāk apmeklēti, latvieši iegādājušies daudz gleznu, un visas pazīmes rāda, ka bažām nav vietas.

vi

Čikagas Sv. Jāņa draudzes bēŗu fonda valde: no kreisās — sekretārs M. Vilciņš, kasiere M. Ķezbere, kasieres palīdze M. Būdniece, priekšsēža vietnieks N. Krievs, priekšsēdis A. Lediņš, draudzes mācītājs G. Straumanis un biedrzine M. Liepa.

No sīkām lietām izaug lielas

Pie Sv. Jāņa draudzes Čikagā 1952. gada 31. oktobrī nodibinājās bēŗu fonds ar 70 dalībniekiem, lai mazliet atvieglotu ar bērēm saistītos izdevumus, jo bija pierādījies, ka ilgākas slimošanas laikā darba apdrošinājums zudis un piederīgie atstāti grūtos apstākļos.

Šis mazais pašpalīdzības pasākums izrādījās sekmīgs, un tagad fondam jau ir 262 dalībnieki, kuŗi nāves gadījumā izmaksā 500 dolaru. Pēc katras izmaksas fonda dalībnieki iemaksā fondā par jaunu 2 dolarus. „Šajos 14 pastāvēšanas gados mums bijuši 44 miršanas gadījumi," saka fonda priekšnieks A. Lediņš „Pērn miruši 3, bet iestājušies 16." Fonda dalībnieku vecums nav ierobežots, pašreiz tajā sastāv 3 — 92 gadu veci ļaudis, bet vairums vecumā starp 40 un 60 gadiem.

Fonds labprāt uzņemtu arī pārējās trīsceturtdaļas Sv. Jāņa draudzes locekļu. Gan ar rēķināšanu, gan ar loģiku fonds var pierādīt, ka ir stabils pasākums, kas nevar izjukt, kamēr vien pastāv draudze. Gluži otrādi: ja apsveŗ iemaksas un izmaksas, tad jāatzīst, ka tā ir ļoti izdevīgi ieguldīta nauda. Bez tam nav jābaidās, ka atkārtotos to tautiešu pieredze, kas, gadiem ilgi komerciālajām apdrošināšanas sabiedrībām cītīgi maksājuši, beigās uzzina, ka tās praktiski likvidējušās jau pirms vairākiem gadiem un pastāv vairs vienīgi „uz papīra".

D. V.

ŅUJORKA

• Vasaras nometne bērniem nākamā vasarā Katskilos paredzēta šādi: pirmais periods no 4.—18. jūlijam, otrs no 18. jūlija līdz 1. augustam, trešais no 1.—15. augustam, ceturtais no 15.—29. augustam. Dalības maksa par divu nedēļu periodu vēl nav zināma.

• Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes nodevas ir vīriešiem 20 dol. un sievietēm 15 dol. par gadu. Šīs ir minimālās nodevas, bet strādājošie aicināti maksāt virsmaksas. Pag. gadā tādas maksājuši 465 draudzes locekļi, no tiem ap 150 maksājuši virsmaksu zem 5 dol., bet daži līdz 150 dol. Šinīs maksās nav ziedojumu, kas nodoti nekustamu īpašumu iegādei, kam daļa ģimeņu ziedojuši 100 vai vairāk dolaru. Ņujorkas draudzē iesvētīto locekļu skaits ir 3086.

I.

TAKOMA

• DV apvienība Longvjū kopā ar Takomas latviešu ev.-lut. draudzi 29. janvārī, plks. 7 vakarā Takomas Pirmās luterāņu baznīcas telpās (524 South I Str.) rīko latviešu kultūras pēcpusdienu. Programmā Elza Jaunzeme runās par Draudzīgā aicinājuma nozīmi, Zigurds Ritmanis referēs par tematu „Dzejnieka uzdevums," Volfganga Dārziņa tautas dziesmu virkni dziedās Ausma Jaunzeme-Mullena, izrādīs Gunāra Āboliņa filmu par jau mirušajiem rakstniekiem Valdemāru Kārkliņu un Mirdzu Timmu u. c. Būs tējas galds, kafija, cepumi un grāmatu klāsts; grāmatas varēs arī iegādāties. Ieeja pret ziedojumiem.

Latviešu strēlnieku Ziemsvētku kauju 50 gadu atcere latviešu ev.-lut. draudzes dievnamā Mineapolē: pirmā solā no kreisās sēž vecie strēlnieki A. Bērziņš, K. Dzenis, A. Kleistbergs un A. Leiše; otrā rindā — A. Grincevičs, J. Liepiņš, V. Ragovskis, J. Purvlīcis, J. Ciris un K. Stumbris.

Foto: A. Zaķis

MINESOTA

• Zvaigznes dienas dievkalpojumā pieminot latviešu strēlnieku varonīgās cīņas, Mineapoles un St. Paulas latviešu ev.-lut. draudzes dievnamā māc. P. Langins, strēlniekus svētīdams, teica: „Pirms 50 gadiem, kad vēl nebija brīvas Latvijas, jūs varonīgi cīnījāties par savu zemi. Jūs saredzējāt sev priekšā noteiktu mērķi — Latviju. Cīņā jūs gājāt ar baznīcas korāli — Dievs Kungs ir mūsu stipra pils. Ar šo korāli novēlam jums dievpalīgu visās jūsu gaitās." Dziedāja DV apvienības Minesotā dubultkvartets Latvis dir. Ž. Šmita vadībā un G. Kalmītes klavierpavadījumā. Ziedus uz altāŗa strēlniekiem lika DV apvienības vanadžu kopa, aploksni ar velti strēlnieku kopai pasniedza Mineapoles un St. Paulas latviešu ev.-lut. draudzes dāmu komiteja.

A. L.

Vēlama latviskuma pašmācības grāmata

JAUNATNES DARBINIEKU KONFERENCE KALAMAZŪ

„Bagātinājušies cits ar cita pieredzi un domām, apņemamies konferences ietvaros iegūtās zināšanas likt lietā un turpināt darbu, kuŗu esam labprātīgi apņēmušies veikt latviešu sabiedrībā," skanēja jaunatnes darbinieku divu dienu konferences atzinums. „Neviens mūsu pasākums latviskās audzināšanas laukā nekonkurē cits citu, bet mums jāizveido vēl mērķtiecīgāka sadarbība. Vajadzības un trūkumi audzināšanas darbā ir lieli. Latviskā audzināšana nenāk pati no sevis — tā izveidojas visas sabiedrības pūliņu un uzupurēšanās rezultātā. Ja mēs, domādami par jauniešiem, sākot ar 16 gadu vecumu, turpināsim tālāk izveidot visus līdzšinējos pasākumus — sešu nedēļas nogaļu kursus, Divreizdivi nometnes, latviešu ģimnazijas — mums būs iespējams aprūpēt visus latviešu cilmes jauniešus Ziemeļamerikā.— No jauna, kā apstākļu diktēta nepieciešamība, jāveido latviešu valodas studiju cikls un latviskuma pašmācības grāmata „Dari to pats." Visi šie pasākumi, kuŗi ļautu jaunajiem latviešiem satikties un iepazīties, iegūt informāciju par savu tautu un Latvijas valsti, nopamatot savas latviešu valodas zināšanas, nekad nebūs iespējami bez latviešu sabiedrības atbalsta."

Jaunatnes žurnāla „Mēs" rīkotajā konferencē par latviskās audzināšanas darbu un tā problēmām 15. un 16. janvārī Kalamazū piedalījās 29 dalībnieki — gan jaunatnes organizāciju vēlētie pārstāvji, gan audzināšanas pasākumu vadītāji. Konferenci vadīja „Mēs" redaktrise Lalita Muižniece ar palīgiem Juri Jauntirānu un Ojāru Upatnieku.

Konferences ievadā „Mēs" redaktors Aivars Ruņģis, runādams par latviskās audzināšanas darba daudzajām plāksnēm, skāra darba objektus: jaunieši vecumā līdz 16 gadiem un jaunieši, sākot ar 16 gadu vecumu, minēdams, ka konferences kompetencēs ir otrai vecuma grupai piederīgie. Par latviskās audzināšanas pasākumu mērķiem viņš minēja, ka tie var būt: 1) biedru aprūpēšana, bet tie var sniegties tālāk tā, lai 2) piesaistītu jaunus biedrus, 3) rūpētos par tiem, kas daļēji atsvešinājušies no latviešiem, un 4) rūpētos par tiem, kas jau pievērsušies kādas citas tautas kultūrai, runā citu valodu, bet nenoliedz savu latvisko izcelsmi un vēlas palīdzēt latviešu tautai. Raksturojot tos latviskās audzināšanas darba pasākumus, kas mums jau ir vai varētu būt, runātājs minēja 1) jaunu latviešu darbinieku sagatavošanu (Divreizdivi nometnes, lielgaidas, roveri); 2) informēšanu par latviešu tautu un Latvijas valsti (sešu nedēļas nogaļu kursi, ziemas un vasaras ģimnaziju klases) 3) latviešu valodas studijas; 4) neklātienes informāciju par latviešu tautu un Latviju (latviskuma pašmācības grāmatas „Dari to pats"); 5) citus mazāk determinētus pasākumus (studiju grupas, dažādi semināri).

Dzejnieks un skolotājs Artūrs Kaugars referēja par latviešu papildskolas beigušā jaunieša profilu, uzsvērdams, cik liela nozīme latviskās audzināšanas darbā ir veiklas, tekošas latviskas lasīšanas mākai, runādams par to, kā bērnībā rasti un zemapziņā nogulušies patīkami pārdzīvojumi vēlāk jaunietim palīdz identificēties ar latviešu kultūru. Referents atkārtoti uzsvēra formulas „no tagadnes uz pagātni" izprašanas nepieciešamību visā latviskā audzināšanas darbā.

Par vasaras nometņu nozīmi latviskajā audzināšanā runāja Gaŗezera pagaidu valdes pr-dis māc. Vilis Vārsbergs, sevišķi izceldams nometņošanu tādās vietās, kur iespējams sanākt kopā jauniešiem no daudzām atsevišķām vietām. Savā referātā viņš aizkāra arī mums tik svarīgo nākotnes jautājumu: ko mēs darām, lai latviešu tautai saglabātu jaukto laulību ģimeņu bērnus?— Gaŗezera vasaras ģimnazijas vadītājs Eduards Avots īsi raksturoja šo pasākumu, kas varētu aizpildīt audzināšanas darbā lielo robu, kas rodas laikā no latviešu papildskolas beigšanas līdz jaunatnes organizācijai.

Par sešu nedēļas nogaļu kursu darba pieredzi un nākotnes iespējām referēja LNJAK kursu vadītājs Dr. Voldemārs Gulēns un ASV vidienes austrumu daļas kursu vadītājs Juris Jauntirāns. Debatēs piedalījās ASV rietumpiekrastes kursu vadītājs Olģerts Pavlovskis un ASV vidienes rietumu daļas kursu vadītājs Aivars Ronis no Linkolnas. Debatēs izkristallizējās atziņa: par spīti tam, ka dažādajos apgabalos kursu programmu saturs atšķirīgs, ka, izvēloties programmu, no vienas puses jāsastopas ar vielas pārbagātību, bet no otras puses ar klausītāju visai minimālām pamatzināšanām, ka ne vienmēr iespējams atrast vispiemērotākos referentus,— sešu nedēļas nogaļu kursu sistēma šodien ļauj gandrīz aptvert visus latviešu centrus un aizsniegt visus latviešu jauniešus Ziemeļamerikā.

Dr. Valdis Muižnieks referēja par jauno latviešu valodas studiju ciklu divos posmos: 1) — latviešu valodas zināšanu iegūšana pamatskolas apmērā, 2) — ģimnazijas apmērā. Darbs notiktu nelielās (5—10 pers.) grupiņās skolotāju vadībā. Izstrādātais projekts ar lekciju paraugiem ietvēra arī administratīvo un technisko problēmu risinājumu mācības līdzekļu sagādāšanai, sadalīšanai u. t. t. Projekta realizēšana lielā mērā atkarīga no neatlaidības, pašaizliedzības un visas sabiedrības nostājas iepretī projektam, jo, kā referents teica, citējot vēsturnieku Toinbiju, „kāda tauta dzīvos vai mirs atkarā no tā, vai tā atrisinās sava laikmeta uzliktās prasības." Debatēs piedalījās visi konferences dalībnieki, pavērdami dažu labu jaunu aspektu.

Debates par Divreizdivi nometni ievadīja Lauris Kalniņš. Konference atzina, ka nometnei liela loma jaunu sabiedrisku darbinieku sagatavošanā, tāpēc — par cik nometnes vadībai izdosies panākt nometnes dalībnieku izlasi, par tik celsies darbs nometnē un par tik atmaksāsies lielo līdzekļu un darba ieguldījums.

Jaunatnes apgāda Celinieks padomes priekšsēdis prof. Dr. Andrejs Olte vadīja paneldiskusijas par latviskuma pašmācības grāmatu „Dari to pats" projektu. Panelī piedalījās LSCS prezidija locekle Gundega Michela no Medisonas, LNJAK valdes loceklis Ojārs Sils no Toronto, ALJAs vicepr-dis Lauris Kalniņš un „Mēs" redakcijas pārstāve Ina Zariņa. Konference pilnvaroja rīkotājus iesniegt visus paneldiskusijas un konferences dalībnieku atzinumus apgādam Celinieks un lūgt apgāda redaktoru prof. Dr. Valteru Nollendorfu uzņemties šī projekta tālākveidošanu.

Konferencē, pretēji cerētajam, nepiedalījās neviens no aicinātajiem skautu un gaidu vadītājiem. Konferencē pirmoreiz piedalījās Čikagas.. piecīšu.. pārstāve Ruta Kūlmane, jo, pēc rīkotāju ieskatiem, šim mūzikālajam ansamblim ļoti lieli nopelni latviskās audzināšanas darbā.

Konferenci sveica LNJAK pr-dis J. Kuzaks, Kanadas skautu jendas priekšnieks A. Budrēvics, Kanadas gaidu jendas priekšniece A. Martinsone, II kultūras kongresa rīcības komitejas pr-dis Dr. A. Karps, KLB pr-dis V. Hazners, LNAK valdes pr-dis J. Niedra, LNAK kultūras un izglītības nozares vad. J. Mežaks, ALAs pr-dis P. Lejiņš un ALAs kultūras biroja vad. Dr. P. Norvilis.

Par konferences dalībnieku pacienāšanu rūpējās „Mēs" redakcijas darbinieki. Konference notika ev.-lut. latviešu draudzes glītajā un mājīgajā draudzes namā Rozes ielā.

VAR

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 virtuves, moderna apkure, garāža. Kopējā cena $18.900, iemaksa $2.500.

Avenue Rd. — Lawrence: Atsevišķs dubultķieģeļu — 2 guļamistabu bungalovs, ūdens eļļas apkure, garāža. Kopējā cena $16.900, iemaksa $3.500.

Greenwood — Sammon: Pārtikas preču veikals ar ļoti labu nedēļas apgrozījumu.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

Mūsu mīļā skolotāja

MARTA KUNCĀNE

dzim. ODEIKO

aizsaukta mūžībā Hamiltonā 1966. g. 9. janvārī.

Viņu neaizmirstamā piemiņā paturēs
Jūrkalnes skolas bijušie audzēkņi:

MARIJA ZAKSS,
ANNA BITNERE,
BIRUTA SENKĒVIČA,
AUGUSTS MĀLIŅŠ,
ŽANIS PAEGLE,
KRIŠS PRIEDOLIŅŠ

Tik karsti Tu gribēji redzēt,
Kā dzimtenē saulstari mirdz. —
Ar mīļajiem draugiem runāt,
Bet — nu pēkšņi apklusa sirds.

Biruta Senkēviča

Antons Kivlenieks †

PLATĪNI

Kamēr zeltu un sudrabu pazīst jau kopš vēstures sākumiem, platīna vēsture ir tikai pāris gadsimtu veca. Kad spāņi Dienvidamerikā Čoko zeltraktuvēs pamanīja zeltā kādu gaišu, sidrabainas krāsas no zelta grūti atdalāmu metallu, viņi tam nepiešķīra sevišķas vērības, vienkārši nosaucot sudraba pavārdā „platina". Tāpat iekarotāji Kolumbijā 18. gadsimta vidū bija nesaprašanā par iedzimto rotu īpato krāsu, kas izskatījās pēc sudraba un tomēr tāds nebija. Beidzot Eiropas zinātnieki 18./19. gadsimta maiņā atzina un saprata līdz šim nepazīstamā metalla vērtīgumu.

Līdz apm. 1822. gadam Dienvidamerikā bija vienīgās platīnu atradnes; vēlāk šo metallu uzgāja arī Uralos un 1920. gadā arī Dienvidafrikā. Pašlaik pasaules lielākais platīnu apgādātājs Kanada pasaules tirgū parādījās tikai 1930. gadā ar Sadberijas raktuvēm, kuŗos platīnus iegūst kā blakusproduktu niķeļa-kapara rūdā. Līdzīgi zeltam, arī platīnus neatrod vienīgi rūdā, bet arī virszemē smiltīs, kas sākotnēji bija pat vai vienīgās platīnu atradnes.

Jau iepriekš rakstot par zeltu un sudrabu, minēju sarežģīto rūdas apstrādāšanu metallu atdalīšanai. Ar platīņiem process ir vēl komplicētāks, un rafinēriju skaits, kas attīra platīnus, pasaulē nav daudz lielāks par pusduci. Starp citu, Anglijā apstrādā gandrīz vai visu Kanadā iegūto platīnu koncentrātu.

Platīnu kušanas temperātūra ir ļoti augsta: 1554°C paladijam, līdz 2700°C osmijam. Ir bijuši gadījumi, kad ugunsgrēkā dimanti izkūpējuši, bet to ietveres platīnā nav pat formu mainījušas.

Varbūt lasītājs būs ievērojis, ka vārds platīns lietots daudzskaitlī. Tā nav drukas kļūda. Pie platīnu grupas pieder veseli seši metalli. Sākumā pazina tikai vienu pašu platīnu, bet zinātnisku pētījumu rezultātā attīstījās pašlaik pazīstamais iedalījums. Visi seši platīnu grupas metalli parasti mēdz būt kopā, vienīgi to savstarpējās attiecības variē pēc rūdas atrašanās vietām. Vienā vietā ir pārsvars paladijam, citā radijam u. t. t.

Tā kā platīns (Platinum) praktiski neoksidējas, tad to ar 20. gadsimta sākumu iecienīja rotu gatavotāji. Pirms atrada veidu, kā iegūt balto zeltu, platīnā ietvēra dimantus, bet visizplatītāk to izlietoja smalkām, filigrānām saktiņām un auskariem ar dārgakmeņiem. Platīnam nevar dabūt to spožumu, kāds piemīt sudrabam, tomēr tas ar savu sīkstumu un neoksidēšanos ieņem pienācīgo goda vietu citu metallu vidū. Bet tīru platīnu praktiski rotām nelieto — ir par lokanu, tāpēc spriegumam piejauc līdz 10% iridija vai rutēnija.

Lai arī paladiju (Palladium) un rodiju no platīna atšķīra anglis Dr. V. H. Volastons jau ap 1800. gadu, rotu rūpniecībā šos metallus sāka intensīvāk lietot tikai ar šī gadsimta 40-tajiem gadiem. Kādu laiku varēja bieži redzēt paladijā kaltas rotas ar platīna krāsu, bet daudz lētākas (paladija tirgus cena ir zem zelta cenas, un vieglākas svarā; pēdējā īpašība sevišķi nepieciešama, piemēram, auskariem. Paladijs savu vārdu ieguvis no toreiz tikko atklātās asteroidu zvaigznes Pallas.

Tā kā otrs augstāk minētā zinātnieka no platīna atšķirtais metalls šķīdinājumā parādījis sārtu krāsu, tas, pēc grieķu apzīmējuma sārtai krāsai „rhodon", nosaukts par rodiju (Rhodium). To neizlieto rotu gatavošanai, bet gan kādai citai rotu rūpniecībā nepieciešamai vajadzībai, proti: elektrolītiskai pārklāšanai. Ja platīns ar laiku tomēr nedaudz oksidējas, tad rodijs ir perfekts šai ziņā. Pēdējos gados pat lētās (t. s. custom jewellery) rotas, kas gatavotas gan no baltmetalla, misiņa u. c., pārklāj ar šo metallu. Rodijs ir daudz dārgāks par pašu platīnu, bet tā pielietošanas praktiskums ir vienreizējs. Pietiek mikroskopiski plānas kārtas (apm. 7/1000.000 collu), lai pārklātais priekšmets iegūtu briljantu spožumu, lielāku pretestību mechaniskai iedarbībai un ar apbrīnojamu izturību pasargātu priekšmetu no oksidēšanās.

Kāds cits Volastona laika biedrs, arī angļu zinātnieks, platīnā atklāja vēl iridiju un osmiju (Iridium, Osmium). Šie abi metalli ir apveltīti īpatām īpašībām. Iridiju var apstrādāt tikai aukstā veidā, iepriekš to atlaidinot (ar karsēšanu padarot mīkstu, lokanu), tas ir ļoti ciets, un šīs īpašības dēļ to kausē klāt platīnam. Osmijs turpretī nemaz nav apstrādājam. Tas ir vissmagākais platīnu grupā — ar īpatsvaru 22,6 — un arī prasa vislielāko karstumu kausēšanai. Arī šie metalli, atkarā no to īpatībām, nosaukti pēc grieķu apzīmējumiem. Iridijs šķīdumā uzrādījis daudzas krāsas, kādēļ nosaukts pēc apzīmējuma „Iris" — varavīksne, bet osmija oksids asi odis, tāpēc tam dots nosaukums pēc grieķu vārda „osme".

Pēdējo — rutēniju (Ruthenium) — atrada 1844. gadā Krievijā dzīvojošais Klauss un tāpēc tā nosaukumu atvasināja no krievu latīnizētā vārda Rutheria. Rutēnijs ir apm. paladija svarā, tomēr grūti apstrādājams, un rotu rūpnieki to lieto tāpat kā iridiju — piejaukumam platīnam.

Praksē pārbaudīto apsvērumu dēļ stieņos uzglabā tikai platīnu un paladiju, bet pārējos četrus metallus — pulveŗa veidā.

PRESES BALLE
TORONTO
Sestdien, 29. janvārī, pl. 7.30 Latviešu namā
(491 College Str.)
Spēlēs divi orķestŗi. Konferansjē Auseklis Pērkons
BUFETE, BOLES GALDI, CEPTA PĪLE, „PRESES PĪLE" — BALLES SPECIĀLIZDEVUMS u.c. PĀRSTEIGUMI.
Ieejas kartes iegādājamas LOTUS puķu veikalā, 802 Bathurst St.; LE 3-8884 un vakarā pie kases. Ieeja $5.00, galdiņu un izlozes ieskaitot.
Par telpu dekorējumu gādās LATVIS mākslinieki.
Baleta uzvedumus abās zālēs sniegs Dianas Vorps-Jablokovas Canadian Junior Ballet Company audzēkņi.
RAKSTNIEKU CĒLIENS
sestdien, 30. janvārī, pl. 1.30 p.p. turpat. Savus darbus lasīs rakstnieki un dzejnieki no ASV un Kanadas.
Ieeja $1.50 Visus laipni ielūdz
LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS KANADAS KOPA

VALUDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI - PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas KIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W., Toronto 4 Ont., tālr. 533—2837
Tautiešiem atlaide

MŪSU KOPDARBĪBA

KREDITSABIEDRĪBU PAMATĀ — LATVISKI NACIONĀLI CENTIENI

Mūsu organizāciju budžeti palaikam bijuši diezgan pieticīgi, un no čaklajiem devējiem nebūtu pareizi prasīt vēl vairāk. Liels atspaids ir latviešu kreditsabiedrības, kuŗas no nelielās peļņas varējušas jūtami ziedot mūsu nacionālajiem vajadzībām.

Par latviešu kreditsabiedrību attīstību runājot, jāsaka, ka to nozīmi mūsu dzīvē pietiekami nenovērtējam. Kreditsabiedrības ir ļoti nozīmīgs faktors mūsu kopējo kultūrālo un nacionālo mērķu attīstīšanā un īstenošanā. Tātad, parastie kreditsabiedrību biedru ieguvumi — brīvs dzīvības apdrošinājums un lēts kredīts — nav vienīgie labumi.

Bez materiāliem līdzekļiem neviens mērķis nav sasniedzams, neviens nodoms īstenojams. Pašu kredīts un nauda ir drošākais ceļš uz labklājību ne tikai saimnieciskā laukā vien, bet arī mūsu kultūras un nacionālās kopības centienos.

Mūsu dzīvē ir radies jauns interess un iespēju loks — mūsu kopdarbības pasākumi, tādēļ tautieši, organizējiet savas naudas iestādes visos centros, pat vismazākajos; izmantojiet bezmaksas dzīvības apdrošināšanu. Plaši noorganizēts kreditsabiedrību tīkls sekmēs tautiešu labklājību un reizē ar to pavairos līdzekļus nacionālo mērķu īstenošanai. Un mūsu pūliņi, mūsu pašu darba augļi paliks mūsu trimdas tautsaimniecībā.

Arnolds Pļaviņš

FILATELIJA

LATVIEŠU FILATELIJAS ŽURNĀLI APVIENOJAS

(LFA) — Ar 1. janvāri līdzšinējie filatelijas žurnāli „Kollekcionārs" (privāts izdevums) un Latviešu filatelistu apvienības izdotais „Latviešu Filatelists" apvienojas. Apvienošanās projekts bija piesūtīts LFA biedriem ieskatam un nobalsojumam. Saņemtas 87 atsauksmes, no tām 84 par apvienošanos, 2 pret, 1 atturas. Minēti arī vairāki priekšlikumi un ierosinājumi žurnāla nosaukumam: Latvju krājējs, Latvijas Kollekcionārs, Krājējs, Filatelists, Filatelists-Kollekcionārs u. c. LFA valde izšķīrās par Aleksandra Vēveŗa priekšlikumu — saglabāt abu līdzšinējo žurnālu vārdus, jo, gadu tecējumā kalpojot latviešu krājēju saimei, tie godam kopuši labu garu un tradicijas. Apvienotais jaunais žurnāls iznāks ar nosaukumu „Latviešu filatelists un kollekcionārs." Žurnāla galvenais redaktors būs līdzšinējais „Kollekcionāra" redaktors un izdevējs J. Ronis. Redakcijas kollēģijā vēl aicināti A. Vēveris, kas pārzina jaunatnes nozari, Arvīds Petrēvics — nepastmarku nozarē un Rūdolfs Zālamanis — numizmatikas nozarē.

Par LFA valdes apkārtraksta „Ziņu Biļetens" redaktrisi aicināta biedrzine Erna Alberinga.

KOPĪBAS APLIECINĀJUMS

(Z) — Aizvadītajā TLFK groziņu vakarā 9. janvārī, bez kluba biedriem piedalījās arī igauņu filatelistu pārstāvis Toronto H. Blūms ar dzīvesbiedri. Atklājot vakaru, kluba priekšnieks M. Zichmanis pasniedza J. Ronim adresi ar sekojošu tekstu: „Atzīstot un vērtējot Jāņa Roņa ilggadīgo aktīvitāti latviešu filatelijas pētniecības laukā un publikācijās, kā arī nopelnus Toronto latviešu filatelistu kluba dibināšanā un izveidošanā, pildot daudzus gadus sekretāra amatu, TLFK biedri izsaka Jānim Ronim pateicību par veikto un novēl ražīgajam filatelistam vislabākās sekmes turpmākā darbā." Visi klātesošie parakstīja adresi. Īpaši jāpateicas viesmīlīgajam Grundmaņu pārim par sirsnīgo uzņemšanu un omulīgi pavadītajām stundām.

LATVIEŠU PIEMIŅAS MEDAĻA IET TAUTĀS

(LFA) — Par izcilu pētniecības darbu Baltijas filatelijā LFA valde piešķīrusi sudraba piemiņas medaļu un diplomu Čikāgas lietuviešu klubam — Lithuania Philatelic Society. Līdzīgs apbalvojums piešķirts Mičigenas klubam — Michigan Stamp Club par sekmīgu darbošanos Latvijas filatelijā. Mičigenas klubs savās gadskārtējās izstādēs katru gadu piešķiŗ mūsu tautieša Kozlovska vārdā nosaukto ceļojošo piemiņas balvu par labāko Latvijas pastmarku klāstu.

VECTĒVA ZINTIS

Par to, kas neaizmirst

Bite neaizmirst ziedu, kas tai medu sniedzis; kad pļava jau nopļauta, tā aplido tos vēl un noskūpsta... Kaut arī lielajam cilvēkam pieliptu kaut kas no mazās bitītes lielās gudrības un pateicīgā mīļuma.

Par sāpju pārsāpēšanu

Katra sāpe reiz pārsāp; arī dvēseles sāpe. Bet kā no fiziskas pārsāpes, tāpat arī no dvēseliskās — aizvien paliek kāda rēta.

Par savas tautas mākslu

Māksla, kuŗā nav nekādu simbolu no mūsu tautas dzīves, nevar kļūt par mūsu tautas mākslu. Mēs gan varam akceptēt citās kultūras tautās radušās mākslas formas, to uzbūvi, bet ne svešus simbolus un svešu garu.

Edvarts Tūters

JAUNĀKĀS GRĀMATAS
dabūjamas DV grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Ģen. O. Dankers — Lai vēsture spriež tiesu, atmiņas	$4.50
A. Šilde — Bez tiesībām un brīvības	$7.50
A. Bērziņš — Unpunished Crime	$5.75
Dz. Zeberiņa — Cepumi — kā nekad!	$5.50
H. Bells — Biljards pusdesmitos, rom.	$4.00
G. Janovskis — Bez ceļa, impresijas	$3.50
B. Grunde — Saules un sala grāmata, pasakas ar M. Kovaļevskas illustrācijām	$3.80
T. Krūka — Silaines mežs runā, pasakas ar A. Robežgruntnieces illustrācijām	$2.80
E. Ķezbere — Koncerts, dzejoļi	$3.60
B. Senkēviča — Zeme un jūs, dzeja	$3.00
J. Kārkliņš — Pūcesspieģelis II d.	$5.00
J. Rainis — Jāzeps un viņa brāļi, angļu v.	$5.50
M. Ausala — Patiesības vīns, dzej.	$3.50
N. Kalniņš — Laipu licēji, rom.	$5.50
Latvijas universitāte	$7.50
S Lazdiņa — Uz mājām, rom.	$4.50
A. Apse — Klosteŗkalns, stāsti	$3.60
E. Lēmane — Suņa roze, stāsti	$3.50
J. Dikmanis — 60 sporta gadi, atmiņas	$3.50
E. Dunsdorfs — Saktu stāsti, vēst.	$4.00
J. Norvilis — Garīgu koŗa dziesmu krājums	$.1.75
Elv. Leja — Tuksneša augs, dzejoļi	$3.80
A. Zīlīte — Mīklas un pasakas	$3.00
Prof. Dr. P. Jurēvics — Idejas un īstenība, esejas	$6.00
Latvju raksti I d.	$37.50
Latvju raksti II d.	$37.50
4. Latviešu Dz. Svētku Kanadā — albums	$3.00
A. Prieditis — Ķīniešu lirika	$3.20
V. Hermane — Ēnu robežās, stāsti	$3.20
J. Vanags — Skumju mētelis, dzeja	$3.00
J. Simsons — Vorkutas gūstekņa stāsts	$6.50
Vincs Ramons — Putekļi sarkanā rietā, romāns	$4.50
K. Ķezbers — Dr. Applebija kalpi, stāsti un noveles	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas IV sēj.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas V sēj.	$7.80
K. Ieviņš — Saules dārzā, rom.	$5.60

NAUDU uz U.S.S.R.
Jūs esat nodrošināti tikai ar licenzētu firmu GRAMERCY, kuŗa sniedz jums pakalpojumus un garantiju. PILNĪGA GARANTIJA: visi naudas pārvedumi pilnīgi garantēti un nodrošināti. LICENZĒTS: no The Department Banking and Insurance. NODROŠINĀTS: Ar $20,000.00. TIEŠAIS PĀRSTĀVIS: Bank for Foreign Trade in Moscow. ĀTRĀKA PIEGĀDE: Izmaksa tiek izdarīta divu nedēļu laikā. PILNA IZMAKSA: Bez atvilkumiem. GRAMERCY katru reizi piesūta U.S.S.R. kvītis ar saņēmēja parakstu. Pēc kursa 9 rubļi par US $10.-, nodevas: līdz $30.00 — $2.75, virs $30.00 10%
GRAMERCY SHIPPING Inc.
744 Broad St. Newark, N.J.
Rakstiet angliski vai latviski un pieprasiet cenrādi pārtikas, tekstīliju un dāvanu sainiem.
GRAMERCY
118 E. 28th. St., New York, 10016, dib. 1945.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

Katru svētdienu — Sauciens no Golgatas dievkalpojumi ar priekšnesumiem pl. 7 vakarā Latviešu namā. Visi laipni ielūgti.

22. janvārī — plkst. 7 vakarā Sv. Andreja baznīcas telpās TLTA ģimnazija rīko gadskārtējo Draudzīgā aicinājuma sarīkojumu.

22. janvārī, plkst 8 vakarā DV mītnē, 123 Hurona ielā, gaidu un skautu vadītāju slēgts mītnes vakars. Rīko Gaujas gaidu vienība.

27. janvārī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Kāpēc es esmu kristietis?" Māc. R. Ekšteins, solists Pēteris Geistauts, pie klavierēm Marta Tūtere.

29. janvārī — Latviešu namā Preses Balle — LPB Kanadas kopa.

30. janvārī—pl. 12.30 dienā Latviešu namā LPB Kanadas kopas rīkotais rakstnieku rīts.

30. janvārī — pl. 5 p.p. Edītes Timermanes audzēkņu vakars Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē.

4. februārī — Nakts latīņu kvartālā, studentu karnevāls 958 Braodview Ave., Igauņu namā.

6. februārī, plkst. 5 p. p. Sv. Andreja baznīcas telpās 14. Gaujas gaidu un 72. Rīgas skautu vienību gada svētki.

11. februārī mākslinieku vienības „Latvis" gadskārtējais karnevāls „Jukums smukumā" Columbus zālē.

24. februārī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteins runās par tematu: „Kāpēc es ticu Dievam."

26. februārī — Daugavas Vanagu karnevāls Latviešu namā.

5. martā — plkst. 8.30 čellista Ingus Nāruna koncerts Latviešu nama zālē. Pie klavierēm Anatolijs Bērzkalns. Koncertapvienības sarīkojums.

11. martā — plkst. 8 vakarā plkv. O. Kalpaka bataljona atceres balle Club Kingsway telpās, 100 The Queensway. Ieeja pret ielūgumiem. Rīko Toronto korporāciju kopa.

12. martā — pl. 8 vak. plkv. O. Kalpaka atceres vakars Latviešu namā.

19. martā — pl. 6.30 Latviešu kaŗa invalidu apvienības karoga iesvētīšana Latviešu namā.

25. martā — pl. 8 vak. Latviešu namā viesa no Zviedrijas, PEN kluba pr-ka plkv. A. Plensnera referāts. Rīko DV Toronto nodaļa.

31. martā, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Kas bija un ir Jēzus Kristus?" Māc. R. Ekšteins.

16. aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja latv. ev.-lut. draudzes koŗa 14. gadskārtējais koncerts Sv. Andreja baznīcā.

28. aprīlī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Mīlestība, naids, bailes, dusmas un citas emocijas." Māc. R. Ekšteins.

30. aprīlī — gadskārtējais vīru koŗa Viesturs koncerts ar balli Latviešu namā.

1. maijā — pl. 3 p. p. Igauņu namā Ģimenes dienas sarīkojums. TLB sestdienas skola.

7. maijā — plkst. 7.30 Klīvlendas latviešu koŗa koncerts Parkdale Collegiate zālē. Diriģents J. Ūdris. Koncertapvienības sarīkojums.

26. maijā, pl. 8, Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Dumpīgā pasaule un Dievs". Māc. R. Ekšteins.

4. jūnijā — pl. 10 no rīta Latviešu namā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.

SV. KATRĪNAS

5. februārī — plkst. 7.30 vakarā Atlanta hotelī DV nodaļas gadskārtējais tradicionālais karnevāls.

HAMILTONA, ONT.

22. janvārī — pl. 7.30 HLMMK balle „Šalc zaļais mežs" Rainbow zālē, Sanford un King ielu stūrī.

KANADAS BAZNĪCAS

Lūdzu klausaities latviešu pusstundu „Brīdis ar Dievu" savā 10. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.30 — pl. 11 rītā. Vilnis 1350 — Ošavas raidītājs. Tālrunis 261 — 4218. A. Lakšmanis, 106 Dorset Rd., Scarborough.

Lūdzu klausaities latviešu raidījumu uz viļņiem 1270 Niagaras raidītājā. Katru svētdienu no plkst. 2.45 līdz plkst. 3 p.p. Lūdz rakstīt „Sauciens no Golgatas", P.O. B. 285, Station „K", Toronto.

Vai esat nokārtojuši abonementu?

SAVUS ĪPAŠUMUS!

...Pārtikas preču veikals ar ļoti ...

...M UZ 6 GADIEM UZ ...VELĒ VISĀ PILSĒTĀ.

BALLE

...NTO

...7.30 Latviešu namā ...Str.)

...onferansjē Auseklis Pērkons

...A PILE, „PRESES PILE" — ...S u.c. PĀRSTEIGUMI.

...US puķu veikalā, 802 Bath... kases. Ieeja $5.00, ...galdiņu un izlozes ieskaitot.

Baleta uzvedumus abās zā... Jēs sniegs Dianas Vorps - Jablokovas Canadian Junior Ballet Company audzēkņi.

...CĒLIENS

...p.p. turpat. Savus dar... ...eki no ASV un Kanadas.

Visus laipni ielūdz

...BAS KANADAS KOPA

...ISKAS ROTAS ...TI · PULKSTEŅI ...ltkales

KIVLENIEKS

...Bloor St. W., Toronto 4 ...tautiešiem atlaide

...kalendārs

... martā — pl. 8 vak. Latviešu namā viesa no Zviedrijas, PEN kluba pr-ka plkv. A. Pienņera referāts. Rīko DV Toronto nodaļa.

... martā, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Kas bija un ir Jēzus Kristus?" Māc. R. Eksteins.

... aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja lat. ev.-lut. draudzes kora ...4. gadskārtējais koncerts Sv. Andreja baznīcā.

... aprīlī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Mīlestība, naids, bailes, ...kusmas un citas emocijas." Māc. R. Eksteins.

... aprīlī — gadskārtējais vīru kora Viesturs koncerts ar balli. Latviešu namā.

... maijā — pl. 3 p. p. Igauņu namā Gimenes dienas sarīkojums. TLB sestdienas skola.

... maijā — plkst. 7.30 Kilvlendas latviešu kora koncerts Parkdale Collegiate zālē. Diriģents J. Ūdris. Koncertapvienības sarīkojums.

... maijā, pl. 8, Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Dumpīgā pasaule un Dievs". Māc. R. Eksteins.

... jūnijā — pl. 10 no rīta Latviešu namā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.

SV. KATRINAS

... februārī — plkst. 7.30 vakarā Atlanta hotelī DV nodaļas gadskārtējais tradicionālais karnevāls.

HAMILTONA, ONT.

... janvārī — pl. 7.30 HLMMK balle „Salc zaļais mežs" Rainbow zālē, Sanford un King ielu stūrī.

KANADAS BAZNĪCAS

Lūdzu klausīties latviešu pusstundu „Bridis ar Dievu" sa... 10. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.30 — pl. 11 ...ritā. Vilnis 1350 — Ošavas raidītājs. Tālrunis 261 — 4218. A. Lakšmanis, 106 Dorset Rd., Scarborough.

Lūdzu klausīties latviešu raidījumu uz viļņiem 1270 Niagaras raidītājā. Katru svētdienu no plkst. 2.45 līdz plkst. ... p. Lūdz rakstīt „Sauciens no Golgatas", P.O. B. 288, Station „K", Toronto.

Dāviniet sveštautiešiem

Prof. Alekša Rubuļa

LATVIAN LITERATURE

lai palīdzētu popularizēt Latvijas vārdu

Cena $ 7.00

Dabūjama

DV grāmatnīcā

491 College St., Toronto 4, Ont.

kā arī visās lielākās grāmatnīcās brīvajā pasaulē.

Lotus

792 BATHURST ST. (pie Bloor St.) LE 3-3884

FLORIST • GIFT SHOP • 802 BATHURST STREET • TORONTO • PHONE 533-3884

• PUĶES • LATVIEŠU GRĀMATAS • SKAŅU PLATES • DZINTARS • KRISTALLS • PORCELĀNS • KERAMIKA

KANADAS UN ASV LATVIEŠU DAIĻAMATNIEKU IZSTRĀDĀJUMI

Biļetes un galdiņi PRESES BALLEI 29. janvārī, pl. 7.30 vak. Latviešu namā Toronto.

Ināra un Arvīds Tīrums.

ELZA PĒRKONE

Sejas un matu kopšana. Preparāti. Matu veidošana, krāsošana, ilgviļņi. Ik dienas.

DEBORAH—ANN'S Beauty Salon

1 A Browning Ave., HO 8—5198, Toronto.

AUSTRA ŠMITS

DĀMU FRIZIERSALONS

737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

Rota, rota, skaista rota —
Kas tev' skaistu darināja?
To darija veikli pirksti,
Paṭi daiļa nesējiņa. (t.dz.)

ALEKSANDRS GUGĀNS

rotkalis - daiļamatnieks

25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont, tālr. 444-4033

HIGIENISKIE PIEDERUMI VĪRIEŠIEM

Iesūtiet 25¢ par zilā zīmoga paraugiem un ilustrētu katalogu, ko piesūtīsim slēgtā aploksnē

Vārds, uzvārds ....

Adrese ....

Imperial Imports-Exports Co. Ltd.

Dept. DC, 160 Bay Street, Toronto.

DĀVANU SAIŅI

uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.

Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.

Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.

Bezmuitas dāvanas: Automobiļi, ledusskapji, veļas mazgājamās mašīnas, šujammašīnas, motocikleti, velosipedi, televizijas aparāti, foto aparāti u. c.

Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie sainīši ir pilnīgi apdrošināti.

Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas sainīšiem.

Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas.

Lietuviešu uzņēmums.

BALTIC EXPORTING CO.

480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.

Tel. 531-3098

MĒS IESPIEŽAM

- LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU KARTES
- VIZĪTKARTES
- DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZĪBĀM
- KONCERTU PROGRAMMAS
- SARĪKOJUMU BIĻETES
- PLAKĀTUS, DZIESMU LAPIŅAS
- VESTUĻU VEIDLAPAS, APLOKSNES
- GRĀMATAS, ŽURNĀLUS

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

LATVIJA - AMERIKĀ

491 College St., Toronto 4, Ont.

CANADA.

TEL.: 921—7121

CODE 416

Mans mīļais vīrs un mūsu tēvs

ANTONS KIVLENIEKS

miris 1966. g. 13. janvārī Toronto

Mūžīgo mieru dod viņam, Kungs,
Un mūžīgā gaisma lai atspīd viņam . . .

Dziļās sērās

SIEVA un DĒLI

Mūsu mīļais krāsnesis

ANTONS KIVLENIEKS

dzimis 1924. gada 11. martā Kalupē, negaidot šķīries no mūsu vidus 1966. gada 13. janvārī Toronto

Sēro LKSA Dzintars Toronto kopa

A. EGLĪTIS — T. V. RENTAL

17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī

161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

VIESĪBĀM, KOMERŠIEM

sagatavoju un piegādāju mājās auksto galdu, piemērotu katram gadījumam: salātus, putnus, zivis, vēžus — sākot ar $3.50 no personas.

E. BĒRZIŅŠ — 1413 Bloor St. W. tel. 536—0657, Toronto.

ARTURS ZUTIS, B. A.

ADVOKĀTS un NOTĀRS

12 Richmond Street East, Toronto 1, Ontario.

Tel. EM 6-5946.

Suite 107

RO 6-8354 (mājās).

Atvaļinājumā no 1.—30. janvārim. Steidzamos gadījumos zvanīt Mr. Robert E. Bombier, LE 2-1926.

LATVIEŠU NAMS

izīrē telpas

sarīkojumiem un viesībām

Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak. Sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.

TELEFONS 922—2931

491 College St. Toronto.

MEKLĒ

vecāku sievieti

pie bērna.

Lūdz zvanīt

OX 8-3795, Toronto

ALFREDS STIKUTS

REALTOR

2889 Dufferin Street

tel. 789—1585, Toronto 19

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:

Adrese: ....

Mr., Mrs., Miss ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....

.... abonementa uzsākšanai / pagarināšanai

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn., $ 8.50 par 6 mēn., $ 16,00 par gadu.

SAV. VALSTĪS sazināties ar:

V. IRBI, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N. Y., 10466.
JĀNI LACI, 33 - 27 - 91st. Street, Jackson Hts, 72 N. Y.
A. LĪBIETI, 2528 W. Becher St. Milwaukee 15, Wisc.
J. EZERGAILI, 12102 Miles Ave, Cleveland 5, Ohio.
V. HERMANI - DALY, 368 Heine St., Elgin, Ill.
V. MIĶELSONU, 426 N. Prairie Ave., Kalamazoo, Mich.
V. ZIRNĪTI, 4771 - 3 Mile Rd., N. E., Grand Rapids, Mich. 49 05.
J. KONOPORI, 928 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa., 19 47.
R. Diķi, R. 2, Waverly, Ohio.
J. LAZDIŅŠ, 5530 Indianola Ave., Indianapolis 20. Ind.

KANADĀ:

J. GAILĪTI, 12 Green Meadow Rd., Hamilton, Ont.
J. ZARIŅŠ — 113 Lanark St., Winnipeg, Man.
H. GREBLI, 85 Maple St., St. Catharines, Ont.
R. EPNERI, 59 Langarth St., E. London, Ont.
J. RONI, 55 Woodward Ave., Brampton, Ont.
M. ĶIVĪTI, 236 First Ave., Ottawa, Ont.
J. Roze, 890 Lonsdale St., Sudbury, Ont.

ANGLIJĀ:

DVF Grāmatnīcu, 72 Queensborough Terrace, London.

ZVIEDRIJĀ:

DV Stokholmas nodaļu, P. O. 220, Stockholm.

VĀCIJĀ:

A. MEŽALS, 44 Münster/Westf., Grevenerstr. 69.

NOTĀRS

OSKARS PERRO

pieņem klientus katrā laikā, iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555. Toronto.

Ir liela starpība apdrošināšanā

VALD. BEBRIS

liek Jūsu intereses pirmā vietā.

PL 9-0266.

Ja kāds ko zinātu par

JĀNI LAIMONI ŠĶĒLI,

dzim. 1922. g. 4. febr. (bijis feldšeris 34. grenadieru pulka Štāba rotā, pēc kapitulācijas atradies Sabiedroto zonā) lūdzu rakstīt:

Mr. BORIS BERGS,

Box 595, Claresholm, Alta, Canada.

Liepājniek Voldemār Tomass, Friča d., atsaucies!

Pēdējā dzīves vieta Kanadā 1950. g. Kas ko zinātu par viņu, lūgts rakstīt vai zvanīt:

NICHOLAS ŠTENGREVICS

93—28 246 St.

Bellerose N. Y. 11426 U.S.A.

Tel.: 516 - PR - 5 - 0905

H. Rosar

FUNERAL DIRECTOR

APBEDĪŠANAS BIROJS

467 Sherbourne St., Toronto.

Tel. WA 4-1408.

★

Rūpīga un smalkjūtīga apbedīšanas ceremoniju izkārtošana

Venus

PUĶU VEIKALS

Ziedi un ziedu sakārtojumi visām vajadzībām

Piegādā Lieltoronto robežās un pārsūta uz visām pilsētām brīvajā pasaulē. 231 Roncesvalles Ave., tālr. LE 4—4645, Toronto, pēc darba LE 3—4037.

A. PUTNIŅŠ

Iegādājieties

Birutas Senkēvičas dzejoļus

. . . ZEME un JŪS . . .

Maijas Vītiņas grafiskais ietērps un ilustrācijas.

Glīts izdevums — patīkams dāvanai.

Cena $3.00, grāmattirgotājiem atlaide.

Pieprasāma DV grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont. Canada.

Toronto Window MFC Co. Ltd

165 CENTRE ST. E., RICHMOND HILL, ONT.

Piedāvā augstākās kvalitātes alumīnija logus un durvis.

Izdara dažādus logu pārbūvju darbus.

LABS DARBS. MĒRENAS CENAS.

Nesaistošai informācijai zvanīt

Edvardam vai Aldonai SPROĢIS

darbā 285-1471, mājās BA 5-5314.

KAS? KUR? KO? TORONTO

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals

105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).

Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca

1095 QUEEN ST. E.

HO 6-5152

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja — LE 1-7353

361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. CUKULS

BĒRZIŅŠ Realty Ltd.

Arnolds Bērziņš

316 Harbord St. LE 4-8447

NEKUSTAMI ĪPAŠUMI — visos pilsētas rajonos.
APDROŠINĀŠANA — auto, mēbeles, mājas un dzīvību.
OBLIGĀCIJAS — māju un auto aizdevumi.
NOTĀRS — līgumi, noraksti, tulkojumi.

O. J. PUĶĪTIS, B.A., LL,B.

ADVOKĀTS un NOTĀRS

Tālrunis 364—9276

885 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario

TRAVEL TOURS

CEĻOJUMU BIROJS

World Wide Travel Service

O. K. JOHNSON & CO. LIMITED

697 Bay Street, Toronto 2 *EMpire 6—9488*

LAIMONS AUTO SERVICE

603 Gerrard St. E. (pie Broadview Ave.) Tālr. 466-0540, Toronto.

Dažādu veidu auto remonti, smērēšana un eļļas mainīšana.

Ratu balansēšana. Garantēts darbs. LAIMONIS MAROVSKIS

Everlast Heating Co. — LE 1-1101

62 GEAREY AVE. Gāzes un eļļas apkures ierīces.

Īpašn. A. RASA. Tālr. mājās HO 5-5317

CREST FLORISTS — HU 7-0491

567 MOUNT PLEASANT RD. (pie Belsize Dr.)

Ziedi katrai vajadzībai. A. Nulīša un V. Reinholda gleznas

Latviskās rotas lietas. ELMĀRA GULBIS

DCS

Drapery Contract Services

IMANTS E. KRŪZE

521 OAKWOOD AVE.

Tel. 789-2211 798-4455. Mājās BA 5-9292

Nesaistoša informācija un lietpratēja padomi jūsu mājas iekšienes izdaiļošanai. Aizkari, grīdsegas, drapērijas u.c.

BOUCK, HETHERINGTON, FALLIS, TRIVETT & PARK

BARRISTERS and SOLICITORS

tel. 363—4451

365 Bay Street, Toronto.

B

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS

■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■

BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA

247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.

Tel. 363—6496

UNO MANKIN REALTOR
Member Toronto Real Estate Board Ont. Association of Real Estate Boards.
KONST KĀRKLIŅŠ
Pārstāvis
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO1-1114 mājās 425-4162

East York — O'Connor Dr. — Dorlands: 5 istabu atsevišķs dubultķieģeļu bungalovs, liela 13x14 pēdu moderna virtuve, moderna 4-daļīga vannas istaba un pagrabā otra trīsdaļīga vannas istaba. Jauna apkures sistēma. Jaundekorēta. 10 pēdu iebraucamais ceļš un vieta vairākām garāžām. Gruntsgabala lielums 30x150 pēdas. Prasītā cena $16.900. Atklāta 15 gadu obligācija.

Danforth — Broadview: 6 dzīvokļu nams ar visām modernām iekārtām, jauna apkures sistēma, garāža. Prasītā cena $53.500.

Post Rd. — Banburg Rd.: Ziemeļos no Edvarda parka 7 istabu atsevišķs dubultķieģeļu bungalovs ar ultra modernām iekārtām, moderna virtuve, 2 vannas istabas, vaļējs balkons, izbūvēta atpūtas telpa pagrabā, privāts iebraucamais ceļš un garāža. Gruntsgabala lielums 90x119 pēdas. Labā stāvoklī. Iemaksa $8.000.

SAGĀDĀJAM AIZDEVUMUS IEMAKSĀM KĀ ARI IZKĀRTOJAM OBLIGĀCIJAS BEZ ATLĪDZĪBAS

Nērū meita-Indijas ministru prezidente

Indijas ministru prezidenta amats atkal atgriezies Nērū ģimenē: valdošā kongresa partija ar pārliecinošu vairākumu par savas partijas vadītāju parlamentā izraudzījusi 48 gadus veco Indiru Gandi. Viņa reizē ar to automātiski kļūst par Indijas ministru prezidenti.

Cīņā par augsto amatu Indiras Gandi galvenais pretinieks izrādījās nelaiķa Šastri valdības finanču ministrs Desai. Jaunajai ministru prezidentei Šastri valdībā bija informācijas ministres portfelis.

Indira Gandi ir pirmā sieviete Indijas ministru prezidenta amatā. Vēl vairāk, — viņa nāk no Indijas politiķu jaunākās paaudzes, kādēļ iemesls domāt, ka savu politiku viņa vairs nebazēs uz Mahatmas Gandija un Nērū pacifisma pamatiem.

Indira Gandi ir 20. gadsimta otra sieviete ministru prezidenta amatā. Pēc atentāta pret Ceilonas ministru prezidentu Bandaranaiki, viņa atraitni ievēlēja vīra ieņemtajā amatā 1960. gadā, bet zaudēja vēlēšanās pag. gada sākumā.

Ārpolitiskā laukā Indiras Gandi vārds nav pazīstams. Bet Jaundēlijas valdība pārliecināta, ka jaunā ministru prezidente būs nepiekāpīgāka par Nērū un Šastri, ar daudz stingrāku mugurkaulu pret Indijas ienaidniekiem. Viņa stājas atbildīgajā amatā ārkārtīgi grūtā brīdī. Indijā valda neapmierinātība ar Šastri parakstīto vienošanos Taškentā. Kašmīras jautājums, protams, ir tikpat neatrisināts kā jebkad, un, par spīti visiem nolīgumiem, kuru katru dienu var uzliesmot jauns karš. Pēdējo 17 gadu laikā Kašmīras dēļ Indija un Pakistāna jau divreiz karojušas. Un abu prasības palikušas agrākās. Tāpat jaunajai ministru prezidentei būs jāmēģina tikt galā ar pašreiz gluži chaotisko Indijas saimniecisko stāvokli un ārkārtīgi nopietno pārtikas trūkumu, kas paredzamās sliktās ražas dēļ var kļūt vēl ļaunāks. Un, protams, vienmēr būs jābūt nomodā pret komūnistu Ķīnu. Pašreiz gan pie abu valstu robežām valda klusums, bet tas nebūt nenozīmē, ka Pekinga būtu no saviem nodomiem attiekmē uz Indiju atteikusies.

KOMŪNISTU ĶĪNA GATAVOJAS KAŖAM

Nedēļas vidū ASV prezidents Džonsons prasīja kongresam 12,7 biljonu dolaru Vietnamas kaŗa financēšanai. Šī pasakainā summa nepieciešama nākamā budžeta gadā kaŗa darbības turpināšanai. Uzsvērdams prasītās summas nepieciešamību, prezidents sacīja: „Mēs ceram, ka agresija beigsies. Bet mums jābūt sagatavotiem, ja tā nebeigtos." Īsumā prezidents pakavējās arī pie ASV miera ofensīvas. Džonsons apliecināja neziņu, vai būs izdevies pavērt durvis uz sarunām vai ne. Bet lai kā būtu, pūliņi šai virzienā turpināsies. Ziemeļvietnamas bumbošana vēl nav atsākta.

Pēdējā gada laikā Vietnamas karš ārkārtīgi sadārdzinājies, Pirms mazliet vairāk nekā gada Dienvidvietnamā atradās 25.000 amerikāņu, kaŗam izmaksājot ap miljonu dolaru dienā. Tagad Vietnamā atrodas 210.000 amerikāņu, to skaits aug, un nākamam gadam nepieciešami jau vairāk nekā 12 biljoni dolaru!

Komūnistu Ķīna ASV gatavošanos uzskata par draudu savai drošībai un sākusi runāt par iespējamu amerikāņu invāziju. Pekingas regulārajā armijā ir vismaz 2,5 milj. vīru, tā skaitliski lielākā armija pasaulē.

Pekingā nule beigusies 20 dienu ilga ķīniešu armijas konference. Maocetunga militāristi atzinuši, ka jārēķinas ar liela apmēra amerikāņu „agresiju" vairākās frontēs un ka, tam notiekot, nav izslēdzama arī atomieroču lietošana. Armijas konferences nobeiguma komunikē asi uzbrukts ne tikvien ASV „imperālismam," bet arī Pad. savienībai, kuŗa patiesībā palīdzot ASV, sadarbojoties ar to roku rokā. Savstarpēja roku turēšana, — saka ķīnieši, — pagaidām gan vēl notiekot vienīgi pagaldē, bet Pad. savienībai un ASV esot tik daudz kopīgu interešu, ka drīz vien šo slapstīšanos pagaldē atmetīšot un abu valstu ciešā sadarbība parādīšoties virspusē. Pad. savienībai asi uzbrukts arī par tās nostāju pret neseno trīs kontinentu pretimperiālisma konferenci Havanā. Ar savu nostāju Pad. savienība esot pakalpojusi ASV.

Vērojot pēdējā laika notikumus, nekāda lielā draudzība ASV un Pad. savienības starpā gan nav saskatāma. Bet labi informētas aprindas Vašingtonā apgalvo, ka nesenais Maskavas mēģinājums spēlēt glābēja un starpnieka lomu Indijas un Pakistānas konfliktā noticis pēc tiešas sazināšanās starp Kremli un Vašingtonu, saņemot Baltā nama svētību.

✝

Mūsu draugs

Antons Kivlenieks

šķīries no mums 1966. g. 13. janvārī

Dziedot gāja dvēselīte
Pie Dieviņa debesīs . . .

Mūžam negaistošā piemiņā paturot,
ILZE UN ARNOLDS ŠĪMAŅI

Politiskās piezīmes

No Nigērijas galvaspilsētas Lagosas saņemtās ziņas liecina par juku turpināšanos un iekšējām cīņām pašu apvērsuma rīkotāju starpā. Jaunā militārā valdība ar ģen. Aikonsu vadībā sākusi tīrīt apvērsuma pirmdalībnieku rindas, un Lagosā valda bailes, ka apvērsums var beigties ar cilšu kaŗu. Kāds armijas pulkvežleitnants mēģinājis nogalināt ģen. Aikonsu. Ļoti iespējams, ka nāvessods izpildīts 50 virsniekiem, par kuŗu lojālitāti šaubījušies jaunā režīma vadītāji. Apvērsuma sākumā, kas vienā laikā sākās trīs dažādās vietās, revolūcionāri nogalināja ziemeļu un rietumu provinču premjērus un nolaupīja ministru prezidentu sēru Balevu. Ļoti iespējams, ka nogalināts arī viņš. Bez ministru prezidenta nolaupīts arī finanču ministrs Eboss, kuŗa līķis atrasts kādā seklā kapā netālu no Lagosas.

☆

Luksemburgā beigušās divu dienu ilgas Eiropas koptirgus valstu ārlietu ministru sarunas, panākot vienošanos vienā vienīgā punktā: mēģināt vienoties vēlreiz 28. un 29. janvārī. Nu jau vairāk nekā pusgadu koptirgus darbība pilnīgi apstājusies. Ja koptirgus izjuks pavisam, par to atbildīgs būs vienīgi Francijas prezidents de Golls.

Sarunu laikā Francijas ārlietu ministrs Kūvs de Mirvils piedāvāja zināmu sadarbību no Francijas puses, ja pārējās valstis — Rietumvācija, Italija, Beļģija, Holande un Luksemburga — piekrīt sekojošiem punktiem: galvenajos jautājumos valstis patur veto tiesības un tiek samazinātas tirgus vadītājkomisijas pilnvaras. De Golls baidās, ka pretējā gadījumā šī komisija varētu viņu pāraugt. Pārējās valstis šo vēlēšanos iztulkoja kā Francijas ultimātu, kādēļ franču ārlietu ministra prasības noraidīja.

SAV. VALSTĪS

KALAMAZŪ

◉ DV apvienība dažas nedēļas pirms Ziemsvētkiem nosūtīja 5 Kalamazū „zēniem" Vietnamā svētku sainīšus: ltn. Jurim Karnītim, ltn. Konstantīnam Lubavam, ltn. Guntim Bērziņam, kapr. Aivaram Ķīnēnam un dižkar. Jānim Jēkabsonam. Īsi pirms svētkiem apvienības pr-ks A. Minka saņēma „vietnamiešu" pateicības vēstules. Gandrīz visās pieminēti daži raksturīgi momenti no viņu nejaušību pilnās ikdienas, kā arī pastāstīts, kas noticis ar sainīšos ievietoto konjaka porciju. Dažs gatavojas to taupīt pilsētas atvaļinājumam, cits iztukšojis kopā ar draugu. Ltn. Juris Karnītis, kas komandē kādu kājnieku vienību, pastāsta, ka sainīša saturu brālīgi sadalījis vadības grupas vīriem un konjaka glāzes visi tukšojuši, pieminēdami Latvijas brīvību.

◉ Kalamazū ev.-lut. latviešu draudzes ērģelnieks prof. A. Ābele pēc slimības pārtraukuma 16. janvāra dievkalpojumā varēja atsākt pārtraukto mūzicēšanu.

SAIGONAS ĢENERĀĻI NEPIEKRĪT ASV MIERA OFENSĪVAI

ASV prezidenta Džonsona miera ofensīva un viņa komūnistiem piedāvātās beznoteikumu sarunas Dienvidvietnamā tika uzņemtas ļoti vēsi, lai neteiktu — naidīgi. Dienvidvietnamas ģenerāļi grib panākt militāru uzvaru un tikai tad runāt ar ienaidnieku.

Sava nepiekāpīgā Āzijas sabiedrotā pārliecināšanai par ASV prezidenta rīcības pareizumu Saigonā ieradušies speciālsūtnis Herimens, viens no galvenajiem 1954. gada Ženēvas konferences veidotājiem, un ārlietu ministrs Rasks. Abu diplomātu karjērās sarunas Saigonā būs viens no nopietnākajiem pārbaudījumiem. Tādi sarunās bieži izšķirīgi ieroči, kā draudi un loģika, šoreiz nekā daudz nelīdzēs.

Pirms izlidošanas uz Dienvidvietnamu, ārlietu ministram Raskam un viceprezidentam Hamfrijam Jaundēlijā bija divu stundu ilga konference ar Pad. savienības ministru prezidentu Kosīginu.

Uz Pad. savienības palīdzību Vietnamas kaŗa izbeigšanā nav ko gaidīt. Rietumi var tikai cerēt, ka Vietnamas jautājumā Pad. savienība un komūnistu Ķīna turpinās līdzšinējos strīdus. Un proti,— Maskavas prasību panākt komūnistu vienotību palīdzībā Vietnamai Pekinga uzskata par tukšu pļāpāšanu. Ķīniešu acīs krievi varētu Ziemeļvietnamai palīdzēt, sākot traci Eiropā un tur piesaistot amerikāņu spēkus. Pad. savienības solīto militāro palīdzību Ziemeļvietnamai Pekinga nopietni neņem un, kur vien iespējams, traucē un aizkavē padomju sūtījumus.

Prezidents Džonsons savā Jaungada vēstījumā uzsvēra, ka ASV spēki paliks Vietnamā, līdz agresija būs apstādināta. Miera ofensīvai apgurstot, tas nozīmē spēku palielināšanu un Ziemeļvietnamas bumbošanas atsākšanu.

1946. gada...

(Pārnesums no 1. lpp.)

„Mēs mirstam, lai jūs dzīvotu," bija viņu atvadu vārdi. Šie vārdi bija domāti mums, baltiešiem, bet šodien mēs zinām, ka tie tikpat nozīmīgi bija visām brīvajām pasaules tautām.— Dievs bija viņus izredzējis pasaules sirdsapziņas atmodināšanai drūmajā pēckaŗa murgu laikā. To viņi arī veica kā neviens cits pirms un pēc tam. Šo vārdu patiesīgumā viņu ciešanu jēga paceļas dievišķīgā mirdzumā blakus miljonu citu 20. gadsimta mocekļu ciešanām.

Nākošā svētdienā pēc izdošanas Stokholmā dzīvojošie latvieši pulcējās Adolfa Frederika baznīcā, lai klusā aizlūguma brīdī pieminētu mūžībā aizgājušos un ienaidniekam izdotos 146 baltiešu brīvības cīnītājus.

„Viņiem bija ņemts viss, pat iespēja nomirt šai zemē," svētrunā teica mācītājs Elmārs Caune. „Bet mums jāzina, ka neviens šodien nesaprot mūsu tautas sāpes tā, kā mēs tās saprotam paši, ka nevienam šo cilvēku liktenis tā nesāp kā mums. Bet šie pārbaudījumi nespēj mūs salauzt. Tie tikai dara mūs stiprākus kā jebkad agrāk. Kur ir šodien vēl otra tauta, kas tik varonīgi un apņēmīgi iet savu sāpju ceļu, kā to dara latvieši, lietuvji un igauņi? Kur ir šodien vēl otra tauta, kas tik smagi pārbaudīta kā baltieši? Un tomēr mēs izturēsim! Ne žēloties un gausties, bet varoņus godbijībā pieminēt! Nav mums arī ko apsūdzēt, jo katrs moceklis un sāpju cietējs pats ir apsūdzība."—

Lielais Dienvidzviedrijas laikraksts „Sydsvenska Dagbladet Snaellposten" otrā dienā pēc izdošanas rakstīja: „Liktenis, kādam iet pretim tie vīri, kuŗi meklēja patvērumu pie mums un kuŗus mēs tagad izdevām, nekad nekļūs zināms."

Tā arī ir, 20 gados tikai par niecīgu daļu no izdotajiem varēts kaut ko uzzināt, „daudzi ir pazuduši bez pēdām," kā liecināja 1949. gadā brīvībā izkļuvušais ltn. G. Matsons. Tādēļ arī desmitajā gadā pēc izdošanas Stokholmas lielākais laikraksts „Dagens Nyheter ievadrakstā „kāda kauna darba 10 gadu atcere" rakstīja:

„Tās bailes, ko šie cilvēki izjuta, un tā līdzjūtība, kas tiem tika veltīta, pamatojās uz pareizu pieņēmumu par apiešanos, kādu viņi saņems. Visa pieejamā informācija norāda, ka tie aizvesti uz spaidu darbu nometnēm un cietumiem."

To apliecina kā „vācieši" brīvībā izkļuvušie — mūsu ltn. J. G. Matsons (1949. g.) un lietuvju vltn. J. Jancīss (1951. g.); to apliecina daudzi no gūsta atgriezušies vācu kaŗavīri. Piemēram vācu ltn. F. Mildenbergs pēc atgriešanās Vācijā 1951. gadā liecināja:

„No 3000 vīriem (patiesībā 2517 — O. F.), ko Zviedrija izdeva krieviem, vairāk nekā puse aizgājuši bojā no krievu necilvēcīgās apiešanās, sakropļojumiem, bada un slimībām; vairums no pārējiem ir nedziedināmi psīchiski vraki."

Piezīme: Pilnīgs izdoto baltiešu saraksts publicēts šī raksta autora kopīgi ar ltn. E. Alksni sarakstītajā un Imantas apgāda Kopenhāgenā izdotajā grāmatā „Latviešu kaŗavīru traģēdija Zviedrijā".

Izdaru visāda veida
APMETUMU DARBUS
iekšpusē un ārpusē.
Lieku grīdu plates (tiles).
Darbs garantēts.
BRUNO LIELBĀRDIS
769-8280, Toronto.

Jūs esat vienmēr gaidīti pie
Robertson
CHEV — OLDS
1515 DANFORTH
Mūsu klientu un draugu rīcībā ir mūsu latviešu pārstāvis

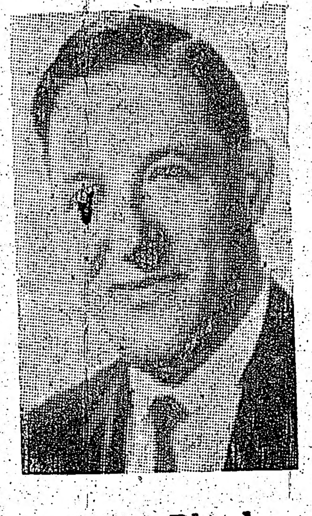

Hans Plaude
HO 6 - 1131
Nevilcinieties piezvanīt Plaudes kungam gadījumā, ja jums rodas problēmas jauna vai lietota automobiļa pirkšanā vai tā financēšanā.
AĢENTŪRA, KAS GADĀ PĀRDOD VAIRĀK KĀ 8000 SATIKSMES LĪDZEKĻU

Robertson
Chevrolet
Oldsmobile
25 gadus vienā vietā
1515
Danforth
HO 6—1131

1966. GADA MODEĻI PĀRDOŠANĀ
Noteikti iegriežaties pie HANŠA PLAUDES
Chevrolet un Oldsmobile modeļi.

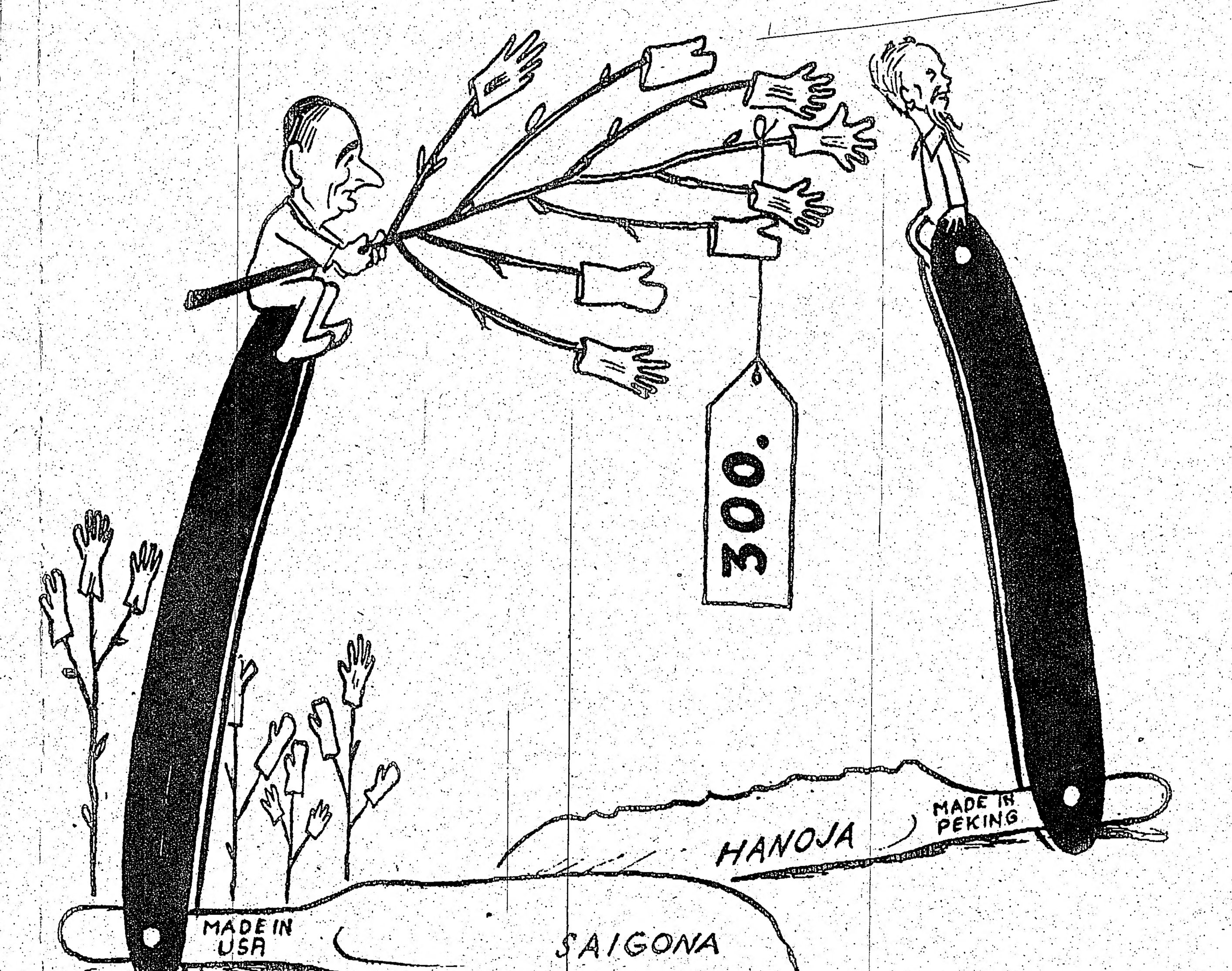

AMERIKĀŅU JAUNGADA EGLĪTE

Vietnamā 21. janvārī sācies jaunais gads, kamēr ASV var atzīmēt savu 300. miera piedāvājumu.

Džonsons: „Ceru, ka vienu samta, nailona vai zīda cimdu pārīti pieņemsit ar jaunā gada miera vēlējumu."
Hočimins: „Paldies, ja salocīsit asmeni spalā, iztiksim ar pliku roku."

Ed. Keiša karikatūra LA

TORONTO LATVIEŠU NAMA DĀMU KOMITEJA
1966. g. 5. februārī, plkst. 7 vakarā rīko
PANKŪKU BALLI
JAUNBŪVĒTAJĀ VIRTUVĒ CEPTAS DAŽĀDA VEIDA PANKŪKAS.
KAFIJA. TĒJA. PILNA BUFETE.
IEEJA BRĪVA. *Dāmas visus laipni ielūdz.*